การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ปริญญานิพนธ์

ของ

สายใจ อาจองค์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2545

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

บทคัดย่อ

ของ

สายใจ อาจองค์

ส.ค. 2545

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2545

สายใจ อาจองค์. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ , ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระวีวรรณ พันธ์พานิช.

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 530 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดูกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง และรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.724 , 0.701 และ 0.705 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

2. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

A STUDY OF RELATIONSHIP BETWEEN SOME FACTORS AND SOCIAL PERSONALITY OF MATHAYOM SUKSA III STUDENTS

AN ABSTRACT

BY

SAIJAI ARD-ONG

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree in Educational Measurement

at Srinakharinwirot University

May 2002

Saijai Ard-Ong. (2002). *A Study of Relationship Between Some Factors And Social Personalty of Mathayom Suksa III Students.* Master thesis, M.Ed. (Education Measurement). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assoc. Prof. Aungkana Saiyos, Assist. Prof. Raweewan Panpanich.

The purposes of the research were to study the relationship between some factors and social personality of mathayomsuksa III students and to study some factor that contributed to social personality . The sample consisted of 530 mathayomsuksa III students of the academic year 2001 of the first group in Bangkok and were selected by the stratified random sampling. The instrument used in this study were questionnaire of the social personality, human relationship, responsibility, self-confidence and rearing.

The results were as follows :

1. The multiple correlation of human relationship, responsibility, self-reliance, rearing, and social personality as analysed from male, female and all students are 0.724, 0.701 and 0.705 respectively with statistically significant at .01 level for all coefficients. The multiple correlation coefficients as analysed between male and female was statistically significant different at .01 level.

2. The score weight of human relationship that analysed from male , female and all student contributed to the social personality with statistically significant at .01 level and responsibility that analysed from female and all student contributed to the social personality with statistically significant at .01 level but the score weight of all factors that analysed between male and female student were not statistically significant different.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม
ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ของ
นางสาวสายใจ อาจองค์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการวัดผลการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาภรณ์ หะวานนท์)
วันที่.....เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2545

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธ์พานิช)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ชูศรี วงศ์รัตนะ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ดร. ละเอียด รักษ์เผ่า)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระวีวรรณ พันธ์พานิช กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี

การสอบปริญญานิพนธ์ ได้รับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจาก ดร.ละเอียด รักษ์เผ่า และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ที่เป็นกรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ อาจารย์สมพงษ์ รุจิรวรรธน์ อาจารย์ผ่องจิต เณรจิตร และ อาจารย์ทองแท้ ศิลาขาว ซึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็น อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้บริหาร และคณาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ตลอดทั้งนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งเพื่อนๆวัดผลการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจ ในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบคุณ คุณฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์ ที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและแนะนำเทคนิคในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี คุณประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บิดา – มารดา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และเป็นกำลังใจด้วยดีเสมอมา จนผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา

สายใจ อาจองค์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	2
	ความสำคัญของการศึกษา	3
	ขอบเขตของการศึกษา	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	3
2	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	บุคลิกภาพ	5
	ความหมายของบุคลิกภาพ	5
	ลักษณะของบุคลิกภาพ	7
	ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ	9
	การวัดบุคลิกภาพ	16
	มนุษยสัมพันธ์	21
	ความหมายของมนุษยสัมพันธ์	21
	ประโยชน์และความสำคัญของมนุษย์	21
	แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์	22
	ลักษณะและการสร้างมนุษยสัมพันธ์	24
	การอบรมเลี้ยงดู	30
	ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู	30
	ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู	30
	ความรับผิดชอบ	34
	ความหมายของความรับผิดชอบ	34
	ความสำคัญของความรับผิดชอบ	35
	การพัฒนาความรับผิดชอบ	36
	ความเชื่อมั่นในตนเอง	36
	ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง	36
	ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง	38
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ	39
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ	40
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า	43

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	45
2	คะแนนเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด.....	57
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด.....	59
4	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด.....	61
5	การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายนักเรียนหญิง.....	62
6	การทดสอบความแตกต่างของค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิง.....	62
7	ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง.....	77
8	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามถามบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง.....	80

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ หน้า

1 แผนภูมิการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของเซฟเฟอร์..... 32
2 วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ..... 46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ หน้า

3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง..... 44
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 45
วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ..... 46
ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า..... 48
วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 51

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 56
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 56
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 57

5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 63
สังเขปความมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 63
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 64
อภิปรายผล..... 66
ข้อเสนอแนะ..... 67

บรรณานุกรม..... 68

ภาคผนวก..... 76

ประวัติย่อผู้วิจัย..... 97

บทที่ 1
บทนำ

ภูมิหลัง

คนเป็นทรัพยากรอันสูงค่าและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของสังคม ถ้าสังคมใดประกอบด้วยคนที่มีคุณค่า สังคมนั้นย่อมเจริญได้ ดังนั้นในการพัฒนาประเทศจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพตามที่ต้องการ กำลังคนที่เป็นแรงงานอันสำคัญของประเทศชาติก็คือเยาวชนในปัจจุบัน การพัฒนาเยาวชนเพื่อมุ่งให้เป็นคนที่มีคุณภาพนั้นต้องมีคุณภาพทั้งทางกายและทางจิตใจ การศึกษาเป็นกระบวนการของประสบการณ์ที่บุคคลได้รับต่อเนื่องกันไปตลอดชีวิตทำให้เยาวชนก้าวไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและมีผลต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญ โรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยต่าง ๆให้มีความพร้อมที่ดีในการที่จะเริ่มต้นเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพราะโรงเรียนเป็นสังคมหนึ่งที่เด็กต่างที่ ต่างสภาวะ ต่างบุคคล จะได้มาเจอกัน การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของชีวิต ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของมนุษย์ประการหนึ่งก็คือ การมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก อีกทั้งสามารถที่จะปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆได้ เพราะบุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งในการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน หม่อมหลวงตุ้ย ชุมสาย (ตุ้ย ชุมสาย. 2508 : 348) ได้ยืนยันว่า นอกจากความรู้เชาวน์ปัญญา และความขยันขันแข็งแล้ว บุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญอีกอันหนึ่ง เพราะบุคลิกภาพคือคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลเป็นที่สะดุดตาแก่ผู้อื่น และทำให้มีอิทธิพลเหนือผู้อื่น บุคลิกภาพของบุคคลที่แสดงออกจะเป็นที่ยอมรับของสังคมมากน้อยเพียงไรขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อมของบุคคลผู้นั้นที่ได้รับการพัฒนาสั่งสมมาตั้งแต่วัยเด็ก (อุดมศักดิ์ ศรีแสงงาม. 2528: 248-249) โดยที่ผลการพัฒนาจากวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่จะต้องผ่านกระบวนการอบรมเลี้ยงดู กระบวนการเรียนรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากวัฒนธรรมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกตะวันตกเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่าเป็นห่วง การสร้างบุคลิกภาพที่ดีให้ตัวเองจะเป็นประโยชน์สำหรับการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในสังคมได้ดีและประสบผลสำเร็จในอนาคตได้ดีด้วย ดังนั้นการฝึกฝนตนเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีถูกต้อง ในการเข้าสังคมต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา มีหน่วยงานหรือสถาบันที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาบุคลิกภาพอยู่หลายสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อแนวความคิด พฤติกรรม และบุคลิกภาพของบุคคลเป็นอย่างมากที่จะสร้างเสริมบุคลิกภาพของเด็กและวัยรุ่นให้เป็นบุคคลที่มีประโยชน์แก่ตนเองและสังคม เพราะวัยรุ่นซึ่งมีอายุ 13-20 ปี เป็นวัยที่กำลังจะก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว เป็นวัยแห่งการปรับตัว แสดงตัว เป็นวัยแห่งปัญหา เป็นวัยที่มีความเครียดทางอารมณ์ และเป็นวัยที่พร้อมจะแสวงหาตน พร้อมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพและพัฒนาเอกลักษณ์ของตน ดังนั้นครอบครัวจึงมีอิทธิพลที่จะพัฒนาเด็กไปในทางดีหรือเลวได้ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์2530 : 178 -180) สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีหน้าทีหลักในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้เป็นพลเมืองดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ดังนั้นการจัดการศึกษาควรคำนึงว่าจะจัดอย่างไรจึงจะทำให้บุคคลมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่เหมาะสม กล่าวคือ เป็นคนที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีนิสัยโอบอ้อมอารี แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นบุคคลที่มีความสามารถ มีมนุษยสัมพันที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ กล้าพูดกล้าทำ สามารถพึ่งตนเองได้ การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา เป็นระดับชั้นที่เหมาะสมในการแก้ไขปรับปรุงและเสริมสร้างบุคลิกภาพอันดีงามเพราะอยู่ในวัยกระตือรือล้น มีความสนใจในสิ่งแปลกใหม่ มีการแสวงหาค่านิยมส่วนบุคคล (Personality Values) และค่านิยมทางสังคม (Social Values) และกำลังอยู่ในระยะที่มีการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม วัยนี้เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วทำให้เด็กเกิดปัญหาในการปรับตัวและพัฒนาบุคลิกภาพให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว (สุลินี อินสว่าง. 2516 : 2) มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาระบบสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อที่จะให้

ประเทศมีความเจริญยิ่งขึ้นเราจึงควรพัฒนาบุคคลให้มีบุคลิกภาพและประสิทธิภาพทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ความคิด สติปัญญา และคุณธรรม โดยยึดหลักว่า ประเทศจะพัฒนาไปไม่ได้ถ้าบุคคลไม่ได้รับการพัฒนาเสียก่อน

มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์สังคมจึงจำเป็นจะต้องรู้จักสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น เพื่อที่จะให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การดำรงชีวิตและสถานะทางสังคมตลอดจนความสำเร็จในการทำกิจกรรมใดๆ บุคลิกภาพย่อมเป็นสิ่งเกื้อกูล ประโยชน์ของการมีบุคลิกภาพที่ดีในการติดต่อกับบุคคลในสังคมนั้น จะทำให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคม มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ชื่นชมซึ่งกันและกัน เกิดความสำเร็จในงานที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงานได้ดี แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ที่ล้มเหลวในการดำรงชีวิตส่วนหนึ่งมาจากบุคลิกภาพในการเข้าสังคมไม่ดี บุคลิกภาพไม่เป็นที่ประทับใจ เช่น การแสดงออก การแต่งกาย มนุษยสัมพันธ์ กิริยาท่าทาง เป็นต้น ฉะนั้นผู้ที่เห็นว่าบุคลิภาพมีส่วนสำคัญเขาก็สามารถเลือกที่จะใช้บุคลิกภาพเป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตของเขาได้ โดยการปรับพฤติกรรม ปรับความนึกคิดและจิตใจ เพื่อให้เกื้อกูลต่อการสร้างบุคลิกภาพที่ดีต่อคนทุกฐานะ ทุกหน้าที่ และทุกระดับในสังคม ที่กล่าวมาจะเห็นว่า การพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้านั้น ควรเน้นความสำคัญของการพัฒนาบุคลิกภาพของคนในสังคมให้เป็นคนกล้าคิด กล้าแสดงออก เพราะเป็นลักษณะของบุคคลที่มีความสำคัญลักษณะหนึ่ง การที่บุคคลจะมีบุคลิกภาพตามที่สังคมต้องการนั้นต้องฝึกตั้งแต่ยังเป็นเด็กเล็กๆ หรือตั้งแต่ระดับอนุบาลเป็นต้นมา (มลวิภา สุวรรณมาลัย. 2514 : 4) การศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนจึงนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าครูได้ศึกษาและมีความเข้าใจเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนที่ตนสอนแล้ว ก็จะสามารถจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพและความสามารถของเด็ก จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จ และมีความภูมิใจในผลงานของตน รวมทั้งทำให้เข้าใจและทำนายพฤติกรรมของนักเรียนในอนาคตได้ การพัฒนาบุคลิกภาพในการเข้าสังคม จึงมีความสำคัญต่อบุคคล ทุกระดับ ทุกอาชีพ ทุกช่วงวัยของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องปรับตัว มีสังคมที่กว้างขึ้นและจะต้องเป็นผู้ใหญ่ที่มีอาชีพแตกต่างกันไปในอนาคต หากว่าขาดการมีบุคลิกภาพที่ดีต่อบุคคลอื่นและสังคมแล้วก็มักจะมีปัญหาทางด้านการเรียน การทำงาน และจะนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิต

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการ ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดู น่าจะมีความสัมพันธ์กับการเข้าสังคมของนักเรียน และผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาว่าปัจจัยดังกล่าวนั้นสัมพันธ์กับการเข้าสังคมมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางและประโยชน์ต่อครู อาจารย์ผู้สอน อาจารย์แนะแนว และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้นำเอาปัจจัยเหล่านี้ไปส่งเสริมพัฒนาในตัวเด็ก เพื่อที่จะให้เขาได้เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามเพศและรวมทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามเพศและรวมทั้งหมด
3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง
4. เพื่อเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้จะทำให้ทราบว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพการเข้าสังคมหรือไม่ และแต่ละปัจจัยส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมมากน้อยเพียงใด เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งตัวนักเรียนด้วยที่จะนำเอาปัจจัยเหล่านี้มาเสริมสร้างพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดแก่นักเรียน เพื่อจะได้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณค่าของสังคมและประเทศชาติต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนห้อง 67 ห้องเรียน จำเวนนักเรียน 2,656 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำนวน 353 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์

3.1.1 ตัวแปรอิสระคือปัจจัยบางประการ ได้แก่

- มนุษยสัมพันธ์
- ความรับผิดชอบ
- ความเชื่อมั่นในตนเอง
- การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
- การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

3.1.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บุคลิกภาพการเข้าสังคม

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการเปรียบเทียบค่าสหสัมพันธ์

3.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ เพศ จำแนกเป็นเพศชายกับเพศหญิง

3.2.2 ตัวแปรตาม คือ ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ค่าน้ำหนักความสำคัญ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ในการแสดงออกต่อสถานการณ์ต่างๆ เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยาท่าทาง การแต่งกาย การพูดจา มนุษยสัมพันธ์ ฯลฯ และพฤติกรรมต่างๆ อาจเปลี่ยนแปลงได้บ้างแต่ต้องใช้เวลาพอสมควร

2. บุคลิกภาพการเข้าสังคม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงต่อผู้อื่น จะเป็นรูปร่าง ท่าทาง กิริยา ความประพฤติ ในการเข้าสมาคมกับผู้อื่น กล้าแสดงออก กล้าพูด กล้ากระทำ ชอบคบหาสมาคม มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งทางกายและทางจิตใจ สามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีความสุข

3. ปัจจัยบางประการ หมายถึง ลักษณะที่นำมาศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ในที่นี้ศึกษาลักษณะ 4 ลักษณะ ดังนี้

3.1 มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งทางกายและทางจิตใจ ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ความร่วมมืออันดีต่อกัน เกิดความนับถือทำให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในทางสังคม

3.2 ความรับผิดชอบ หมายถึง ความตั้งใจในการปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ตรงต่อเวลาและติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนเองกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยการแสดงออกในรูปการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบและระมัดระวังอย่างมีจุดหมายเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ได้รับงานมา

3.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่มีความมั่นใจ หรือกล้าที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่ตนตั้งใจไว้ ถึงแม้ว่าจะมีอุปสรรคก็ไม่ย่อท้อ โดยมีความมั่นใจว่าตนเองจะสามารถกระทำได้ด้วยความสำเร็จลุล่วงและถูกต้องเหมาะสม ซึ่งถ้ากระทำการใดแล้วจะไม่มีการลังเลหรือหวั่นวิตกในความสามารถของตนเอง

3.4 การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การดูแล การให้ความรักความอบอุ่น และการฝึกฝนพฤติกรรมของพ่อแม่ ในการที่จะสร้างลักษณะนิสัยและบุคลิกภาพของเด็ก ทำให้เด็กเจริญเติบโตด้วยดีทั้งทางร่างกาย สติปัญญาและความนึกคิด การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูทางด้านต่อไปนี้

3.4.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่ไม่ตามใจจนเกินไปหรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดของลูก ให้ความร่วมมือแก่ลูกตามโอกาสอันควร

3.4.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับความเอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่เท่าที่ควร

3.4.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึงการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่ก้าวก่ายเรื่องส่วนตัวของตน ทำให้ตนเองรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ลูกมีความรู้สึกว่าถูกบังคับให้ทำความต้องการของพ่อแม่ พ่อแม่ใช้คำพูดที่ทำให้ลูกรู้สึกละอาย

4. ค่าน้ำหนักความสำคัญ (Beta Weight) หมายถึง ค่าที่บอกให้ทราบว่าน้ำหนักของมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดู ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมมากน้อยเพียงใด

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวัดผลการศึกษา ผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน และผู้ที่มีวุฒิปริญญาโททางจิตวิทยาขึ้นไป จำนวน 2 ท่าน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

1.บุคลิกภาพ
- 1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
- 1.2 ลักษณะของบุคลิกภาพ
- 1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
- 1.4 ลักษณะบุคลิกภาพการเข้าสังคม
- 1.5 การวัดบุคลิกภาพ

2. ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
- 2.1 มนุษยสัมพันธ์
- 2.2 ความรับผิดชอบ
- 2.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง
- 2.4 การอบรมเลี้ยงดู

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 3.1 งานวิจัยต่างประเทศ
- 3.2 งานวิจัยในประเทศ

1. บุคลิกภาพ

1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

คำว่า " บุคลิกภาพ " (Personality) ส่วนมากแล้วหมายถึง ลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคลในทุกๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านชีวิตส่วนตัว ด้านกิจกรรม หรือในด้านสังคมทั่วๆไป ในความหมายรวมๆ ไม่เจาะจงว่าเกี่ยวกับรูปร่าง นิสัย หรือจิตใจ แต่ลักษณะเด่นๆของแต่ละบุคคลมักจะถูกหยิบยกมาพิจารณาเป็นพิเศษ ยอมรับเอาลักษณะเด่นของตัวบุคคลเป็นบุคลิกภาพเฉพาะตัวของเขา คนเราจะเลือกลักษณะเด่นของบุคคลที่เราเอ่ยถึงเกี่ยวกับเรื่อง รูปร่าง กายแต่งกาย กิริยา ท่าทาง สติปัญญา ความสามารถ ว่าเป็นอย่างไร เช่น คนที่รูปร่างสูงโปร่ง เดินตัวตรง ก็พูดว่ามีบุคลิกภาพสง่างาม เป็นต้น บุคลิกภาพเป็นคำที่ยอมรับและใช้กันทั่วไป ซึ่งในปัจจุบันนักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้อธิบายลักษณะเฉพาะของบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไปดังนี้ คือ

กัทธรี (Guthrie. 1944 : 58) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยและระบบลักษณะนิสัยที่มีความสำคัญต่อสังคม อันมีสภาพคงตัวและยากที่จะเปลี่ยนแปลง

กอร์ดอน (Gordon. 1961 : 14) ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพเป็นผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล

มันน์ (Munn. 1966 : 38) กล่าวว่าบุคลิกภาพของบุคคลแต่ละคนเป็นผลรวมของลักษณะทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมและผลของบุคลิกภาพเป็นการปะทะระหว่างสถานการณ์ทางชีวภาพ สถานภาพทางสังคมและอิทธิพลทางวัฒนธรรม

ฮิลการ์ด (Hillgard. 1967 : 462) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะของบุคลิกภาพและวิธีการแสดงออก ซึ่งกำหนดการปรับตัวตามแบบฉบับของแต่ละบุคคล

ไอแซงค์ (Eysenck. 1970 : 253) กล่าวว่าบุคลิกภาพพิจารณาได้สองมิติคือ มิติแรกด้านการแสดงตัวและเก็บตัว ซึ่งประกอบด้วยการมีส่วนร่วมมือ – ไม่ร่วมมือ, เข้าสังคม – แยกตัว, เข้าใกล้ – ถอยหนี, การกระตือรือร้น – เฉื่อยชา มิติที่สองคือ ลักษณะทางด้านอารมณ์ซึ่งได้แก่ ความเป็นคนแข็งแรง – อ่อนแอ , มั่นคง – ไม่มั่นคง ลักษณะการแสดงทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล เป็นต้น

กู๊ด (Good. 1973 : 417) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า เป็นผลรวมของพันธุกรรมและประสบการณ์ทั้งหมดของบุคคล

แมคแคนแนล (Mccannell. 1974 : 610) กล่าวว่าบุคลิกภาพเป็นลักษณะนิสัย ที่บุคคลคิดและแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นแบบแผน เพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ลักษณะที่กล่าวนี้หมายถึง ค่านิยม แรงจูงใจ เจตคติ อารมณ์ ความสามารถด้านต่างๆ มโนภาพแห่งตนและสติปัญญา

ม.ล.ตุ้ย ชุมสาย (2508 : 348) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง กระสวนแห่งการรวมหน่วย ประกอบขึ้นด้วยรูปร่างลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นเครื่องส่อนิสัยของคนๆหนึ่ง และซึ่งทำให้คนอื่นกำหนดคุณค่าของคนๆนั้นด้วยอารมณ์ และไม่ใช่ด้วยพุทธิปัญญาหรือเชาว์ปัญญา

สุรางค์ โค้วตระกูล และคนอื่นๆ (สุรางค์ โค้วตระกูลและคนอื่นๆ . 2509 : 58) กล่าวว่า บุคลิกภาพคือคุณลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคลทั้งในกิจการงาน ชีวิตส่วนตัวและสังคมทั่วไป

สุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม (2520 : 128) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ลักษณะต่างๆ ทางร่างกายและจิตใจของบุคคล เช่น รูปร่างหน้าตา ท่าทาง ความสามารถ ความคิด การแสดงออกทางอารมณ์ และผลที่เกิดจากประสบการณ์

ภิญโญ สาธร (ปิยพร ดวงทอง. 2539 : 9 ; อ้างอิงจาก. ภิญโญ สาธร. 2515 : 29) กล่าวว่าบุคลิกภาพคือ ความเป็นตัวเองของบุคคลในด้านกายภาพ และความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะอย่างของบุคคลแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน ดังนั้น แต่ละคนจึงมีบุคลิกภาพเป็นของตนเองไม่ซ้ำแบบใคร

เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์ (2520 : 3) บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่รวมกันเป็นแบบเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ทำให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้น

บังอร ภูภิรมย์ขวัญ (2524 : 4) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า คือ ทุกสิ่งทุกอย่างอันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่าง หน้าตา ความรู้สึก ฯลฯ และพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกต้องมีความคงตัวของพฤติกรรมเฉพาะตัว อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้บ้างแต่ต้องใช้เวลาพอสมควร

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2530 : 5-6) ก็ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้อย่างกว้างๆ ว่า บุคลิกภาพ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่างๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน โดยที่ส่วนภายนอก คือ ส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่างหน้าตา กิริยามารยาท การแต่งตัว วิธีพูดจา การนั่ง การยืน ฯลฯ และส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยาก แต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ความใฝ่ฝัน ปรารถนา ปรัชญาชีวิต ค่านิยม ความสนใจ เป็นต้น

วิมลพร พันธุมนตรี (2534 : 9) สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันได้แก่ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่าง หน้าตา ความรู้สึกนึกคิด ซึ่งพฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกนั้นจะต้องมีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล จึงเป็นเหตุให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

รสชรินทร์ ฉายแก้ว (2536 : 10) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะแต่ละบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ ที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

อนงค์ พรมจักร์ (2538 : 10) ได้สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของพฤติกรรมทั้งหมดของบุคคลทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันได้แก่ ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิด และ

พฤติกรรมต่างๆ ที่แสดงออกนั้นจะต้องมีลักษณะเฉพาะในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นเหตุให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

พรศิริ กองนวล (2539 : 9) สรุปว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยเฉพาะบุคคลที่คิดอยู่ภายในและแสดงออกมา เพื่อทำการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าต่างๆ ซึ่งสามารถสังเกตได้จาก ลักษณะท่าที การแสดงออก รูปร่างหน้าตา ความรู้สึก ฯลฯ ที่มีความแตกต่างกัน

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ (2543 : 216) ให้นิยามบุคลิกภาพว่าเป็น ลักษณะโดดเด่นของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งแสดงออกแบบนั้นเป็นประจำ กับสถานการณ์เฉพาะอย่างจนเกิดเป็นนิสัยถาวร

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของลักษณะนิสัยและพฤติกรรมทั้งหมดที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลที่แสดงออก ทั้งทางกิริยา ท่าทางภายนอก ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ลักษณะทางอารมณ์และจิตใจ และเป็นผู้วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวเป็นสาเหตุให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

1.2 ลักษณะของบุคลิกภาพ

เป็นลักษณะพฤติกรรมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แสดงต่อผู้อื่นในการเข้าสมาคมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆ กล้าพูดกล้ากระทำ ชอบคบหาสมาคม ชอบการผจญภัย เปิดเผย ชอบเด่น มีความรับผิดชอบ ไว้วางใจได้ ให้ความร่วมมือ สุภาพเรียบร้อย มีเหตุมีผล สร้างสรรค์และสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆได้อย่างมีความสุขจึงศึกษาลักษณะของบุคลิกภาพดังนี้

คาร์เนกี (สุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม. 2520 : 128-129 ; อ้างอิงจาก คาร์เนกี.ม.ป.ป.) ได้ให้ความเห็นว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพอันเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่นนั้น ต้องประกอบไปด้วยคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้เข้าถึงจิตใจคน
2. มีจุดหมายอันแน่วแน่ ทำอะไรก็ทำจริงจัง
3. มีการแต่งกายที่เหมาะสม
4. มีท่าทีและกิริยาอาการเคลื่อนไหวที่ดี
5. น้ำเสียงนุ่มนวลชวนฟัง
6. มีความสัตย์ซื่อ
7. รู้จักใช้ถ้อยคำพูดเหมาะกับกาละเทศะ เหมาะกับผู้ฟัง
8. เป็นคนคงเส้นคงวา
9. มีอารมณ์ขัน
10. ไม่เห็นแก่ตัวมากเกินไป
11. แสดงสีหน้าเป็นมิตรกับคนทั่วๆ ไป
12. นึกคิดไปแต่ในส่วนที่ดี
13. มีความกระตือรือร้น
14. มีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง
15. มีปฏิภาณไหวพริบ
16. มีศิลปในการคบหาสมาคมกับคนอื่นและเพื่อนร่วมงาน
17. มีความรู้รอบตัวอย่างดี
18. เป็นนักฟังที่ดี
19. มีศิลปในการพูด พูดด้วยความจริงใจ

20. มีศิลปในการดึงดูดจิตใจผู้พบเห็น

เชียรศรี วิวิธสิริ (2527 : 98) ให้ความเห็นว่า บุคลิกภาพที่ดีควรจะมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. สุขภาพอนามัยแข็งแรงสมบูรณ์
2. ร่าเริงแจ่มใส มีสุขภาพจิตดี
3. สุภาพเรียบร้อย ทั้งกิริยามารยาท วาจา ท่าทาง
4. แต่งการเหมาะสม รู้จักกาละเทศะ
5. เป็นตัวของตัวเอง กล้าสู้ความจริง
6. มีกำลังใจดี สามารถควบคุมตัวเองได้
7. มีความซื่อสัตย์สุจริต
8. เชื่อมั่นในตนเอง ตัดสินใจได้ฉับพลัน เป็นผู้นำได้
9. กระตือรือร้น รักความก้าวหน้า
10. มีอารมณ์ขัน สนุกสนาน
11. มีความยุติธรรม รักความจริง
12. มีความรอบรู้ดี
13. มีปฏิภาณและไหวพริบ
14. มีความคิดริเริ่ม
15. ขยัน มานะ อดทน
16. มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน ตรงต่อเวลา
17. เห็นอกเห็นใจ เมื่อผู้อื่นได้รับความทุกข์
18. ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
19. มองผู้อื่นในแง่ดี มีความเป็นมิตรกับคนทุกคน
20. มีศิลปในการพูดคุย รวมทั้งเป็นนักฟังที่ดี
21. เข้าใจจิตใจคน มีศิลปในการคบหาสมาคมกับผู้อื่นและผู้ร่วมงาน

นิภา นิธยายน (2530 : 151-155) ให้ความเห็นว่า การมีบุคลิกภาพที่ดีประกอบด้วยคุณลักษณะทางจิต 6 ด้าน คือ

1. ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างถูกต้อง หมายถึง ไม่บิดเบือนความจริงด้วยความต้องการหรือความรู้สึกส่วนตัว และเข้าใจสภาพความเป็นจริงทั้ง 2 ด้าน คือ ความจริงภายนอก เช่น สภาวะแวดล้อม และทางสังคม ความจริงภายใน เช่น ความรู้สึกและความต้องการของตัวเอง

2. การแสดงอารมณ์ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม หมายถึง การมีอารมณ์ในลักษณะที่สมเหตุสมผลกับความเป็นจริง และเหมาะสมกับสถานการณ์

3. ความสามารถสร้างสัมพันธภาพทางสังคม หมายถึง เน้นหนักทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวบุคคลกับบุคคลอื่น มากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ของมวลมนุษย์ในวงกว้าง ซึ่งหมายถึง ความสามารถ 3 ด้าน คือ

3.1 ความสามารในการสร้างความสัมพันธ์สนิทสนมอันลึกซึ้งมากกว่าการรู้จักกันตามปกติธรรมดา และการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยไม่แยกตัวโดดเดี่ยวหรือเกาะติดผู้ที่สนิทสนมจนกลายเป็นภาระของผู้อื่น และไม่ร่วมกิจกรรมทางสังคมที่ไร้คุณค่า

3.2 ความสามารแสวงหาผลประโยชน์จากความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ได้รับความอบอุ่นเป็นมิตร ชื่อเสียง และความรู้สึกที่จะอยู่ร่วมกับมวลมนุษย์ รวมทั้งความรู้สึกปลอดภัยจากอันตราย และยังสามารถทำให้ผู้อื่นไว้วางใจได้

3.3 ความสามารถในการสร้างความรัก ความเคารพนับถือต่อกันและกันในความสัมพันธ์ โดยปราศจากการเสแสร้ง และการดูหมิ่นเหยียดหยามหรือการตักตวงฉวยโอกาส

4. ความสามารถในการทำงานที่อำนวยคุณประโยชน์ หมายถึง การตระหนักถึงคุณค่าของการทำงานและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่การงานที่ให้คุณประโยชน์

5. ความรักและความต้องการทางเพศ คือ มีความเข้าใจว่า ความรักความผูกพันธ์มีความสำคัญมากกว่าความใคร่ทางเพศ ซึ่งหมายถึง การมีความปรารถนาและอุทิศตัวเราในการอยู่ร่วมและผูกพันธ์กับบุคคลอื่น และในขณะเดียวกันก็ยอมให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในความผูกพันธ์นี้ด้วย

6. ความสามารถในการพัฒนา " ตน " (Self) หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานระหว่างตนที่แท้จริงและตนที่แสดงออกต่อผู้อื่น

บุคคลที่มีลักษณะของบุคลิกภาพที่ดี จะเป็นที่ชื่นชอบของบุคคลอื่น และเป็นที่พึงประสงค์ของสังคม บุคลิกภาพที่ดีจะช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ (Theory of Personality)

ทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ มีหลายทฤษฎี ผู้วิจัยจะเสนอเฉพาะทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น ดังต่อไปนี้

โสภา ชูพิกุลชัย (บงกช สุขะจิระ. 2538 : 18 ; อ้างอิงจาก. โสภา ชูพิกุลชัย. 2521 : 100-105) ได้เสนอการจัดระบบของทฤษฎีบุคลิกภาพ ไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีแบ่งประเภท (Type Theory)
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสัย (Trait Theory)
3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Dynamic Theory)
4. ทฤษฎีส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theory)
5. ทฤษฎีเน้นสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social Determinants)

1. ทฤษฎีแบ่งประเภท (Type Theory)

ทฤษฎีมุ่งพิจารณาเกี่ยวกับตัวบุคคล โดยคำนึงถึงรูปร่าง (Physical) หรือลักษณะทางกายภาพเป็นส่วนใหญ่ และยอมรับเกี่ยวกับลักษณะหรือบุคลิกภาพภายนอก โดยขึ้นอยู่กับการสังเกตทั่วๆ ไป นักจิตวิทยากลุ่มนี้ ได้แก่ จุง (Jung) และเชลดัล (Sheldon)

1.1 จุง (Jung. 1959 : 480-481) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะเป็นเช่นใด ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูมาตั้งแต่ในวัยเด็ก และได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1.1 บุคลิกภาพประเภทชอบแสดงตน ชอบเด่น หรือชอบสังคม (Extrovert Personality)บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ จะเป็นผู้ที่ชอบแสดงตัว และชอบสังคม มีความเชื่อมั่นอยู่บนฐานของความจริง ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม เป็นคนเปิดเผยร่าเริง ไม่ชอบเก็บตัว เมื่อประสบปัญหากล้าที่จะเผชิญปัญหาด้วยการสู้ปัญหา

1.1.2 บุคลิกภาพประเภทเก็บตัว (Introvert Personality) ลักษณะที่เห็นได้ชัด คือ เป็นคนลึกลับ เก็บตัวเชื่อตนเองและทุกอย่างที่กระทำมักจะขึ้นอยู่กับตนเองเป็นใหญ่ เป็นบุคคลที่ผูกพันสิ่งต่างๆ กับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคม เป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง ไม่ชอบสุงสิงกับผู้ใด เมื่อเผชิญปัญหามักจะแยกตัวออกจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา

1.2 เชลดัน (โสภา ชูพิกุลชัย. 2529 : 172 ; อ้างอิงจาก Sheldon. 1924) ได้จัดประเภทของบุคลิกภาพตามลักษณะของรูปร่าง และแบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.2.1 ประเภทรูปร่างอ้วนกลม (Endomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างอ้วน กลมป้อม มีลักษณะนิสัยเป็นคนชอบความสบาย เรื่อยๆ ชอบรับประทานอาหาร สนุกสนาน สังคมดี หลับง่าย เคลื่อนไหวช้า เมื่อเผชิญปัญหาจะต้องการผู้ช่วย

1.2.2 ประเภทรูปร่างส่วนใหญ่ล่ำสันสมส่วน (Mesomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างไม่อ้วนไม่ผอมจนเกินไป ร่างกายแข็งแรงชอบออกกำลังกายมีลักษณะนิสัยไม่ชอบหยุดนิ่งชอบการต่อสู้ ชอบผจญภัย ชอบสนุก เสียงดัง คล่องแคล่วว่องไว กระฉับกระเฉง กล้าได้กล้าเสีย โผงผาง ตรงไปตรงมา เมื่อมีปัญหามักแก้ปัญหาด้วยการเดินหน้าสู้

1.2.3 ประเภทรูปร่างผอม บอบบาง (Ectomorphy) เป็นพวกที่มีรูปร่างบอบบาง มีลักษณะนิสัยเป็นคนยึดมั่นถือมั่น ไม่มีการยืดหยุ่น ทำเรื่องเล็กให้เป็นเรื่องใหญ่ ตอบโต้ไว ชอบอยู่คนเดียว อารมณ์อ่อนไหวง่าย ไม่ว่องไว เหนื่อยง่าย หลับยาก เมื่อเผชิญปัญหาชอบอยู่คนเดียว

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการแบ่งประเภท เป็นทฤษฎีที่เชื่อในเรื่องของการแยกประเภทบุคลิกภาพ โดยใช้หลักการคล้ายการแบ่งสิ่งมีชีวิตทั้งหลายในโลกออกเป็นประเภทต่างๆ โดยถือเกณฑ์ต่างๆ กัน เช่น แบ่งตามลักษณะทางกาย หรือแบ่งตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะนิสัย (Trait Theory)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ลักษณะของบุคลิกภาพมีส่วนสัมพันธ์กับลักษณะนิสัย ซึ่งในคนๆ เดียวกันมีหลายลักษณะนิสัยในเวลาเดียวกัน และใช้ในการวัดคุณลักษณะของบุคลิกภาพ เช่น ลักษณะในเรื่องของสติปัญญา ในเรื่องของอารมณ์ เป็นต้น โดยพยายามอธิบายเกี่ยวกับ เรื่องของลักษณะต่างๆ ให้สั้นที่สุด โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบ นักจิตวิทยากลุ่มนี้ ได้แก่ แคทเทล (Cattell) และออลพอร์ต (Allport) เช่น

2.1 แคทเทล (Cattell. 1950 : 33) ได้สรุปลักษณะนิสัยที่มีลักษณะตรงข้ามไว้ 16 ประเภท ดังนี้

1. องค์ประกอบ A ชอบออกสังคม - เก็บตัว

ชอบออกสังคม (A^+) เป็นผู้ที่ชอบเข้าสังคม มีความรู้สึกอบอุ่นเป็นกันเองกับผู้อื่น น้ำใจดี มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ ชอบเข้าร่วมกิจกรรม มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความเมตตากรุณา มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

เก็บตัว (A^-) มีลักษณะก้าวร้าวเอาแต่ใจตนเอง ชอบพิพากษ์วิจารณ์ ชอบขัดขวาง เฉยเมย ชอบปลีกตัว ใจแข็ง มีความเฉียบขาดและไม่ผ่อนหนักผ่อนเบา

2. องค์ประกอบ B สติปัญญาสูง - สติปัญญาต่ำ

สติปัญญาสูง (B^+) เป็นผู้มีเชาวน์ปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม เฉลียวฉลาด มีธรรมะ มีความพากเพียรในการศึกษาหาความรู้ กระทำตนเป็นผู้มีวัฒนธรรม

สติปัญญาต่ำ (B^-) จะมีระดับสติปัญญาไม่เฉลียวฉลาดนัก จะใช้ความคิดเชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่างๆช้า ขาดความมั่นใจในตนเอง ทำอะไรไม่เข้มแข็งขาดการจริงจัง พฤติกรรมไม่คล่องแคล่ว

3. องค์ประกอบ C อารมณ์มั่นคง - อารมณ์อ่อนไหว

อารมณ์มั่นคง (C^+) เป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ใจเย็น รู้จักความเป็นจริงของชีวิตจิตใจสงบ

อารมณ์อ่อนไหว (C^-) มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความอดทนต่อสถานการณ์ที่ยุ่งยาก

ทัศนคติเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ยาก มีความวิตกกังวลอยู่เสมอ

4. องค์ประกอบ E รักษาสิทธิของตน - สุภาพอ่อนน้อม

รักษาสิทธิของตน (E^+) ถือตนเองเป็นใหญ่ นิสัยดื้อรั้น มีความเชื่อมั่นในตนเอง จิตใจเป็นอิสระ มีความก้าวร้าว ไม่ยึดถือขนบธรรมเนียม ต้องการความสนใจจากผู้อื่น

สุภาพ อ่อนน้อม (E^-) จะมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อมเชื่อฟังผู้อื่น มีจิตใจเมตตากรุณา ประนีประนอม ใจอ่อน ชอบแสดงความรู้สึก มีความเชื่อถือในขนบธรรมเนียม มีความพอใจในตนเอง

5. องค์ประกอบ F ทำตามสบาย - สุขุมมีสติ

ทำตามสบาย (F^+) เป็นผู้มีพฤติกรรมตามสบาย กระทำตามอารมณ์ ช่างพูด ร่าเริง จิตใจสงบไม่ดิ้นรน เป็นคนตรงไปตรงมา เปิดเผย ว่องไว และมีความกระตือรือร้น

สุขุมมีสติ (F^+) เป็นผู้มีลักษณะเงียบขรึม ไตร่ตรอง มักมีความรู้สึกไม่สบายใจ มีความกังวล ครุ่นคิด ไม่ชอบติดต่อกับผู้อื่น ไม่ชอบการคบเพื่อน เฉยชา

6. องค์ประกอบ G มีธรรมะ - เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย

มีธรรมะ (G^+) เป็นผู้มีธรรมะในใจ มีความพากเพียร มีความตั้งใจมั่นคง มีความรับผิดชอบ รักในศักดิ์ศรี มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สนใจผู้อื่น เคร่งครัดในระเบียบ

เห็นแก่ได้ ชอบสะดวกสบาย (G^-) เป็นคนไม่มีความตั้งใจจริงถือความสะดวกเป็นใหญ่ ไม่เอาจริงเอาจังกับงาน มีความรับผิดชอบน้อย ชอบเรียกร้องขาดความอดทน ชอบหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ ไม่มีระเบียบ มีความเกียจคร้าน ไว้วางใจไม่ได้ ชอบขัดขวาง

7. องค์ประกอบ H กล้าสังคม - มีความอาย

กล้าสังคม (H^+) เป็นผู้มีลักษณะชอบเสี่ยงภัย ชอบพบปะกับผู้อื่น มีความคล่องแคล่ว สนใจเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผย แสดงความรู้สึกต่อผู้อื่น มีความเป็นมิตร ร่าเริง อารมณ์อ่อนไหว ไม่ระแวงในอันตราย

มีความอาย (H^-) มีลักษณะขี้อาย ชอบประหม่าเมื่ออยู่ต่อหน้าเพศตรงข้าม ชอบปลีกตัวจากผู้อื่น ไม่ชอบสนิทสนมจากใคร เกิดความรู้สึกอาย สงบเสงี่ยม มีความระมัดระวังในการแสดงพฤติกรรม

8. องค์ประกอบ I จิตใจอ่อนไหว - จิตใจมั่นคง

จิตใจอ่อนไหว (I^+) เป็นคนที่ชอบเรียกร้องไม่มีความอดทน ถือตนเองเป็นใหญ่ ต้องการความช่วยเหลือ ต้องการความสนใจ มีความเมตตากรุณา สุภาพอ่อนโยน มีความกังวลใจ

จิตใจมั่นคง (I^-) เป็นผู้ที่รู้จักสภาพที่เป็นจริง เชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบใจแข็ง พอใจในตนเอง

9. องค์ประกอบ L จิตใจหวาดระแวง - มีความไว้วางใจ

จิตใจหวาดระแวง (L^+) มีลักษณะอิจฉาผู้อื่น มีความรู้สึกสงสัยในสิ่งต่างๆ ยึดมั่นในความเห็นของตน คล้อยตามผู้อื่นได้ยากหลีกเลี่ยงความยุ่งยาก ใจหงุดหงิด

มีความไว้วางใจ (L^-) มีลักษณะยอมรับผู้อื่น ไว้วางใจคน คบง่าย ชอบเข้าสังคม เปิดรับสภาพต่างๆ เห็นอกเห็นใจและให้โอกาสผู้อื่น ใจกล้า อารมณ์เยือกเย็นและรื่นเริง

10. องค์ประกอบ M เพ้อฝัน - ลงมือปฏิบัติ

เพ้อฝัน (M^+) เป็นผู้ที่หมกมุ่นในแรงขับภายใน ไม่เอาใจใส่ในสิ่งที่สามารถลงมือปฏิบัติได้ ไม่ทำตามประเพณี สนใจศิลปะ ทฤษฎี ชอบสร้างมโนภาพ มีความคิดสร้างสรรค์ ขาดวุฒิภาวะในการตัดสินใจ อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง

ลงมือปฏิบัติ (M^-) เป็นผู้ที่ชอบการปฏิบัติจริง มีความระมัดระวังเจ้าระเบียบ มีความตั้งใจจริง มีความกระตือรือร้นในความต้องการที่ตรงข้ามกับสภาพความเป็นจริง มีความสนใจแคบอยู่เฉพาะเรื่องในปัจจุบัน

11. องค์ประกอบ N ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม - มั่นคงเปิดเผย

ฉลาดมีเล่ห์เหลี่ยม (N^+) มีมารยาทสละสลวย คล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น ระมัดระวังในผลได้ผลเสีย มองการไกล มีการควบคุมอารมณ์ พิจารณาตนเองและผู้อื่นด้วยความเข้าใจ มีความทะเยอทะยาน บางครั้งรู้สึกไม่มั่นคงปลอดภัย

มั่นคงเปิดเผย (N^-) มีลักษณะเปิดเผย ไม่คล่องแคล่วในการสมาคม มีความซื่อและจริงใจเป็นกันเองชอบอยู่รวมกลุ่ม มีรสนิยมง่ายๆ ขาดความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง ไม่มีทักษะในการวิเคราะห์แรงจูงใจ

12. องค์ประกอบ O หวาดหวั่น - จิตใจมั่นคง

หวาดหวั่น (O^+) เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวล อารมณ์อ่อนไหว ใจอ่อน มีความพิถีพิถันวิตกกังวลในเรื่องสุขภาพโดยไม่มีเหตุผล มีอารมณ์กลัว มักมีอารมณ์เศร้าหมอง หงอยเหงา

จิตใจมั่นคง (O^-) มีลักษณะมั่นใจในตนเอง รื่นเริง ปรับจิตใจได้ง่าย ใจหนักแน่น สงบ ชอบทำตัวง่ายๆ ไม่มีความวิตกกังวล

13. องค์ประกอบ Q_1 นักทดลอง - นักอนุรักษ์

นักทดลอง (Q_1+) ชอบการทดลอง ชอบวิเคราะห์ สนใจเรื่องการใช้สติปัญญา สงสัยและชอบค้นคว้า เปิดใจกว้างต่อการเปลี่ยนแปลง

นักอนุรักษ์ (Q_1 -) เป็นพวกถือจารีตประเพณี นิยมและเชื่อในสิ่งที่เคยได้รับการอบรมสั่งสอนมา ระมัดระวังในการพิจารณาความคิดใหม่ๆและมักมองในแง่ร้าย มักต่อต้านและประวิงเวลาเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจการคิดแบบวิเคราะห์

14. องค์ประกอบ Q_2 พึ่งตนเอง - พึ่งกลุ่ม

พึ่งตนเอง (Q_2+) มีความพอใจในตนเอง อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย มีความเคยชินกับวิธีการทำงานของตน ตัดสินใจและปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง ไม่สนใจความคิดเห็นของสังคม

พึ่งกลุ่ม (Q_2-) มีลักษณะขึ้นอยู่กับกลุ่มเป็นผู้ร่วมงานและผู้ตามที่ดี ชอบและขึ้นอยู่กับการยอมรับของสังคม ต้องการความสนับสนุนจากกลุ่ม

15. องค์ประกอบ Q_3 ควบคุมตนเอง - ไม่มีกฎเกณฑ์

ควบคุมตนเอง (Q_3+) เป็นผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ทำตัวเหมาะสมในสังคม มีความตั้งใจจริง

ไม่มีกฎเกณฑ์ (Q_3-) เป็นบุคคลที่ไม่มีวินัย ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่เอาใจใส่ต่อกฎเกณฑ์และความต้องการของสังคม ความสามารถในการปรับตัวไม่ดี โดยเฉพาะเรื่องที่ทำให้เกิดความกระทบกระเทือนใจ

16. องค์ประกอบ Q_4 เคร่งเครียด - อารมณ์ผ่อนคลาย

เคร่งเครียด (Q_4+) มีลักษณะเครียด มีความคับข้องใจ มักตื่นเต้น ใจร้อน

อารมณ์ผ่อนคลาย (Q_4-) เป็นบุคคลที่ทำพฤติกรรมตามความพอใจ ไม่มีความคับข้องใจ พอใจในสถานการณ์ที่เป็นอยู่

ลักษณะนิสัย 16 ประเภท แคทเทล สรุปเป็นบุคลิกภาพ 5 ด้าน คือ

1. ความวิตกกังวล (Anxiety)
2. การเก็บตัว-แสดงตัว (Introversion-Extroversion)
3. การใช้อารมณ์แบบจิตใจอ่อนแอ-ตื่นตัวอยู่เสมอ (Tenderminded Emotionality-Alert Poise)
4. คล้อยตามผู้อื่น-เป็นอิสระจากผู้อื่น (Subduedness-Independent)

5. สติปัญญา (Intelligent)

2.2 แอลพอร์ต (Allport. 1961 : 7-8) มีความเชื่อว่า ลักษณะนิสัยต่างๆ ของมนุษย์เป็นเอกลักษณ์ และลักษณะนิสัยจะมีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งออลพอร์ตได้แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

2.2.1 ลักษณะสามัญหรือลักษณะทั่วไป (Common Traits) คือ ลักษณะนิสัยที่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ในกลุ่มบุคคล เช่น ความเชื่อทางศาสนา ค่านิยมทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ

2.2.2 ลักษณะเฉพาะบุคคล (Personal Disposition) คือ ลักษณะเฉพาะของบุคคลที่ทำให้มนุษย์แต่ละคนมีลักษณะที่แตกต่างกัน ไม่สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้

3. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Dynamic Theory)

ทฤษฎีนี้เน้นในเรื่องความเปลี่ยนแปลงไม่คงที่และพัฒนาการของบุคลิกภาพ ในลักษณะเชื่อมโยงระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical) และทางด้านสังคม (Social) และเชื่อว่าสิ่งที่มีมาแต่กำเนิดมีอิทธิพลต่อการก่อตั้งและการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพ (ประภัสสร กระมุท. 2519 : 125) นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ได้แก่ ฟรอยด์ (Freud)

ฟรอยด์ (Freud. 1944) วิเคราะห์ว่าจิตของมนุษย์ประกอบด้วย 2 ระดับ คือ ระดับจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก และฟรอยด์เชื่อว่า บุคลิกภาพมนุษย์ประกอบขึ้นจาก 3 องค์ประกอบ คือ

1. Id เป็นแหล่งรวมของแรงกระตุ้นความปรารถนาแรงขับและสัญชาตญาณ ได้แก่ สัญชาตญาณทางเพศ หน้าที่หลักของ Id คือ การแสวงหาความสุขให้กับตัวเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. Ego เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างความต้องการที่ไร้เหตุผลของ Id กับสิ่งที่มีเหตุผลมีคุณธรรมของ Superego

3. Superego คือ คุณธรรม ศีลธรรม สภาพความเป็นจริง ซึ่งพัฒนาขึ้นมาจากกระบวนการเรียนทางสังคมที่เด็กได้รับจากทางบ้าน ทางโรงเรียน เป็นส่วนที่เหนี่ยวรั้งบุคคลไม่ให้กระทำความชั่ว

ฟรอยด์ เน้นว่า การทำงานของระบบทั้งสามนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเสมอ โดย Ego จะพยายามทำให้สอดคล้องกับความต้องการของ Id ภายใต้เหตุผล และสอดคล้องกับมาตรฐานที่ดีงามของ Superego แต่ถ้าบุคคลมี Id มากเกินไป จะเป็นคนก้าวร้าว เห็นแก่ตัว ถ้ามี Superego มากเกินไป จะเป็นคนเจ้าระเบียบ คำนึงถึงจิตใจของคนอื่นมากเกินไป ไม่เป็นตัวของตัวเอง ขาดความสุข บุคลิกภาพที่เหมาะสมในสังคมปัจจุบันควรเป็นลักษณะที่ผสมผสานระหว่าง Ego กับ Superego

4. ทฤษฎีส่วนรวมทั้งร่างกายและจิตใจ (Organismic Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่า ในการศึกษาบุคลิกภาพจะต้องศึกษาบุคคลโดยส่วนรวมทั้งหมด และเชื่อว่า มนุษย์มีพื้นฐานของความดี ควรได้รับการพัฒนาในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ ได้แก่ มาสโลว์ (Maslow) และโรเจอร์ (Roger)

4.1 มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากความต้องการที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางที่มีความหมายและตนพอใจ และขบวนการนี้เป็นหัวใจสำคัญของบุคลิกภาพของมนุษย์ มาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ โดยเรียงจากขั้นต่ำสุดไปหาสูงสุด 5 ขั้น ดังนี้

4.1.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs)

4.1.2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs)

4.1.3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and Love Needs)

4.1.4 ความต้องการได้รับความยกย่องนับถือ (Self-esteem Needs)

4.1.5 ความต้องการที่จะทำความเข้าใจตนเอง (Self-actualization Needs)

4.2 โรเจอร์ (Rogers. 1947 : 806) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของคนพัฒนาขึ้นมาจากการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับตัวของเขาเอง (Self Concept) ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามวัยและประสบการณ์ การรับรู้ต่อตนเองจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนารูปแบบของเขาต่อไป

โรเจอร์ ชี้ให้เห็นว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลมาจากการเกี่ยวพันระหว่างระบบ 3 ระบบ คือ

4.2.1 อินทรีย์ (Organism) ได้แก่ สามัญสำนึกของมนุษย์

4.2.2 สนามประสบการณ์ (Phenomenal Field) ได้แก่ ประสบการณ์ทั้งหมดที่มนุษย์รับรู้ หรือเป็นประสบการณ์ทุกชนิดของมนุษย์

4.2.3 ตัวเอง (Self) พัฒนามาจากประสบการณ์และการปฏิบัติระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม และส่วนนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาในทางที่ดีขึ้น เป็นกระบวนการที่เรามองตนเอง ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจที่เรามีต่อสภาวะทางกาย และสภาวะทางจิตใจของตนเอง (โสภา ชูพิกุลชัย. 2529 : 175-176)

สรุปว่า ทฤษฎีส่วนรวมของร่างกายและจิตใจ วันดี ระเจริญ. (2531 : 150) เชื่อว่า การเข้าใจบุคลิกภาพจะต้องศึกษาบุคคลโดยส่วนรวม คือ จะต้องศึกษาทั้งทางด้านการรับรู้ ความรู้สึก อารมณ์ ทัศนคติ ค่านิยม ความเข้าใจตนเอง และเชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับคุณลักษณะที่ดีพร้อมและจะพัฒนาถ้าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

5. ทฤษฎีที่เน้นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมของสังคม (Social Determinants)

ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญและมีอิทธิพลโดยตรงต่อบุคลิกภาพของบุคคล นักจิตวิทยาในทฤษฎีนี้ ได้แก่ แอดเลอร์ (Adler) และฟรอมม์ (Fromm)

5.1 แอดเลอร์ (Adler : 1939) กล่าวว่า โครงสร้างบุคลิกภาพของบุคคลเกิดขึ้นจากเป้าหมาย 2 ชนิด คือ พฤติกรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและเน้นในเรื่องอิทธิพลของสังคม พยายามปรับตัวเข้ากับสังคม และสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ว่ามีความสัมพันธ์กับการสร้างบุคลิกภาพ อันได้แก่

5.1.1 ปมเด่น-ปมด้อย เป็นความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของสังคม

5.1.2 การเลี้ยงดูของพ่อแม่ เป็นผลมาจากเจตคติของพ่อแม่ที่มีผลต่อบุคลิภาพ

5.1.3 ความสัมพันธ์ในครอบครัว ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่าง พ่อ แม่ และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว ซึ่งจะมีผลต่อบุคลิกภาพ

5.1.4 อิทธิพลของวัฒนธรรม โดยวัฒนธรรมของแต่ละสังคมจะมีผลทำให้บุคลิกภาพของบุคคลแตกต่างกัน

5.2 ฟรอมม์ (Fromm.n.d.) มีความเชื่อว่า สังคมเป็นแนวทางปฏิบัติของมนุษย์ในสังคม และบุคลิกภาพของบุคคลจะพัฒนาอย่างไรขึ้นอยู่กับโอกาสที่สังคมจะเปิดให้ และ ฟรอมม์ได้แบ่งบุคลิกภาพของมนุษย์ออกเป็น 5 ประเภท คือ

5.2.1 บุคลิกภาพประเภทเปิดใจกว้าง (Receptive Personality) คือ ยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น ใจกว้าง มีเหตุผล เข้ากับคนง่าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่ได้รับความรักความอบอุ่น

5.2.2 บุคลิกภาพเห็นแก่ได้ (The Hoarding Personality) คือ คนชอบเอาเปรียบผู้อื่น แสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น ใจแคบ ชอบฉวยโอกาสจากผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ต้องต่อสู้ดิ้นรน หรือมาจากครอบครัวที่มีความหวาดระแวงกันตลอดเวลา

5.2.3 บุคลิกภาพประเภทตระหนี่ (The Exploitative Personality) คือ จู้จี้ ขี้เหนียว หยุมหยิม ละเอียดถี่ถ้วนจนเกินไป วุ่นวายอยู่กับแต่สมบัติของตัวเอง บุคคลที่มีบุคลิกภาพประเภทนี้ ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ฝืดเคือง ขาดแคลน แย่งกันอยู่แย่งกันใช้

5.2.4 บุคลิกภาพประเภทเป็นคนส่วนรวม (The Marketing Personality) คือ บุคคลประเภทที่ทำเป็นคนของส่วนรวม ทำตามความต้องการของสังคม ชอบวางตัวให้มีคุณค่าสูงส่ง ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองตามใจอย่างมากมาย

5.2.5 บุคลิกภาพชอบคิดค้น (The Productive Personality) คือ บุคคลประเภทอยู่นิ่งไม่ได้ ชอบคิดทำนั่นทำนี่อยู่ตลอดเวลา ชอบเปลี่ยนแปลง นิยมชมชื่นผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อยู่กันอย่างปรองดอง มีความรักภายในครอบครัว

สรุปว่า ทฤษฎีที่เน้นทางสังคมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (วันดี ระเจริญ. 2531 : 151) เชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคมทั้งสิ้น และได้พยายามศึกษาค้นคว้าถึงบทบาทและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน ว่ามีผลกระทบต่อบุคลิกภาพของบุคคลอย่างไร

1.4 ลักษณะบุคลิกภาพการเข้าสังคม

จุง (Jung. 1959 : 480-481) แบ่งประเภทบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. บุคคลประเภทแสดงตัว (Extrovert) มีลักษณะเด่นคือ เป็นคนเปิดเผยร่าเริง ชอบสังคม ไม่ชอบเก็บตัว เป็นบุคคลที่สร้างความเชื่อมั่นอยู่บนรากฐานของความเป็นจริง มีอุปนิสัยที่เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสมของสิ่งแวดล้อมและพร้อมที่จะเปลี่ยนตามสถานการใหม่ๆ ที่เหมาะสมเมื่อเกิดความคับข้องใจมักมีพฤติกรรมในรูปของการต่อสู้ (Defense)

2. บุคคลประเภทเก็บตัว (Introvert) มีลักษณะเด่น เป็นคนลึกลับชอบเก็บตัวและผูกพันกับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคม เป็นบุคคลที่มีกฎเกณฑ์แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เป็นคนที่เชื่อมั่นในตนเอง และมักจะตัดสินใจโดยใช้ตนเองเป็นหลักเมื่อเกิดความคับข้องใจ มักมีพฤติกรรมแบบหลบหนีแยกตัวเองออกจากสังคม (Isolation)

มอนโร (Monroe. 1960 : 808) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะโต้ตอบกันภายนอก กระฉับกระเฉง ช่างพูด คิดถึงเรื่องของสังคมและพยายามที่จะมีความเกี่ยวข้องกับสังคมเสมอๆ มักร่วมมือและช่วยเหลือในกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

แอลพอร์ท (Allport. 1961 : 7-8) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง บุคคลที่พุ่งความสนใจออกนกตัวเอง สนใจบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม ชอบแสดงตัว ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น เป็นคนเปิดเผย กล้าหาญ ชอบผจญภัยและกระทำสิ่งต่างๆ ตามสภาพความเป็นจริง ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ไม่ค่อยวิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอก คือ ฝึกหัดปฏิบัติจริงเป็นหลัก

ออซูเบล (Ausubel. 1968 : 47) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง

ลักษณะของบุคคลที่ชอบแสดงตัว ชอบเข้าสังคมและสังสรรค์ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือศึกษาโดยลำพัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้นสนุกสนานร่าเริงใจ ชอบการเปลี่ยนแปลงไม่จำเจ มองโลกในแง่ดี เป็นคนแสดงอารมณ์และความรู้สึกเปิดเผย มีแนวโน้มจะมีพฤติกรรมก้าวร้าว

ไอแซงค์ (Eysenck. 1970 : 253) กล่าวว่า บุคลิกภาพนั้นอาจพิจารณาได้สองมิติ มิติแรก คือด้านการแสดงตัวและเก็บตัว ซึ่งประกอบด้วยลักษณะย่อยๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมมือ–ไม่ร่วมมือ (Participation-With drawn) เข้าสังคม-แยกตัว (Sociable-Isolated) เข้าใกล้-ถอยหนี (Approach-With drawn) กระตือรือร้น-เฉื่อยชา (Active-Inactive) มิติที่สอง คือลักษณะทางด้านอารมณ์ ซึ่งได้แก่ ความเป็นคนแข็งแรง-อ่อนแอ, มั่นคง-ไม่มั่นคง, ลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ เช่น ความวิตกกังวล และอื่นๆ เป็นต้น

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพาการแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่พุ่งความในใจออกนอกตัวเองเมื่อมีสิ่งเร้า ลักษณะดังกล่าวจะปรากฏออกมาในรูปพฤติกรรมต่างๆ เช่น สนใจบุคคลอื่นหรือสิ่งแวดล้อม ชอบแสดงออก ชอบสมาคมกับบุคคลอื่น เข้ากับคนได้ง่าย เปิดเผย กล้าหาญชอบการผจญภัย ทำอะไรตามสภาพความเป็นจริง

อัจฉรา เปรมเปรื่องเวส (2517 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพการแสดงตัว หมายถึง ลักษณะบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ทำอะไรไม่ค่อยระมัดระวัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น สนุกสนาน ร่าเริง ไม่จำเจ มองโลกในแง่ดี และเป็นคนแสดงอารมณ์และความรู้สึกอย่างเปิดเผย

จีรพร โพธิ์สุวรรณ (2519 : 7) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extrovert) หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริง หรือการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ง่ายไม่ค่อยวิพากวิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ รื่นเริง ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็นความประพฤติของเขาถือหลักความจำเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่

อุไร สิงห์โต (2521 : 17) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพการแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบสังสรรค์ มีเพื่อนมาก ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือศึกษาโดยลำพัง ชอบกิจกรรมที่ให้ความตื่นเต้น ชอบสนุกสนานร่าเริง ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่จำเจ มองโลกในแง่ดี และเป็นคนแสดงอารมณ์และความรู้สึกเปิดเผย มีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวและวู่วาม ไม่ควบคุมอารมณ์ เป็นคนอิสระที่จะไป ชอบแสดงเรื่องตลกขบขัน มีคำตอบ

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพการแสดงตัวไว้ จะเห็นได้ว่าลักษณะบุคลิกภาพการแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปคุณลักษณะของผู้มีบุคลิกภาพการเข้าสังคม ดังนี้

บุคลิกภาพการเข้าสังคม หมายถึง ลักษณะบุคคลที่ชอบแสดงตัวต่อผู้อื่นในการเข้าสมาคมให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆ รื่นเริง สนุกสนาน สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆ กล้าพูด กล้ากระทำ กล้าแสดงออก ชอบคบหาสมาคม ชอบเด่น มีความรับผิดชอบ ไว้วางใจได้ ให้ความร่วมมือ มีเหตุมีผล มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถอยู่ในสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีความสุข

1.5 การวัดบุคลิกภาพ

เนื่องจากการวัดบุคลิกภาพการเข้าสังคมเป็นลักษณะหนึ่งของการวัดบุคลิกภาพ ดังนั้น ในการวัดบุคลิกภาพการเข้าสังคม ผู้วิจัยจึงใช้การวัดบุคลิกภาพในการสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพการเข้าสังคม ดังต่อไปนี้

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543 : 258-265) กล่าว่าการวัดบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่ซับซ้อนและวัดได้ยาก เมื่อเทียบกับการวัดในสิ่งอื่นๆ นักจิตวิทยาได้พยายามสร้างเครื่องมือขึ้นมาเพื่อวัดบุคลิกภาพ ซึ่งสามารถใช้วัดบุคลิกภาพตามลักษณะที่ต้องการจะวัดได้ถูกต้องแม่นยำและมีความเชื่อมั่น การวัดบุคลิกภาพ ถ้าจะให้มีความเที่ยงตรงสูงก็ควรจะใช้วิธีวัดหลายๆ วิธีประกอบกัน แนวทางการเลือกรูปแบบของเครื่องมือจึงต้องระวังและจะต้องพิจารณาให้ดีว่ารูปแบบใดควรใช้ในการวัดบุคลิกภาพชนิดใด รูปแบบที่นิยมกัน มีดังนี้

1. การสังเกตเป็นการเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดหมายเป็นการยากที่จะสังเกตได้ตลอดเวลา จึงจำเป็นต้องวางแผนสังเกต ผู้สังเกตควรมีการรับรู้ที่ดี มีความเม่นยำ จดจำสิ่งสังเกตได้อย่างดี ในการวิจัยจึง ให้ผู้สังเกตมีอย่างน้อย 2 คน เพื่อเอาผลการสังเกตมาทดสอบกันว่าสอดคล้องกันหรือไม่และผู้สังเกตต้องได้รับการอบรมวิธีการสังเกตที่ดีและถูกต้องด้วย การวัดโดยวิธีการสังเกตจะทำได้ดีถ้าสิ่งที่เราสังเกตแสดงพฤติกรรมออกมาจากความเป็นจริง ถ้าการแสดงพฤติกรรมเป็นการเสแสร้ง ผลการสังเกตเชื่อถือไม่ได้ หรือผู้ที่เราสังเกตไม่แสดงพฤติกรรมก็ไม่สามารถวัดอะไรได้เหมือนกัน การสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและเฝ้าดูพฤติกรรมที่ต้องการวัด (Target Behaviors)

2. การสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่วัดบุคลิกภาพที่เก่าแก่แบบหนึ่ง เป็นการพูดจากับคนใดคนหนึ่งอย่างมีจุดหมาย ผู้ที่สัมภาษณ์จะต้องมีหลักจิตวิทยาในการพูด การถาม เพื่อให้ได้พฤติกรรมหรือลักษณะนิสัยที่ต้องการ การสัมภาษณ์ต้องสร้างความเป็นกันเองด้วยจึงจะได้ข้อมูลที่แท้จริง เมื่อตั้งจุดมุ่งหมายว่าจะวัดบุคลิกภาพแบบใดก็ต้องสร้างข้อคำถามที่สามารถกระตุ้นให้ผู้สัมภาษณ์แสดงการต่อพฤติกรรมที่ต้องการนั้นได้ คำถามแต่ละข้อจึงควรทดลองให้ดีก่อน ให้แน่ใจว่ามีคุณภาพจึงไปฝึกอบรมคนสัมภาษณ์ ซึ่งจะต้องวางท่าทางกิริยาการแสดงออก การพูดจาให้เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจ คำถามควรสั้นๆ และชัดเจน รายละเอียดใหญ่ๆ ในการสัมภาษณ์

1. ข้อมูลเฉพาะตัวในกรณีนำไปศึกษาความสัมพันธ์หรือเปรียบเทียบอื่นๆ ควรถาม ชื่อ อายุ เพศ (ดูก็พอรู้) สัญชาติ ที่อยู่ วันเดือนปี สภาพสมรส ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เฉพาะถ้าจำเป็นเท่านั้นเพราะผู้ถูกสัมภาษณ์จะระวังตัวมีความกลัวการให้ข้อมูลนี้บางทีแม้แต่ชื่อก็ยังปกปิด ผู้สัมภาษณ์จึงควรระวัง

2. จุดประสงค์ในการสัมภาษณ์ บางทีจำเป็นต้องบอกผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อจะได้เข้าใจว่ามาสัมภาษณ์เพื่อทำอะไร

3. สภาพร่างกายและจิตใจ ผู้สัมภาษณ์ควรหาวิธีการหาข้อมูลว่าผู้ที่เราสัมภาษณ์มีสภาพร่างกายและจิตใจปกติหรือเปล่าหรือมีสภาวะเคยเป็นโรคร้ายอะไรบ้าง

4. การถามพฤติกรรมและอุปนิสัย ข้อนี้สำคัญจะต้องตั้งคำถามให้ดี จึงจะรู้พฤติกรรมหรืออุปนิสัยใจคอของผู้ถูกสัมภาษณ์ อันนี้แหละที่นำไปแปลผลเป็นบุคลิกภาพของคนผู้นั้นได้

3. การเขียนตอบ สิ่งเร้าอาจเป็นข้อความหรือข้อคำถามหรือสถานการณ์ภาพหรือสถานการณ์เป็นภาษาแล้วแต่ความเหมาะสมในการนำเสนอตัวเร้าหรือตัวกระตุ้นนี้เป็นสิ่งสำคัญมาก บางทีเรียกว่าเป็นการรายงานตัวเอง (Self-report) ออกมา เครื่องมือวัดแบบนี้มีชื่อหลายอย่างบางที่เรียก Test (แบบทดสอบ) เช่น

- Calofornia Test of Personality (CTP)
- Thematic Apperception (TAT)
- *Children's Apperception* (TAT)
- Picture Projective Test (PPT)

ฯลฯ

บางทีเรียกว่า แบบสำรวจ (Inventory) เช่น

- Minnesota Multiphasic Personality Inventory

- Jackson Personality Inventory
- Ommibus Personality Inventory
- Eating Disorder Personality Inventory

ฯลฯ

บางทีเรียกว่า แบบสอบถาม (Questionnaire) เช่น

- 16 Personality Factor Questionnaire
- High School Personality Questionnaire
- Eysenck Personality Questionnaire
- Early School Personality Questionnaire

ฯลฯ

บางทีเรียกว่า มาตราวัด (Scales) เช่น

- Comrey Personality Scales
- Piers-Harris Self-Concept Scale
- Tennessee Self-Concept Scales

ฯลฯ

นอกจากนั้นยังใช้คำอื่นๆ อีก เช่น Checklist, Profile, Record< Forms, Schedules, Technique เป็นต้น ดังนั้นการใช้ชื่อเครื่องมือวัดบุคลิกภาพอย่าได้ยึดรูปแบบหรือชื่อว่าจะต้องเป็นอย่างนี้อย่างนั้น ผู้สร้างเห็นว่าวิธีการถามการเร้าของตนเน้นหนักเท่าใด ก็ใช้ชื่อแบบนั้นตามสะดวก อย่าไปกังวลใจเลย ปีเตอร์ ลอสเตอร์ (Peter Lauster) นักจิตวิทยาชาวเยอรมันสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ (The personality test) 10 ชุด มีทั้งแบบสถานการณ์และจัดอันดับความรู้สึก แต่ก็ใช้คำว่าแบบทดสอบ (Test) ทุกฉบับ (S.Flatauer แปล 1976)

รูปแบบของการเขียนข้อสอบ

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2543 : 265-284) ได้เสนอรูปแบบการเขียนข้อสอบ ดังนี้

1. ประเภทข้อความเดี่ยว เป็นการถามเพื่อจะดูว่าผู้ตอบมีสิ่งนั้นอยู่ในตัวหรือไม่ คือ เกิดขึ้นกับตนเองหรือเคยประสบพบเห็นหรือไม่ โดยมากจะเป็นประโยคง่ายๆ สั้น มีใจความกระทัดรัด อาจเป็นข้อความธรรมดาหรือเป็นข้อคำถามก็ได้ เช่น

- ข้าพเจ้าอึดอัดใจเมื่อต้องการพูดคุยกับคนอื่นนานๆ
- ข้าพเจ้ากลัวความมืด

ฯลฯ

2. ประเภทข้อความคู่จะต้องกำหนดคุณลักษณะของบุคลิกภาพอย่างน้อย 2 คุณลักษณะขึ้นไป แล้วนำข้อความที่อธิบายคุณลักษณะแต่ละอย่างมาเขียนเป็นคู่ๆ ให้ผู้ตอบเลือกตอบที่ตรงกับลักษณะตนเองเพียงข้อความเดียว ดังตัวอย่างข้อสอบ EEPS (Edwards Personal Preference Schedule) วัดคุณลักษณะดังนี้

1. ความสัมฤทธิ์ (Achievment)
2. การยอมรับนับถือ (Deference)
3. ความเป็นระเบียบ (Order)
4. การแสดงตัว (Exhibition)
5. ความเป็นอิสระ (Autonomy)
6. ความมีไมตรีสัมพันธ์ (Afffiliation)

7. ความเข้าใจผู้อื่น (Intraception)
8. การให้ผู้อื่นช่วยเหลือ (Succorance)
9. ความมีอำนาจเหนือ (Dominance)
10. ความสุภาพ (Abasement)
11. ความมีน้ำใจ (Nurturance)
12. การเปลี่ยนแปลง (Change)
13. ความอดทน (Endurance)
14. การจำแนกเพศ (Hetero Sexuality)
15. ความก้าวร้าว (Aggression)

3. ประเภทกำหนดตัวเลือกหลายตัว การเขียนข้อสอบแบบนี้มักเลือกคุณลักษณะที่ประกอบบุคลิกภาพ 3-5 คุณลักษณะ เมื่อนิยามคุณลักษณะแล้วเอามาเขียนพฤติกรรมนั้นๆ แล้วนำมาจัดเป็นชุดละข้อให้เลือกเอาคุณลักษณะใดคุณลักษณะหนึ่งที่ชอบมากที่สุดหรือน้อยที่สุด

4. ประเภทสถานการณ์ สถานการณ์ หมายถึง การสร้างเหตุการณ์จำลองอาจจะเป็นด้านภาษาหรือภาพก็ได้ ผู้ตอบจะระลึกถึงเหตุการณ์เท่าที่เคยเกิดขึ้นกับตนหรือเรียกว่าประสบการรณ์ที่เคยได้รับเพื่อใช้แก้ปัญหา ข้อสอบมีอยู่ 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นคำถามและส่วนที่เป็นคำตอบ

5. ประเภทสถานการณ์ตอบใช่-ไม่ใช่ วิธีการคือ เขียนสถานการณ์และเลือกพฤติกรรมที่มีโอกาสเกิดขึ้นจากสถานการณ์นั้น แล้วให้ผู้ตอบ ตอบใช่หรือไม่ใช่เท่านั้น

6. ประเภทสถานการณ์หรือข้อคำถามเป็นภาพ เป็นวิธีการเขียนข้อสอบที่ต้องอาศัยคนมีฝีมือวาดภาพจึงจะสำเร็จ ผู้สอบต้องใช้ความรู้สึก ความคิดในการแปลความหมายนั้นๆ

4. การใช้จินตนาการ (Projective Technique) เป็นการเสนอสิ่งเร้าที่คลุมเครือ (Ambiguous Stimuli) เพื่อให้ผู้ตอบใช้จินตนาการอันเกิดจากสำนึกที่ซึมซับอยู่ในส่วนลึกของความรู้สึกของแต่ละคนว่าสิ่งเร้านั้นมีความหมายอย่างไรต่อเขา การแปลผลจึงยุ่งยากซับซ้อน แนวคิดนี้อาศัยทฤษฎีจิตวิเคราะห์มาอธิบายในเรื่องของจิตใต้สำนึกของบุคคล

ชนิดของแบบทดสอบจินตนาการ

แบบทดสอบจินตนาการที่นิยมสร้างมีดังนี้

1. คำสัมพันธ์ (Word Association)
2. การเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion)
3. การเติมเต็มเรื่องราว (Story Completion)
4. การแปลผลจากภาพที่กำหนดให้ ลักษณะภาพที่กำหนดให้มี 2 แบบที่นิยมนำมาใช้วัด

4.1 ภาพนามธรรม เป็นภาพไม่แน่นอน ไม่เป็นรูปใดรูปหนึ่ง แบบทดสอบที่มีชื่อเสียงใช้ภาพคือภาพหยดหมึก (Inkblots) หรือภาพโรชาร์ค (Rorschach Technique) เพื่อให้แนวคิดว่าคนบุคลิกภาพไหนเห็นภาพนี้แล้วตอบอย่างไร ต่อจากนั้นนำมาศึกษาหาเกณฑ์ปกติของภาพนั้นๆ ซึ่งมักจะดูรูปแบบ (Forms) ดูการเคลื่อนไหว (Movement) ดูลักษณะสี (Chromatic Color) ดูลักษณะเงา (Shading) ดูมิติ (Dimension) ที่กล่าวมานี้เป็นการวิเคราะห์จากการเห็นภาพลักษณะต่างๆ ของผู้ตอบ

4.2 ภาพเหมือน เป็นภาพสถานการณ์อย่างหนึ่ง อาจเป็นภาพน่าเกลียด น่ากลัว น่ารัก ฯลฯ

แต่ละภาพดูแล้วรู้ว่าเป็นคน สัตว์ สิ่งของ แต่พฤติกรรมการกระทำหรือซ่อนเงื่อนในภาพดูของแปลก โดยหลักการเอาภาพให้ผู้สอบดูแล้วให้เล่าเรื่องจากภาพนั้น เมื่อบันทึกเรื่องที่ผู้สอบเล่าไว้แล้วนำมาแปลความหมายว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร

5. การใช้อุปกรณ์วัดทางกายภาพ (Physiological Measures) เนื่องจากมีความเชื่อว่าการแสดงบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเกิดมาจากระบบของฮอร์โมน (Hormones) ระบบของต่อมและระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) การวัดทางกายภาพสามารถวัดอาการบางประการของระบบเหล่านั้น บางกรณีการตกใจ กลัว โทสะ แรงบันดาล ทำให้ส่วนผสมของเลือดเปลี่ยนแปลง แม้แต่อัตราการหายใจยังสามารถวัดการเปลี่ยนแปลงของอารมณ์ได้ การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายเหล่านี้ ทำให้นักจิตวิทยาสนใจมาวัดทางกายเพื่อทำนายด้านจิตใจ

มีเครื่องมือและกระบวนการหลายอย่าง ประยุกต์เพื่อวัดปฏิบัติกิริยาที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์เกิดการเปลี่ยนแปลงร่างกายต่างๆ นาๆ เครื่องมือวัดอารมณ์ที่เรียกว่า Bioelectric Indicator มีดังนี้

- ความดันเลือด ใช้ Sphymomanometer
- ความตึงของกล้ามเนื้อ ใช้ Electromyograph (EMG)
- คลื่นสมอง ใช้ Electromyograph (EEG)
- อัตราการหายใจ ใช้ Pneumograph
- อัตราเต้นของหัวใจ ใช้ Electromyograph (EKG)
- ความต้านทานไฟฟ้าของผิวหน้า ใช้ Galvanic Skin Reponse (GSR)

ฯลฯ

จิตรียา ไชยศรีพรหม (2527 : 10) กล่าวว่า วิธีการวัดบุคลิกภาพที่ใช้กันแพร่หลายคือ การใช้แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ ซึ่งเป็นแบบการรายงานตนเอง ถ้าจะให้ได้ผลที่มีความเที่ยงตรงสูงก็ควรจะใช้หลายๆ วิธีประกอบกัน ซึ่งพอสรุปวิธีการวัดบุคลิกภาพทั่วไปมี 5 วิธี

1. วิธีการสังเกต การสังเกตเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์ทุกแขนง การสังเกตพฤติกรรมและลักษณะโดยทั่วไปที่บุคคลแสดงออกมีอยู่ 2 แบบด้วยกัน คือ การสังเกตแบบควบคุม เป็นการสังเกตการแสดงพฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งที่จัดไว้โดยเฉพาะ อีกแบบหนึ่งคือ การสังเกตทั่วไปในชีวิตประจำวันที่บุคคลแสดงออก การสังเกตทั้งสองแบบนี้ต้องมีการบันทึกผลตรงตามที่เห็น โดยไม่นำความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้อง และผู้สังเกตจะต้องฝึกฝนเป็นพิเศษจึงจะได้ผลดี

2. วิธีการทดสอบ เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก การทดสอบประกอบด้วยข้อความต่างๆ หลายสิบข้อที่ผู้สอบตั้งขึ้น โดยถือเอาปกติวิสัยของคนทั่วไปเป็นมาตราฐาน และหัวข้อคำถามหรือสถานการณ์ที่สร้างขึ้นมักจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่เกี่ยวกับผู้ถูกทดสอบเองหรือสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมที่ทำอยู่เสมอๆ เมื่อตกอยู่ในสภาวะนั้นๆ เช่น คำถามเกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวล หรือความสนใจในสิ่งต่างๆ เป็นต้น ผู้ถูกทดสอบต้องให้ความร่วมมือกับผู้ทดสอบในการตอบคำถามต่างๆ เพื่อให้การทดสอบได้ผลตามวัตถุประสงค์

3. วิธีรายงานตนเอง มี 2 แบบ ดังนี้

3.1 การวิเคราะห์ตนเอง คือ การประมาณค่าตนเอง แบบวิเคราะห์ตนเองจะเป็นคำถามแบบปรนัยอันเป็นนามธรรม เช่น ความสนใจในวิธีการต่างๆ ทัศนคติ แล้วแปลผลเข้าสู่มาตราวัด ซึ่งวิธีนี้มีประโยชน์ในการเลือกอาชีพให้เหมาะสมแก่บุคลิกภาพ

3.2 การสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยผู้สัมภาษณ์เตรียมคำถามและจดบันทึก ผู้ถูกสัมภาษณ์จะไม่รู้ตัวว่าถูกทดสอบบุคลิกภาพ

4. วิธีให้สร้างจินตนาการ (Projective Techniques) เป็นวิธีที่ผู้วัดได้จัดสิ่งเร้าขึ้นมาให้บุคคลแสดง

พฤติกรรมตอบสนอง เช่น เล่าเรื่องจากรูปที่นำมาให้ดู ตัวอย่างได้แก่ แบบทดสอบรอชาร์ค และรูปภาพที่เกิดจากหยดหมึก ให้สร้างความสัมพันธ์ต่อเนื่องจากค่าที่กำหนด ให้เติมข้อความที่ไม่สมบูรณ์ ให้แสดงออกโดยการวาดรูป เป็นต้น ซึ่งผู้ดำเนินการทดสอบต้องได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี

5. วิธีการศึกษาความเห็นจากคนอื่น เป็นวิธีการที่ผู้วัดสร้างแบบสอบถามขึ้น เพื่อถามบุคคลอื่นว่า มีความรู้สึกเกี่ยวกับบุคคลนั้นอย่างไร เช่น ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า การวัดบุคลิกภาพสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมเกี่ยวกับผู้ที่ต้องการจะวัดและสิ่งที่จะวัดหรือศึกษา สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการวัดบุคลิกภาพโดยวิธีใช้แบบทดสอบ ถือว่าเป็นวิธีการที่เป็นปรนัยมากกว่าวิธีอื่น การนำไปใช้สะดวกประหยัดเวลาและแรงงาน รวมทั้งมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย

2. ปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 มนุษยสัมพันธ์

2.1.1 ความหมายของมนุษยสัมพันธ์

" มนุษยสัมพันธ์ " หมายถึง ความสัมพันธ์ในทางสังคมระหว่างมนุษย์ ที่ว่าด้วยศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลซึ่งจะก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ความร่วมมือและการอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสุข

ฝน แสงสิงแก้ว (2526 : 15) มนุษยสัมพันธ์ คือ การอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยความสุข

พรรณราย ทรัพยะประภา (2527 : 25) ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ว่า เป็นการติดต่อสัมพันธ์ในระหว่างบุคคล

ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์ (2529 : 4) ได้ให้ความหมายของมนุษยสัมพันธ์ไว้ว่า หมายถึง ความสามารถที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

วิจิตร อาวะกุล (2537 : 25) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การติดต่อเกี่ยวข้องระหว่างมนุษย์ อันจะเป็นสะพานทอดไปสู่การสร้างมิตร ชนะมิตรและจูงใจคน รวมทั้งการสร้างหรือพัฒนาตนเองให้เป็นที่รู้จักรักใคร่ชอบพอแก่คนทั่วไปอย่างกว้างขวาง ได้รับการสนับสนุนร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่าย เป็นการสร้างตนให้เป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งแสดงให้เห็นลักษณะสำคัญของการเป็นผู้นำในอนาคตอีกด้วย

โยธิน ศันสนยุทธ (โยธิน ศันสนยุทธ. 2525 : 1) ให้ความหมายสั้นๆ ว่า มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การเข้ากับผู้อื่นได้ (Getting Along With Others)

เดวิส (Davis. 1967 : 5) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ เป็นวิธีการที่ก่อให้เกิดวัตถุประสงค์และจูงใจให้คนในกลุ่มได้ร่วมกันทำงานอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพ โดยมีความพึงพอใจในทางจิตใจและสังคม

ดูบริน (Dubrin. 1981 : 12) ได้ให้ความหมายว่า มนุษยสัมพันธ์คือ ศิลปะและการปฏิบัติในการใช้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การและวัตถุประสงค์ส่วนตัว

จากความหมายมนุษยสัมพันธ์ที่กล่าวมาแล้วนั้น พอจะสรุปได้ว่ามนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลทั้งทางกายและทางจิตที่ก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความนับถือ รักใคร่ชอบพอ แสดงความร่วมมืออันดีต่อกัน ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยดีและมีความสุข

2.1.2 ประโยชน์และความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์

มนุษยสัมพันธ์ เป็นสิ่งที่สำคัญมากทั้งในการดำเนินชีวิตประจำวันและปฏิบัติงาน คนเราไม่สามารถอยู่ลำพังคนเดียวได้ต้องติดต่อกับคนอื่นทุกระยะเวลา ตลอดชีวิต (สมาน จงอ้อมกลาง 2526 : 9) การติดต่อสัมพันธ์ของมนุษย์นั้นนอกจากจะเป็นการพึ่งพาอาศัยกันในการแสวงหาปัจจัยเพื่อความอยู่รอดของชีวิตแล้วยังเป็นการ

แลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ซึ่งกันและกันด้วย อันเป็นการช่วยให้มนุษย์รู้สึกอบอุ่นใจและไม่โดดเดี่ยว เนื่องจากมนุษย์ทุกคนล้วนแต่ต้องการเพื่อนหรือผู้ที่ตนสามารถจะให้ความไว้วางใจและสนิทสนมได้ (ชูชัย สมิทธิไกร และสมชาย เตียวกุล 2530 : บทนำ)

เสนอ อินทรสุขศรี (2526: 1) กล่าวว่า ความมี " มนุษยสัมพันธ์ " ทำให้คนในสังคมซึ่งต่างเพศ ต่างอายุ ต่างอาชีพและต่างจิตใจอยู่รวมกันได้ด้วยดี อย่างสุขสงบสันติ และเอื้ออำนวยให้บุคคลแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า มนุษยสัมพันธ์เปรียบเสมือน " น้ำ " อันเป็นเครื่องเสริมสร้างให้อิฐ กรวด ทราย เหล็ก หิน เกาะตัวกันเป็นกำแพงได้ฉันใด " น้ำใจ " ก็ย่อมเป็นเครื่องเชื่อมโยงมนุษย์ทั้งหลายให้เข้าใจกันได้ เห็นอกเห็นใจ ร่วมมือกันด้วยดีฉันนั้น (อรุณ รักธรรม. 2522 : 47)

วิทยา เทพยา (2527 : 3) กล่าวถึงประโยชน์ของมนุษยสัมพันธ์ดังนี้ คือ ก่อให้เกิดความราบรื่นในการคบหาสมาคม เกิดความพอใจยินดีและร่วมมือในการทำงาน ก่อให้เกิดความเชื่อถือรักใคร่ซึ่งกันและกัน เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันและก่อให้เกิดความสำเร็จในกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

วิจิตร อาวะกุล (2537 : 3) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ในเรื่องมนุษยสัมพันธ์และนำไปปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นปกตินิสัยจะช่วยให้การดำเนินชีวิตได้รับการปรับปรุงดีขึ้น มนุษยสัมพันธ์ทำให้เกิดความเข้าใจอันดี มีความสามัคคีในหมู่คณะทำให้บรรยากาศในการทำงานราบรื่น ทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและมีผลดี ทำให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน ทำให้เกิดพลังร่วมในการทำงานและขจัดความขัดแย้งในกลุ่ม

สรุปความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ได้ว่า

1. เป็นสื่อที่สร้างการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างการทำงานทุกระดับชั้น เพราะการทำงานย่อมมีความสัมพันธ์กัน จึงจำเป็นต้องใช้มนุษยสัมพันธ์เป็นตัวประสานเชื่อมโยง
2. ทำให้ทุกคนปรับตัวเองเข้าหาคนอื่นได้
3. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด แต่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้หมด จึงจำเป็นต้องใช้มนุษยสัมพันธ์ในการนำพาให้คนอื่นช่วยเหลือ
4. เป็นสื่อนำมาซึ่ง " ความรัก ความต้องการ " ซึ่งทุกคนแสวงหา

วิไลวรรณ วงษ์ศิลป์. (2537 : 134) กล่าวว่าความสำคัญของมนุษยสัมพันธ์ เป็นผลก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมในสังคมคือ

1. สัมพันธ์กันโดยการรวมกลุ่ม
2. ให้มีความสำเร็จ
3. ให้มีความมั่นคง
4. ให้มีความสามัคคี

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มนุษยสัมพันธ์จะช่วยให้บรรยากาศของกลุ่มอยู่ในลักษณะที่เอื้อต่อการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์จะสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น ทุกคนควรพัฒนา ปรับปรุงและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เพื่อผลประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าของตนและสังคม

2.1.3 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์

วิจิตร อาวะกุล (2537 : 46) กล่าวว่า หลักพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไปของมนุษย์สัมพันธ์คือการเข้าใจตนเองและเข้าใจบุคคลอื่น รวมทั้งการทำให้ผู้อื่นเข้าใจตัวเราไปในทางที่ดีและสิ่งสำคัญต้องเข้าใจธรรมชาติมนุษย์

สเตน (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 25 ; อ้างอิงจาก Stein.1972) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์มีคุณค่าและมีความดีอยู่ในตนมาแต่กำเนิด

2. มนุษย์สามารถที่จะรับรู้ประสบการณ์ที่ตนได้รับเกี่ยวกับตนเองและโลกภายนอกตามความเป็นจริง

3. ความต้องการเชิงวิทยาของมนุษย์ อันได้แก่ ความรัก (Love) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Beloging) ความต้องการสร้างสรรสิ่งใหม่ๆ (Creativity) และความต้องการบรรลุถึงสัจจการแห่งตน (Self-Actuatization) เป็นความต้องการที่มีมาแต่กำเนิดเช่นเดียวกับความต้องการเชิงสรีรวิทยา

4. ในการทำความเข้าใจพฤติกรรมมนุษย์ควรจะศึกษาโดยใช้มนุษย์มิใช่สัตว์อื่นๆ มาเป็นหลักสำคัญในการศึกษา และควรจะศึกษามนุษย์ในลักษณะส่วนร่วมทั้งหมด (As a Whole)

5. แม้ว่ามนุษย์จะได้รับอิทธิจากประสบการณ์ในอดีต และสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน แต่มนุษย์ก็มีแหล่งประโยชน์ที่จะใช้สำหรับการตัดสินใจและการเลือกโดยไม่จำเป็นต้องกระทำเหมือนอดีตที่ผ่านมา การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness) จะเป็นสิ่งที่เขาใช้ในการตัดสินใจ

6. ทัศนคติ ค่านิยมและเป้าหมาย อันเป็นคุณลักษณะที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อื่นๆ จะเป็นสิ่งที่ร่วมชี้นำเกี่ยวกับการเลือก การตัดสินใจ ซึ่งจะสะท้อนถึงปรัชญาชีวิตของบุคคลนั้น

7. มนุษย์แต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเองเป็นพิเศษ

เดวิส (Davis.1967 : 15-18)ได้กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องธรรมชาติมนุษย์เกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ไว้ 4 ประการ คือ

1. บุคคลย่อมมีความแตกต่างกัน บุคคลแต่ละคนจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Uniqueness) นั่นคือแต่ละคนจะแตกต่างไปจากคนอื่นในเรื่องจิตใจ สติปัญญา ร่างกาย ซึ่งหมายถึง รูปร่าง ลักษณะ เชื้อชาติ ความสมบูรณ์ เพศ อารมณ์และสังคม ซึ่งหมายถึง การศึกษา เศรษฐกิจ ครอบครัว วัฒนธรรม เกียรติยศ ชื่อเสียง ความเชื่อถือ ตลอดจนศาสนาที่ศรัทธานับถือ

ดังนั้น การติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เราไม่ควรคาดหวังที่จะให้คนอื่นคิดและปฏิบัติเหมือนเรา ขณะเดียวกันเราก็ไม่จำเป็นต้องคิดหรือปฏิบัติเหมือนคนอื่น

2. การคำนึงถึงบุคคลในลักษณะส่วนรวมทั้งหมด (A Whole Person) บุคคลจะมีลักษณะหลายๆ ประการประกอบขึ้นเป็นตัวของเขาไม่ว่าจะเป็นเรื่องทางกายภาพ เรื่องทางจิตใจ เรื่องชีวิตส่วนตัว เรื่องความรู้ ประสบการณ์ ทักษะ ฯลฯ แต่ละเรื่องมิได้แยกจากกันและจะมีผลกระทบถึงกัน เพราะทุกเรื่องจะผสมผสานเป็นตัวของเขาเองทั้งหมด ในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลนั้นเราไม่อาจเลือกติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือลักษณะใดลักษณะหนึ่ง แต่เราจะต้องติดต่อกับบุคคลในลักษณะส่วนรวมทั้งหมด

3. พฤติกรรมของบุคคลจะต้องมีสาเหตุ (Caused Behavior) สาเหตุที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้น เกิดแรงจูงใจในการค้นหาเป้าหมายที่ทำให้ชีวิตของเขาได้รับความสมปรารถนา และได้รับในสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองซึ่งในเรื่องความปรารถนาหรือความต้องการของมนุษย์นั้น มาสโลว์ (กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. 2524 : 175 ; อ้างอิงจาก. Maslow. 1967) มีอยู่ 2 ประเภทคือ ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Basic Needs) และความต้องการภายหลัง (Metaneeds) โดยความต้องการขั้นพื้นฐานจะมีความสำคัญเป็นลำดับก่อนหลังจากขั้นต้นก่อนหลังจากขั้นต้นไปถึงขั้นสูงสุด 5 ขั้น ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการที่เกิดจากแรงผลักดันภายใน เพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการขับถ่าย ความต้องการทางเพศ ฯลฯ

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เช่น ความต้องการความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ฯลฯ

ขั้นที่ 3 ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love And Beloging Needs) เช่น ความ

ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ ความต้องการเป็นสมาชิกของสังคม ความ

ขั้นที่ 4 ความต้องการมีชื่อเสียง (Esteem Needs) เช่น ความต้องการได้รับการยกย่อง สรรเสริญ การมีชื่อเสียง ฯลฯ

ขั้นที่ 5 ความต้องการการยอมรับในความสามารถ (Self-Actualization Needs) เป็นความต้องการความเข้าใจ และการรับความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นความต้องการสูงสุดของมนุษย์ที่ทำให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

สำหรับความต้องการภายหลัง เช่น ความภูมิใจ ความดี ความสวยงาม ความมีระเบียบวินัย ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้น จะไม่มีการแบ่งความสำคัญ เป็นสำคัญก่อนหลัง ทุกๆ เรื่องจะมีความสำคัญเท่าเทียมกันหมด

4. ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) ตามหลักปริญญาสากล ซึ่งกล่าวถึงสิทธิมนุษยชน ข้อที่ 1 กล่าวว่า "มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในเกียรติศักดิ์และสิทธิ ต่างมีเหตุผลและมโนธรรม ซึ่งจะต้องปฏิบัติต่อกันด้วยเจตนารมย์แห่งภราดรภาพ" (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. 2527 : 1) ดังนั้น ในการติดต่อสัมพันธ์กับมนุษย์จึงควรกระทำด้วยความเคารพและตระหนักในศักดิ์ศรีของเขาไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นใคร มีสถานภาพหรือฐานะอย่างไร บุคคลนั้นก็เป็นมนุษย์และเป็นที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

2.1.4 คุณลักษณะและหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์

คุณลักษณะหรือหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์นั้นมีผู้กล่าวไว้หลายท่าน ซึ่งบางท่านก็มีหลักในการสร้างที่เหมือนๆ กัน หรือซ้ำๆ กัน จึงขอกล่าวเฉพาะที่สำคัญและเอื้อต่อการนำไปปฏิบัติในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และการดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนี้

ชูชัย สมิทธิไกร และสมชาย เตียวกุล (2530 : 6 – 10) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ เป็นคุณลักษณะและเป็นความสามารถที่เรียนรู้และพัฒนาได้ โดยการเรียนรู้และพัฒนาดังกล่าวจะต้องครอบคลุมองค์ประกอบพื้นฐาน 2 ประการ คือ

1. องค์ประกอบทางด้านจิตใจ ได้แก่ การมองเห็นและยอมรับในคุณค่า ความสามารถ ความดีงามทั้งของตนเองและผู้อื่น พร้อมที่จะส่งเสริมแต่ละบุคคลได้เติบโตงอกงามและพัฒนาไปสู่จุดสูงสุดของแต่ละบุคคล

2. องค์ประกอบทางด้านการแสดงออก ได้แก่ การแสดงออกซึ่งความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และการแก้ไขความขัดแย้งระหว่างบุคคล

พรเทพ ช้อยหิรัญ (2532 : 35) มนุษยสัมพันธ์ หมายถึง คุณลักษณะด้านจิตใจของบุคคลที่ส่งเสริมให้บุคคลนั้นสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เหมาะสม ซึ่งจะทำให้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างเป็นสุข ประกอบด้วย

1. ความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ได้แก่
    1.1 การเปิดเผยตนเอง
    1.2 การตระหนักรู้ในตนเอง
    1.3 การยอมรับตนเองและผู้อื่น
    1.4 การไว้วางใจบุคคลอื่น
2. ความสามารถในการสื่อสารให้สอดคล้องกับความรู้สึก และความต้องการของตนเองและผู้อื่น
3. ความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดจากการติดต่อสัมพันธ์ ได้แก่
    3.1 การยิ้มแย้มแจ่มใส การทักทายผู้อื่น
    3.2 การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

3.3 การให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

3.4 การให้ความเอาใจใส่ สนใจการกระทำและความรู้สึกของผู้อื่น

3.5 การเป็นผู้รับฟังที่ดี

3.6 การทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วยความเข้าใจอันดีต่อกัน

รักษ์ ลี้ทรงศักดิ์ (2525 : 67 – 68) ได้กล่าวถึงหลักมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. เราควรปรับปรุงบุคลิกภาพ ทัศนคติ และความประพฤติ
2. ต้องเข้าใจการติดต่อกับบุคคล
3. เป็นนักฟังนักพูดที่ดี
4. เอาใจเขามาใส่ใจเรา
5. เป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส

สุชา จันทร์เอม (2525 : 74 – 76) กล่าวว่า วิธีสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อผู้อื่นนั้น เราต้องพยายามทำตนให้เป็นคนที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ผู้แจ่มใส ร่าเริง ยิ้มง่าย
2. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
3. ยินดีรับฟังผู้อื่น
4. ตรงต่อเวลา
5. รักษาคำมั่นสัญญา

พรรณราย ทรัพยะประภา (2527 : 29 – 30) ได้กล่าวถึง บัญญัติสิบประการที่ช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์มีดังนี้ คือ

1. การพูดทักทายผู้อื่น ยิ้มให้ผู้อื่น เรียกชื่อเขา
2. ให้ความเป็นมิตรช่วยเหลือ
3. พูดและทำสิ่งต่างๆ ด้วยความเต็มใจ
4. มีความสนใจอย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
5. มีความอ่อนน้อมต่อคำติชม
6. มีความระมัดระวังต่อความรู้สึกของผู้อื่น
7. มีความกระตือรือร้นที่จะให้บริการผู้อื่น
8. มีอารมณ์ขัน
9. มีความอดทน
10. มีความถ่อมตน

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ (2527 : 58 – 59) กล่าวถึง องค์ประกอบในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในกลุ่มที่ประมวลจากแนวคิดของนักบริหารและนักจิตวิทยา มีดังนี้

1. ต้องเชื่อความสามารถและมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน
2. พร้อมที่จะช่วยเหลือกันเสมอ
3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี
4. รู้จักการทำงานร่วมกันอย่างมีระบบ
5. รู้จักใช้กระบวนการในการทำงาน

อำนวย สุวรรณคีรี (2530 : 1 – 8) การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ประกอบด้วย

1. เข้าใจตนเองและรู้จักตนเอง ทำให้สามารถปรับตนเองให้เข้ากับผู้อื่นได้

2. บุคลิกภาพ การแสดงท่าที ถ้อยคำที่เหมาะสม มารยาทงดงาม

3. การให้ การให้ที่ช่วยสร้างมนุษยสัมพันธ์อันดีก็คือ

3.1 การให้ความรัก ความปรารถนาดีผู้อื่น

3.2 การให้ความจริงใจ ให้ความสนใจต่อผู้อื่น

3.3 การให้การยกย่อง และให้เกียรติ ให้ความเคารพต่อผู้อื่น

3.4 การให้อภัย ให้ความรู้ ให้ความคิด ให้สติ ต่อผู้อื่น

3.5 การให้น้ำใจ และความจริงใจ การให้ความยินดีต่อผู้อื่น

3.6 การให้มิตรภาพ การให้บริการต่อผู้อื่น

3.7 การให้ความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น

3.8 การให้ความช่วยเหลือตามควรแก่ผู้อื่น

3.9 การให้ความเป็นธรรมแก่ผู้อื่น

3.10 การให้โอกาส ให้ขวัญ และให้กำลังใจ ให้การชมเชย ให้การสนับสนุนแก่ผู้อื่น

3.11 การให้การยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน ให้การทักทายที่ดี

4. การชมหรือการยกย่องผู้อื่น

5. มีบรรยากาศของการประสานประโยชน์ที่ดี ไม่ควรคิดแต่เรื่องของตนเอง ควรสนใจความรู้สึกนึกคิดของคนรอบข้าง

กิติมา ปรีดีดิลก (2532 : 294) กล่าวว่า การปฏิบัติเพื่อให้เกิดมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน มีดังนี้

1. ต้องสร้างตัวให้มีอารมณ์เป็นผู้ใหญ่ สุขุม ใจคอหนักแน่น ไม่เป็นทาสแห่งความกลัว พึ่งตนเอง ไม่รุกรานใคร

2. ปรับตัวให้เข้ากับบุคคลและสถานที่

3. รู้จักจดจำสังเกต และเข้าใจคนทุกคน ทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย

4. รู้จักประนีประนอม และเสียสละเมื่อยามจำเป็น

5. รู้จักหาเหตุผลและใช้เหตุผล

6. มีความมั่นใจในตนเอง รู้จักตัดสินใจด้วยความรอบคอบ

7. มนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นต้องยึดวิธีการประชาธิปไตยเป็นหลัก มีความสัมพันธ์อย่างเสมอภาค

8.ทัดเทียม ไม่ถือเอาความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ เคารพและให้เกียรติความคิดเห็นของคนอื่น เคารพในสิทธิและหน้าที่ของคนอื่น

9. สร้างบรรยากาศอันดีและเป็นกันเอง ยอมรับนับถือในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคนของทุกคนที่ติดต่อด้วย

10.เปิดโอกาสและให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็น

กรมวิชาการ (2532 : 41) ได้สรุปลักษณะของผู้ทีมนุษยสัมพันธ์อันดีไว้ ดังนี้

1. สุภาพ อ่อนโยน ยิ้มแย้ม เป็นกันเองกับคนอื่น

2. เข้าใจ เห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน มีเมตตากรุณา

3. มีความจริงใจต่อผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ

4. ชมเชยคนอื่นเสมอ ให้เกียรติผลงานของผู้อื่นมากกว่าติ

5. ไม่นินทาว่าร้าย ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งใด

6. เป็นคนยุติธรรม

7. รู้จักประนีประนอม

8. มีความมั่นใจในตัวเอง

9. รู้จักหาและใช้เหตุผล

10. ยกย่องความรู้และความคิดริเริ่มของผู้อื่น

โสมสัณฑ์ บุญยิ่ง (2532 : 26) ได้สรุปหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ควรปฏิบัติดังนี้

1. ยิ้มแย้มแจ่มใส

2. พูดจาสุภาพ ใช้วาจาไพเราะ ทักทายพูดคุยกับผู้อื่น

3. เป็นผู้ให้

4. ให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

5. ให้ความร่วมมือหรือร่วมงานกับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

6. ให้อภัยในความผิดพลาดของผู้อื่น

7. เป็นนักฟังที่ดี ยินดีรับฟังผู้อื่น

8. สนทนาในเรื่องที่ผู้อื่นสนใจ

9. รู้จักถ่อมตน รู้จักยกย่องชมเชยผู้อื่น

10. เชื่อถือไว้วางใจผู้อื่น

11. เอาใจเขามาใส่ใจเรา

12. เป็นคนตรงต่อเวลา

13. รักษาคำมั่นสัญญา

14. มีความจริงใจ

วิจิตร อาวะกุล (2537 : 76 – 78) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีดังนี้

1. บุคลิกภาพ (Personality) รูปร่างหน้าตา การแต่งตัว การเคลื่อนไหว การพูดจา ทำให้รู้สึกว่าเป็นคนมีเสน่ห์

2. การมีท่าทางดี (Handsome) กิริยามารยาทเรียบร้อย พูดคุยสนุกสนาน มีอารมณ์ขัน

3. ความเป็นเพื่อน (Friendliness) ทำตัวเป็นกันเอง

4. มีความอ่อนน้อม (Modesty)

5. การมีน้ำใจช่วยเหลือ (Helpful)

6. การให้ความร่วมมือดี (Cooperation)

7. การมีความกรุณา (Kindness) เอื้อเฟื้อมีน้ำใจแก่ผู้ได้รับความทุกข์ยาก และคนทั่วไป

8. เป็นคนมีประโยชน์ (Contribution)

9. มีการสร้างสรรค์ (Constructive) ไม่ถ่วงหรือหน่วงเหนี่ยวความก้าวหน้าของผู้อื่น

10. การมีอารมณ์ดี (Good Emotion) การควบคุมอารมณ์และใช้ได้อย่างเหมาะสม

11. มีความกระตือรือร้น (Enthusiasm) เบิกบาน แจ่มใส ว่องไว กระฉับกระเฉง

12. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) ต่อการงาน คำพูด รักษาเวลา

13. มีความอดทน (Patient) ต่อความยากลำบาก กิริยาท่าทาง การกระทำ คำพูดที่ไม่ดีของผู้อื่น

14. มีความขยันขันแข็ง (Diligent) ขยันต่อการทำงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ

15. มีความพยายาม (Attempt) พยายามปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ

16. มีปฏิภาณ (Intelligence) มีความแพรวพราวในการสร้างบรรยากาศความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

สุรพงศ์ อำพันวงษ์ (2537 : 7) ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่างๆ ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. ยิ้มแย้มแจ่มใส

2. จดจำชื่อของผู้ร่วมงานให้ได้

3. จดจำนิสัยใจคอของเพื่อนร่วมงาน

4. เป็นนักฟังที่ดี

5. ตรงต่อเวลา

6. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

7. หลีกเลี่ยงการยกตนข่มท่าน

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงบทบาทของตัวเราที่มีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลต่างๆ ดังนี้

1. รู้จักบทบาทและสถานภาพของตนเองในปัจจุบัน รับผิดชอบต่องานในหน้าที่และทำอย่างดีที่สุด

2. พัฒนาตนเองอยู่เสมอ การสนใจใฝ่หาความรู้ในงานที่ปฏิบัติจะทำให้มีความคิดกว้างไกล

3. ต้องหัดประเมินและประมาณตัวเอง รับงานที่ตนมีความสามารถและทำได้ดี

4. ต้องช่วยตนเองหรือทำงานด้วยตนเองก่อน ไม่ควรโยนความผิดให้ผู้อื่นในส่วนของความรับผิดชอบในงานของตน

5. พึงเตือนใจตนเองเสมอว่า ต้องทำงานด้วยความขยัน ฉลาด มีไหวพริบ เสียสละและอดทน

โรเจอร์ (วัชรี ธุวธรรม. 2525 : 56 – 62 ; อ้างอิงมาจาก Roger. n.d) กล่าวว่ามนุษยสัมพันธ์ที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดนคน การเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์ต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาตนเอง ดังนี้

1. มีทัศนคติต่อตนเองว่า ตนเป็นคนที่มีคุณค่าควรแก่การไว้ใจ น่าเชื่อถือ และมีความมั่นคง เช่น ตรงต่อเวลา รักษาคำพูด ไม่เปิดเผยความลับของผู้อื่น เป็นต้น

2. สามารถสื่อความหมายให้ตรงกับความรู้สึกนึกคิด โดยเริ่มต้นจากการฝึกตนเองให้มีความรู้สึกไวต่อความต้องการของผู้อื่น และในขณะเดียวกันก็ยอมรับความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง

3. ปล่อยใจให้มีความรู้สึกคล้อยตามผู้อื่นไปในทางที่ดี เช่น ซาบซึ้งในความใส่ใจความน่ารักน่าสนใจของผู้อื่น ใส่ใจต่อความน่าเคารพของผู้อื่น มีความอบอุ่นใจที่อยู่ใกล้ชิดกับคนอื่นๆ เป็นต้น

4. มีจิตใจเข้มแข็ง เป็นตัวของตัวเอง ไม่ตกเป็นทาสอารมณ์ ขณะเดียวกันก็เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นด้วย

5. เคารพในศักดิ์ศรี ความเป็นคนของผู้อื่น คือมั่นใจว่าผู้อื่นไม่ต้องพึ่งพิงเราตลอดไป และตัวเราก็พร้อมที่จะปล่อยให้เขาเป็นในสิ่งที่เขาอยากจะเป็น ไม่บีบบังคับให้ผู้อื่นตัดสินใจตามเรา

6. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา คือพยายามเข้าใจผู้อื่นให้มากที่สุด

7. ยอมรับผู้อื่นในทุกอากัปกิริยาที่เขาแสดงต่อเรา

8. ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น พร้อมที่จะลดท่าที ที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้อื่น

9. ไม่ประเมินหรือตัดสินบุคคลที่เราติดต่อสัมพันธ์ แต่แสดงความคิดเห็นต่อพฤติกรรมต่างๆ ในลักษณะของเหตุและผลของการกระทำ

10. มีความเชื่อมั่นว่าทุกคนพัฒนาได้

แอดเลอร์ (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 36 ; อ้างอิงจาก. Adler. 1929) ใช้คำว่า “ความสนใจสังคม” Social Interest) แทนคำว่า “มนุษยสัมพันธ์” บุคคลมีความสนใจทางสังคมตามทัศนะของแอดเลอร์ หมายถึง บุคคลที่สนใจในความสนใจของผู้อื่น มีความกระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี ชอบสังคม ชอบให้ความร่วมมือ

สอดคล้องกับแครนดอล (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 36-37 ; อ้างอิงจาก. Grandall. 1981) กล่าวว่า ลักษณะที่ถือว่าเป็นลักษณะความสนใจที่บุคคลปกติส่วนใหญ่คือ ช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น มีความ

เห็นอกเห็นใจและเข้าอกเข้าใจผู้อื่น มีความใจกว้าง รู้จักเกรงใจ มีคุณภาพ น่านับถือและเป็นผู้ที่รู้จักการให้อภัยผู้อื่น

คำกล่าวของแอดเลอร์สอดคล้องกับมาสโลว์ไว้ว่า ผู้ที่สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างยาวนานได้ คือ ผู้ที่บรรลุสัจจการแห่งตน (Self-Actualization) แล้ว ซึ่งคอร์ซินีและมาร์เซลล่า (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 37 ; อ้างอิงจาก. Corsini & Marsella. 1983) กล่าวว่า บุคคลที่บรรลุสัจจการแห่งตนคือ บุคคลที่ไม่ตกอยู่ในอำนาจของความต้องการที่ตนขาดแคลนอยู่ แต่จะมุ่งไปข้างหน้าอย่างสร้างสรรค์ เช่น การมุ่งไปที่ความจริง ความงาม ความซื่อสัตย์ ความสัมพันธ์ที่ดีและสันติภาพ ความอิสระเสรี และความเป็นตัวของตัวเอง การยอมรับตัวเองและผู้อื่น และมีความสนใจสังคม เป็นต้น

ฮันท์ (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 37 ; อ้างอิงจาก. Hunt. 1958) กล่าวถึงการสร้างมนุษยสัมพันธ์ว่าควรปฏิบัติ ดังนี้

1. จงเอาใจใส่อย่างแท้จริงต่อผู้อื่น
2. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานร่วมกับผิอื่น
3. จงเป็นผู้มีกิริยามารยาทและความประพฤติน่ารัก
4. ทำความเข้าใจกับกลุ่มบุคคล และอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น
5. ให้ความเคารพในความเห็น ความรู้สึก และความสามารถของบุคคลอื่น
6. ให้ความร่วมมือในฐานะสมาชิกของสังคมและพยายามประสานความสัมพันธ์อันดีของสังคมเอาไว้
7. พยายามพัฒนาและธำรงไว้ซึ่งพฤติกรรม ความเชื่อ ระเบียบประเพณีและสิทธิต่างๆ ที่ดี และมีความชอบธรรมของสังคมเอาไว้

ซาสซ์ (Sasse. 1978 : 115 – 121) กล่าวถึง ขั้นตอนการสร้างความสัมพันธ์ 4 ขั้นคือ

1. เป็นกันเอง
2. เปิดเผยตัวเอง
3. เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน
4. สนองความต้องการ

จอห์นสัน (Johnson. 1986 : 7 – 8) กล่าวถึง ทักษะในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ดังนี้

1. รู้จักและไว้วางใจซึ่งกันและกัน
2. ติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันอย่างจริงใจ
3. ยอมรับและสนับสนุนซึ่งกันและกัน
4. การแก้ไขข้อขัดแย้งและการแก้ปัญหาความสัมพันธ์

เบลและเดลี่ (Bell & Daly. 1984 : 91 – 115) ได้ศึกษาวิธีการที่จะเข้ากับผู้อื่นหรือวิธีการที่ทำตนให้เป็นที่ชื่นชอบของผู้อื่น ซึ่งสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. มีน้ำใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว (Altruism)
2. เป็นผู้นำ (Assume Control)
3. ทำตนเสมอภาค เหมือนหรือเท่าเทียมกันกับผู้อื่น (Assume Equality)
4. ทำตัวตามสบายง่ายๆ (Comfortable Self)
5. เป็นผู้ตาม (Concede Control)
6. รักษามารยาทในการพูด (Conservational Rule – Keeping)
7. เป็นคนคล่องแคล่ว กระตือรือร้น (Dynamism)
8. กล้าเข้าสังคม (Elicit Other's Disclosures)

9. ร่าเริง สนุกสนาน (Facilitate Enjoyment)

10. ทำให้ผู้อื่นรู้สึกว่าเขาเป็นคนสำคัญ (Inclusion of Other)

11. เป็นกันเอง (Influence Perception of Closeness)

12. เป็นผู้ฟังที่ดี (Listening)

13. สนใจผู้อื่น (Nonverbal Immediacy)

14. เปิดเผยตนเอง (Openess)

15. มองโลกในแง่ดี (Optimism)

16. เป็นตัวของตัวเอง เชื่อมั่นในตนเอง (Personal Autonomy)

17. ท่าทางและการแต่งกายดี (Physical Attractiveness)

18. เป็นคนที่น่าสนใจน่ารู้จัก (Present Interesting Self)

19. เป็นคนที่มีคุณค่าต่อสังคม (Reward Association)

20. แสดงมโนภาพแห่งตน (Self – Concept Confirmation)

21. จัดตารางเวลาในการเข้าสังคมของตนเอง (Self – Inclusion)

22. ไวต่อความรู้สึกผู้อื่น (Sensitivity)

23. คล้อยตามผู้อื่น (Similarity)

24. สนับสนุนช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ทำร้ายความรู้สึกของผู้อื่น (Supportiveness)

25. เป็นคนน่าเชื่อถือ ไว้วางใจได้ (Trustworthiness) เน้นที่ความรับผิดชอบ น่าเชื่อถือ ยุติธรรม เสียสละ ซื่อสัตย์และจริงใจโดยดูที่ความเชื่อพฤติกรรมที่สมจริงการกระทำอย่างสม่ำเสมอเป็นธรรมชาติตลอดเวลา

2.2 การอบรมเลี้ยงดู

2.2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู

ดวงเดือน พันธุมนาวินและคนอื่นๆ (2528 : 21-22) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึง การที่ผู้เลี้ยงดูกับเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกัน อันเป็นแนวทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถให้รางวัลหรือลงโทษการกระทำต่างๆ ของเด็กได้ นอกจากนี้เด็กยังมีโอกาสเฝ้าสังเกตลักษณะและการกระทำต่างๆ ของผู้เลี้ยงดูด้วย ทำให้เด็กเลียนแบบผู้เลี้ยงดูอีกด้วย

นันทา แทนธานี (2534 : 27-28) ได้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูว่า การอบรมเลี้ยงดูหมายถึงการที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และนอกจากนี้ยังมีการแนะนำสั่งสอนอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูหมายถึงการที่ผู้เลี้ยงดูปฏิบัติต่อเด็กด้วยวิธีการต่างๆ โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจเพื่อตอบสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กมีการให้รางวัลและการลงโทษเพื่อควบคุมพฤติกรรมให้เหมาะสม

2.2.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู

สภาพแวดล้อมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อชีวิตและพัฒนาการทุกด้านของบุคคล บิดามารดา เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม และแบบแผนพฤติกรรมต่างๆ แก่เด็กด้วยการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นขบวนที่มีผลต่อลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของเด็กทั้งในปัจจุบันตลอดจนศักยภาพของบุคคลในอนาคตอีกด้วย

นักจิตวิทยาหลายท่านได้เน้นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ว่า มีผลต่อบุคลิกลักษณะและพัฒนาการด้านสังคมของเด็กดังนี้

เซียร์ (นิภา ทองไทย. 2525 ; อ้างอิงจาก Sears. 1967) กล่าวเกี่ยวกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพของเด็กว่า พัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพของเด็กสามารถบ่งบอกถึงการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมามักเป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดู และก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมอีกด้วย

มุสเซน (นันทา แทนธานี. 2534 : 29 ; อ้างอิงจาก. Mussen. 1963) กล่าวว่าการอบรมเลี้ยงดูในระยะต้นของชีวิตควรมีพื้นฐานของความรักและความอบอุ่นเป็นสำคัญ และเมื่อเด็กโตขึ้นเขาจำเป็นที่จะต้องได้รับสิ่งแวดล้อมที่จะสร้างเสริมพัฒนาการของเขาให้กว้างออกไปสภาพแวดล้อมเด็กและทัศนคติของพ่อแม่ มี อิทธิพลต่อเด็กมาก โดยเฉพาะแบบแผนของครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งพฤติกรรมที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของเด็กโดยตรงทั้งสิ้น การเรียนรู้ทางสังคมครั้งแรกของเด็กเกิดขึ้น ที่บ้าน จากการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกภายในครอบครัว

อารี รังสินันท์ (2527 : 167) กล่าวว่า บิดามารดาคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็กซึ่งได้แก่ ด้านร่างกาย อารมณ์สังคมและด้านสติปัญญาการที่เด็กจะเติบโตเป็นเด็กที่แข็งแรงมีสุขภาพอนามัยที่ดี และมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง ก็เป็นผลจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดมารดานั่นเอง

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูที่มีต่อพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กทั้งระดับก่อนวัยเรียน ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูได้เป็นอย่างดี ดังนั้นพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีการพัฒนาการด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ซึ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้นก็มีอยู่หลายวิธีและไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่นอนว่าวิธีการใดจึงจะเหมาะสมเพราะเด็กแต่ละคนจะมีเอกลักษณ์ของตนเอง

2.2.3 วิธีการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการอบรมเลี้ยงดูนั้นมีหลายแบบ และไม่สามารถกำหนดได้อย่างแน่นอนว่าแบบใดจะดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายอย่าง เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ระดับการศึกษาของผู้ปกครองหรือจำนวนบุตร เป็นต้น ดังนั้นจึงได้มีผู้ศึกษาค้นคว้าและแบ่งวิธีการการอบรมเลี้ยงดูได้หลายลักษณะดังนี้

ไซมอนด์ (สงวน สุทธิเลิศอรุณ. 2524 : 33-35 ; อ้างอิงจาก Symonds. 1970) ได้สรุป วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบพ่อแม่ที่มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็กไว้หลายประการ ดังนี้

1. พ่อที่ปล่อยปละละเลยบุตร บุตรจะมีลักษณะเป็นคนก้าวร้าว เจ้าคิดเจ้าแค้น ชอบพูดปดลักเล็กขโมยน้อย หนีโรงเรียน

2. พ่อแม่ที่ประคบประหงมบุตรเกินไป บุตรจะมีลักษณะเป็นคน ไม่ให้ความร่วมมือ พึ่งตนเองไม่ได้ ต้องพึ่งผู้อื่นเสมอ

3. พ่อแม่ที่มีอำนาจเหนือบุตร บุตรจะเป็นคนเจ้าระเบียบ สุภาพเรียบร้อย อยู่ในโอวาท สามารถปรับตัวเข้ากับผู้ใหญ่ได้ดี สงบเสงี่ยม การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจ ขาดความริเริ่มสร้างสรรค์

4. พ่อแม่ที่ยอมจำนนบุตร บุตรจะขาดความรับผิดชอบ ไม่อยู่ในโอวาท เห็นแก่ตัว ดื้อดึงและทำอะไรตามใจ

โรเจอร์ (Rogers. 1972 : 117) แบ่งแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็น 3 แบบ ดังนี้

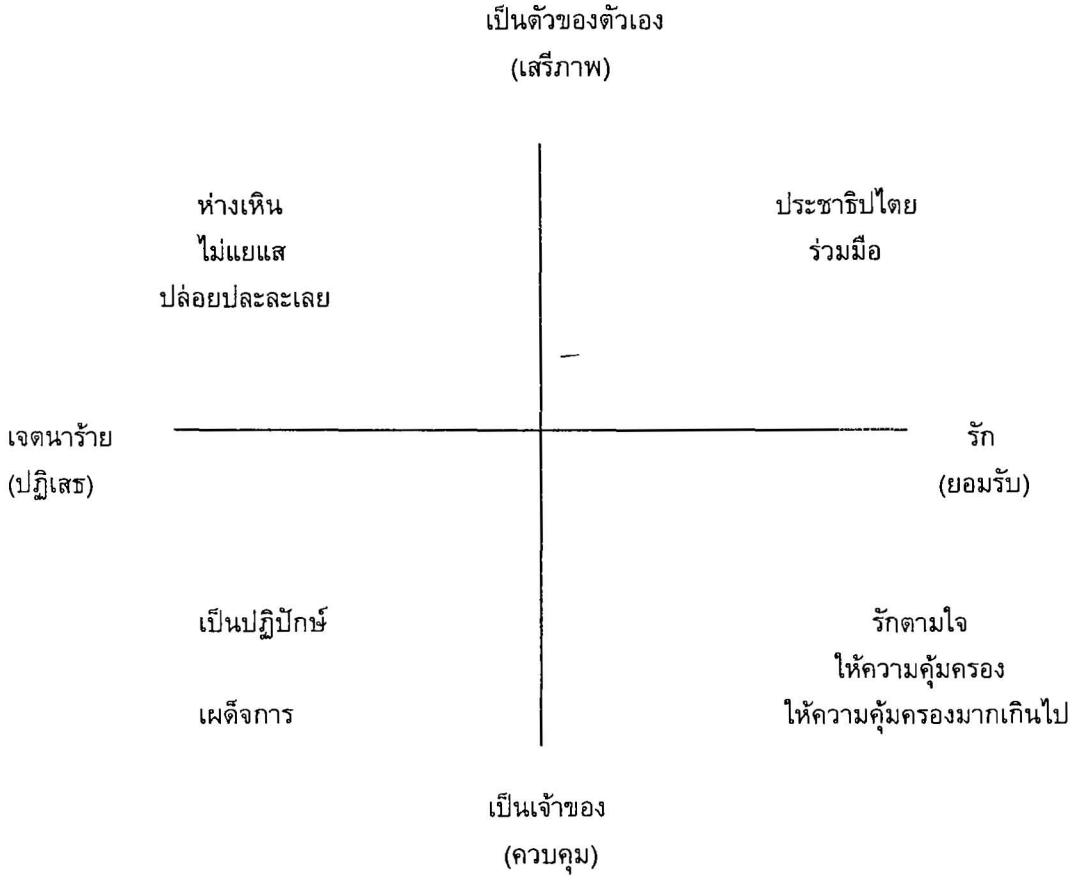
1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่า

ตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่ไม่ตามใจจนเกินไปหรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดของลูกให้ความร่วมมือแก่ลูกตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่ก้าวก่ายเรื่องส่วนตัวของตน ทำให้รู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ลูกมีความรู้สึกว่าถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของพ่อแม่ พ่อแม่ใช้คำพูดที่ลูกรู้สึกละอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับความเอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่เท่าที่ควร

เซฟเฟอร์ (Schaefer. 1959 : 226-235) ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการอบรมเลี้ยงดูพบอิสระต่อกัน 2 มิติ และแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็น 10 ประเภท ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิการอบรมเลี้ยงดูตามแนวคิดของเซฟเฟอร์ (Schaefer. 1959 : 227)

จากภาพประกอบ แสดงให้เห็นตำแหน่งการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ บน 2 มิติซึ่งเป็นอิสระต่อกันคือ " รัก – เจตนาร้าย " และ " ควบคุม – เป็นตัวของตัวเอง " การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและร่วมมืออยู่บนมิติ "รัก" และ " เป็นตัวของตัวเอง " แบบเผด็จการ และเป็นปฏิปักษ์อยู่บนมิติ " ควบคุม " และ " เจตนาร้าย " แบบรักตามใจ ให้ความคุ้มครองมากเกินไป อยู่บนมิติ " รัก " และ " ควบคุม " ส่วนการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยไม่แยแสและห่างเหินอยู่บนมิติ "เป็นตัวของตัวเอง" และ " "เจตนาร้าย"

การอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบที่อยู่ในมิติจะไม่รวมอยู่จุดเดียวกัน แต่ก็จะกระจายอยู่ในลักษณะใกล้เคียงกัน แต่มีมิติใดมิติหนึ่งมากกว่า เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบร่วมมือ จะอยู่บนมิติเดียวกัน "รัก" และ "เป็นตัวของตัวเอง" เหมือนกัน แต่ต่างกันในลักษณะแบบประชาธิปไตยจะมีมิติ " เป็นตัวของตัวเอง " มากกว่ามิติ " รัก " ส่วนลักษณะร่วมมือจะมีมิติ " รัก " มากกว่ามิติ " เป็นตัวของตัวเอง "

เดโช สวนานนท์ (2508 : 67-68) กล่าวถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบพ่อแม่ในลักษณะต่างๆ ซึ่งจะมีผลกระทบกระเทือนต่อบุคลิกภาพของลูกในอนาคต ดังนี้

1. พ่อแม่ละเลยไม่เอาใจใส่ลูกย่อมทำให้ลูกมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยทางอารมณ์รู้สึกว่าชีวิตว้าเหว่ไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมในรูปแบบของการปฏิเสธเป็นคนที่ฉลาด ความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นด้วย

2. พ่อแม่ที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับ ออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลา จะทำให้บุตรผู้นั้นขาดความคิดริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มีแนวโน้มที่จะต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา และเป็นผู้ที่ยอมคนตลอด

3. พ่อแม่ที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำหรือหย่าร้างกัน ลูกจะมีความกระวนกระวาย มีความเครียด มองโลกในแง่ไม่รื่นรมย์และขาดแบบฉบับในการสร้างลักษณะของตนด้วย

มัญชรี บุนนาค. (ปิยพร ดวงทอง. 2539 : 21 ; อ้างอิงจาก. มัญชรี บุนนาค. 2514 : 22) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไว้ ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democratic) คือ พ่อแม่รับผิดชอบร่วมกันในการเลี้ยงดูบุตร และภาระอื่นของครอบครัว การตัดสินใจใดๆ ในครอบครัวเกิดขึ้นจากการตกลงเห็นชอบของสมาชิกทุกคน บุตรมีโอกาสใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ และรับผิดชอบในกิจการต่างๆ ของครอบครัว มีโอกาสหัดคิดริเริ่มและตัดสินใจจากเรื่องเล็กไปหาเรื่องใหญ่และจะสร้างเป็นนิสัยต่อไป จะรู้จักคิดริเริ่ม กล้าแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตนเองพึ่งตนเองได้

2. แบบอัตตาธิปไตย (Authoritarian) คือ พ่อแม่มีอำนาจสิทธิขาดในภารกิจทุกประการในครอบครัว เป็นผู้ตั้งจุดมุ่งหมายและกฎเกณฑ์ทุกอย่าง บุตรเป็นเพียงผู้ปฏิบัติตาม สัมพันธภาพระหว่างพ่อแม่กับบุตรในครอบครัวที่มีบรรยากาศแบบนี้จะห่างเหิน บุตรจะรู้สึกขาดความอบอุ่นและมั่นคงปลอดภัย การปฏิบัติตามคำสั่งพ่อแม่เป็นประจำทำให้ขาดความคิดริเริ่ม ไม่เชื่อมั่นในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น

3. แบบปล่อยตามใจ (Laissez – Faire) พ่อแม่มักใช้อารมณ์กับบุตรมากกว่าเหตุผล บุตรจะรู้สึกขาดความรัก และมักจะมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้ใจผู้อื่น ไม่เชื่อความยุติธรรมและไม่มีโอกาสได้เรียนรู้หรือรับการฝึกฝนให้มีคุณธรรมความดีต่างๆ ขาดความเป็นระเบียบวินัย ขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็ง และไม่มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ดวงเดือน พันธุนาวิน และคนอื่นๆ (2528 : 15) แบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามแบบสังคมไทยโดยศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 5 ประเภท

1. รักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดารายงานว่าในการปฏิบัติต่อบุตรได้แสดงความรักใคร่ เอาใจใส่ทุกข์สุขของเด็กมาก การอบรมแบบนี้เป็นการให้ในสิ่งที่เด็กต้องการ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้เด็กจะให้ความสำคัญต่อบิดามารดา ยอมรับการอบรมสั่งสอนต่างๆ

2. ใช้เหตุผล หมายถึง บิดามารดาที่อธิบายเหตุผลแก่เด็กในขณะที่ส่งเสริมหรือขัดขวางการกระทำของลูก ลงโทษลูก มีการให้รางวัลและลงโทษอย่างเหมาะสมกับการกระทำของลูกมากกว่าปฏิบัติต่อลูกตามอารมณ์ ช่วยให้ลูกรู้สึกกว่าควรทำหรือไม่ควรทำ

3. การลงโทษทางจิตหรือทางกาย หมายถึง บิดามารดาใช้วิธีลงโทษทางกายหรือจิตกับเด็ก การลง

โทษทางกายจะเป็นวิธีปรับพฤติกรรมที่บิดามารดาใช้อย่างจงใจ ใช้มากหรือบ่อยกว่าให้รางวัล การลงโทษทางกายมีประโยชน์น้อย ยับยั้งพฤติกรรมได้ชั่วคราว ทำให้เด็กก้าวร้าว รังแก ข่มเหงผู้อ่อนแอ ส่วนการลงโทษทางจิตจะช่วยเสริมจริยธรรมของเด็ก

4. แบบควบคุม หมายถึง การออกคำสั่งให้เด็กทำตามแล้วผู้ใหญ่คอยตรวจตราใกล้ชิดว่า ทำตามที่ต้องการหรือไม่ ถ้าไม่ทำตามจะลงโทษเด็ก ถ้าควบคุมน้อยจะปล่อยให้เด็กคิดและตัดสินใจเองว่าควรทำหรือไม่ เปิดโอกาสให้เด็กเป็นตัวของตัวเองบ่อยครั้ง ไม่ยุ่งเกี่ยวกับเด็กนัก ถ้าควบคุมน้อยจะเป็นการรักสนับสนุน

5. พึ่งตนเองเร็ว หมายถึง การที่บิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันภายใต้การแนะนำและฝึกฝนจากบิดาหรือผู้เลี้ยงดูช่วยให้เด็กช่วยตนเองเร็วและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นมากและนานไป

นฤมล สิริพันธุ์ (2533 : 9-10) ได้แบ่งวิธีการอบรมเลี้ยงดูไว้ 3 วิธี ดังนี้

1. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ให้ความยอมรับนับถือความสามารถและความเห็นของเด็ก และให้ความร่วมมือตามโอกาสอันเมาะสม

2. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนเองถูกทอดทิ้ง ขาดการดูและเอาใจใส่หรือปล่อยให้ทำอะไรต่างๆ ได้ตามใจชอบ โดยบิดามารดาไม่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

3. วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดให้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนต้องการ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามวัดลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของมะลิ อุดมภาพ (2538) ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สร้างตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของโรเจอร์ (Rogers. 1972 : 117) ซึ่งแบ่งเป็น 3 แบบ ตามนิยามของมะลิ อุดมภาพ (2538 : 6)

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง วิธีการที่พ่อแม่ใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ทำให้ลูกรู้สึกว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม พ่อแม่ไม่ตามใจจนเกินไปหรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดของลูกให้ความร่วมมือแก่ลูกตามโอกาสอันควร

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าพ่อแม่ก้าวก่ายเรื่องส่วนตัวของตน ทำให้รู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ลูกมีความรู้สึกว่าถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของพ่อแม่ พ่อแม่ใช้คำพูดที่ลูกรู้สึกละอาย

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าตนเองได้รับการตามใจ และไม่ได้รับความเอาใจใส่ให้คำแนะนำช่วยเหลือจากพ่อแม่เท่าที่ควร

2.3 ความรับผิดชอบ

2.3.1 ความหมายของความรับผิดชอบ

ได้มีผู้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้

บราวเน และคอห์น (Browne & Cohn. 1958 : 58) กล่าวถึงลักษณะของความรับผิดชอบว่า ได้แก่ ความไว้วางใจได้ ความคิดริเริ่ม ความไม่ยิอท้อต่ออุปสรรค การทำงานแข็งขัน มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความปรารถนาทำให้ดีกว่าเดิม

ฟังค์ และแวกแนลส์ (Funk & Wagnalls. 1961 : 2095) กล่าวว่า ความรับผิดชอบ คือ การแสดงออกถึงการรับผิด และรับชอบในการกระทำของตน มีความซื่อสัตย์ ไว้ใจได้ สามารถจัดการงสนและหน้าที่ที่ได้รับ

มอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังหมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อหน้าที่ หรือข้อตกลงที่ตั้งไว้ตามอุดมคติ และหลักศีลธรรมด้วย

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 36) ได้สรุปความหมายของความรับผิดชอบไว้ดังนี้ หมายถึง ความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติต่อหน้าที่การงาน และต่อชุมชนด้วยความเต็มใจ และมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงาน และต่อชุมชน ซึ่งสามารถแสดงออกได้โดยการเอาใจใส่ในการทำงาน การเพียรพยายาม การรับผลการกระทำของตน การปรับปรุงงานของตนให้ดีขึ้น การช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของส่วนรวม การช่วยแก้ไขสิ่งที่จะเป็นอันตรายต่อชุมชน การช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม และการไม่ละเลยหน้าที่พลเมืองที่ดี

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง การทำตามหน้าที่ ปฏิบัติตามกฎระเบียบการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย การทำตามที่ตนเองได้พูดหรือได้ให้คำมั่นสัญญาไว้ และการยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้พูดหรือได้กระทำลงไป ทั้งในด้านที่เป็นผลดีและข้อบกพร่องต่างๆ ทุกครั้ง

2.3.2 ความสำคัญของความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะของคนไทยอย่างหนึ่งที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับคนไทย นอกจากความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยัน ประหยัด เสียสละ ฯลฯ การปลูกฝังให้คนไทยมีความสำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดี เป็นปัจจัยอันสำคัญที่จะช่วยให้สังคมเป็นระเบียบ และสงบสุข การที่สังคมขาดความสงบสุข กล่าวได้ว่าเกิดจากบุคคลหนึ่งขาดคุณสมบัติ 5 ประการ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2514 : 55 – 57) คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามในการพึ่งตนเอง

ความรับผิดชอบเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้ทำงานประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายทางการศึกษาปัจจุบัน ประจำปีงบประมาณ 2537 ในข้อหนึ่งว่า ส่งเสริมสนับสนุนและอนุรักษ์การดนตรี ศาสนาและศิลปวัฒนธรรม ให้มีการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ โดยเน้นกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและการดนตรี ให้นักเรียนมีจิตใจที่เพียบพร้อมด้วยศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม เป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นและมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เห็นคุณค่าของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2533 กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เป็นหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยมีแนงดำเนินการเพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงได้กำหนดแนวดำเนินการไว้ข้อหนึ่งว่า ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 8) และในการประเมินผลการเรียนนอกจากจะกำหนดให้มีการวัดผลและประเมินผลทางด้านพุทธพิสัย และทักษะพิสัยในรายวิชาต่างๆ แล้ว ยังได้กำหนดให้มีการประเมินคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ฯลฯ ในทุกรายวิชา โดยแต่ละรายวิชาจะมีคะแนนคุณลักษณะนี้ 10 ส่วน จากคะแนนเต็มในแต่ละวิชา เท่ากับ 100 ส่วน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : 18 – 23)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะหนึ่งของคน ที่มีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้หน้าที่หรืองานที่มอบหมายให้รับผิดชอบประสบความสำเร็จ และเสร็จตามเวลาที่กำหนด ซึ่งเป็นผลทำให้เป็นคนที่มีคุณภาพ ดังนั้นหลักสูตรในปัจจุบันจึงกำหนดให้มีการปลูกฝังและพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งยังกำหนดให้มีการวัดในแต่ละรายวิชาด้วย

2.3.3 การพัฒนาความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมตั้งแต่ในวัยเด็ก คุณลักษณะนี้จะพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ในระยะแรกๆ ของชีวิตเด็กยังช่วยตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา แต่เมื่อโตขึ้นจะมีความสามารถด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น และช่วยตัวเองได้มากขึ้นทีละน้อย จะค่อยๆ เรียนรู้เกี่ยวกับความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

มิทตัน และแฮริส (Mitton & Harris. 1962 : 407 – 416) ได้เสนอแนะในการฝึกอบรมความรับผิดชอบดังนี้

1. การฝึกความรับผิดชอบควรเริ่มตั้งแต่เด็กที่มีอายุยังน้อย
2. เด็กทุกคนควรมีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ให้เด็กมีส่วนร่วมในการทำงาน
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กรับผิดชอบควรให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล
4. ควรให้เด็กได้ทราบว่าผู้ใหญ่หวังอะไรจากตัวเด็ก
5. การฝึกความรับผิดชอบนั้น ผู้ใหญ่ต้องรู้จักยืดหยุ่นไม่ควรเร่งรัดเด็กจนเกินไป
6. ต้องระลึกไว้เสมอว่าในการทำงานนั้นเด็กต้องการคำแนะนำจากผู้ใหญ่
7. เด็กต้องการความไว้วางใจจากผู้ใหญ่ดังนั้นเมื่อมอบหมายงานให้ทำแล้วก็ควรให้เด็กได้รับผิดชอบอย่างเต็มที่
8. เจตคติและพฤติกรรมความรับผิดชอบของผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางด้านความรับผิดชอบของเด็ก
9. การให้เด็กรับผิดชอบเกินความสามารถก็จะเป็นอันตรายแก่เด็กได้

กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 21) เสนอแนววิธีปลูกฝังความรับผิดชอบไว้ดังนี้

1. หัดไม่ให้ปัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเองไปตกแก่ผู้อื่น
2. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งในบ้าน และทางโรงเรียน
3. ชี้แจงให้รู้จักขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้าง เมื่อรู้ว่าหน้าที่ของตนเองแล้ว จะไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกความรับผิดชอบโดยการปฏิบัติจริง ไม่ควรเร่งรัดจนเกินไป ควรฝึกหัดให้เกิดนิสัยความรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งทางบ้าน และทางโรงเรียน ผู้ใหญ่และครูต้องให้คำแนะนำกับเด็กเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการทำงานเสมอ โรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะช่วยฝึกและพัฒนาความรับผิดชอบให้กับนักเรียน โดยจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างมีแบบแผนและเป็นระบบ

2.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง

2.4.1 ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเอง

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้แตกต่างกันดังต่อไปนี้

เบรคเคนริดด์ (นริสา พัฒนรัฐ. 2540 : 12 ; อ้างอิงจาก Breckornidge. 1955) ซึ่งพบว่า การได้รับการยอมรับจากครอบครัวจะเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิด เรื่องการนับถือตนเองและความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบและสามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมด้วย สาเหตุที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองได้แก่ การฝึกฝนเพิ่มเติมเป็นพิเศษอยู่เสมอๆ จนมีทักษะความสามารถสูง ในที่สุด จะทำให้

เกิดความเชื่อมั่นในตนเองขึ้น นอกจากนี้ความเชื่อมั่นในตนเองยังขึ้นอยู่กับระดับอายุ ระดับพัฒนาการ และกลุ่มที่เด็กร่วมเล่นหรือร่วมทำงาน ตลอดจนสถานการณ์ต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือ เด็กที่ไม่บรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์ ไม่กระปรี้กระเปร่าในการกระทำสิ่งต่างๆ และไม่ยอมต่อสู้กับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเอง

สมิท (นริสา พัฒนรัฐ. 2540 : 7 ; อ้างอิงจาก. Smith. 1961) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองว่า หมายถึง การพึงพอใจในตนเอง ความภูมิใจในตนเอง หรือการยอมรับตนเอง ความเชื่อมั่นในตนเองจะมีในบุคคลใดมากน้อยเพียงใดนั้น สามารถพิจารณาได้จากความขัดแย้งระหว่างตนตามอัตภาพกับตน ตามปณิธาน ถ้าความขัดแย้งเกิดขึ้นมาก จะเป็นเหตุให้ตนรู้สึกว่าไม่มีค่า ไม่เหมาะสม และไม่พึงพอใจในตนเอง อันหมายถึงขาดความเชื่อมั่นในตนเอง เกิดความวิตกกังวล ขาดความอบอุ่นใจ และชอบพึ่งผู้อื่นอยู่เสมอ

ซีมอนด์ (นริสา พัฒนรัฐ. 2540 : 8 ; อ้างอิงจาก. Symond. 1964) ได้กล่าวว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง คือ บุคคลที่ไม่ยอมจำนนต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสิ้นเชิงทีเดียว ต่างกับคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง คือ มีความขลาดกลัว และไม่แน่ใจในตนเอง ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในทางนึกวาดภาพเอาเองในสิ่งที่ตนต้องการหรือปรารถนา สิ่งใดก็จะไม่ทำตามลำดับขั้นแห่งความเป็นจริง เนื่องจากเกิดความหวาดกลัว หวั่นวิตกจนกลายเป็นคนทำอะไรไม่เป็นเลย อาจกล่าวได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้คนเราขาดความเชื่อมั่นในตนเองคือ ขาดความรู้ ขาดความกล้าหาญในทางชอบธรรม และมีความเกียจคร้าน นอกจากนี้ยังอาจเนื่องมาจากความเชื่อที่ฝังลึกอยู่ในจิตใจ หรือบางทีก็เป็นผลของความล้มเหลวในอดีต

แบลร์ (Blair. 1968 : 138) กล่าวไว้ว่า คนที่ยอมรับสภาพการณ์ใหม่ๆ ที่ตนประสบโดยปราศจากความกลัว ความล้มเหลว จะเป็นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่เสมอ

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 7) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจหรือความมั่นใจ หรือความกล้าหาญของบุคคลที่จะกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามที่บุคคลนั้นตั้งใจไว้ แม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งอื่นใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่บังเกิดความท้อถอยแต่อย่างไร ยังคงตั้งใจกระทำสิ่งนั้นๆ ต่อไปโดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งที่กระทำอยู่นั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม

สมพงษ์ ดิรพัฒน์ (2517 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความมั่นใจที่จะกระทำการใดๆ อย่างองอาจ ซึ่งถ้าตั้งใจกระทำการสิ่งใดแล้ว จะไม่มีการลังเลหรือวิตกกังวลในความสามารถของตนเองและไม่มีอาการหวั่นไหวกลัวว่าจะถูกคนอื่นดิเตียน หรือหาว่านอกลู่นอกทาง แม้จะมีอุปสรรคมาขัดขวางก็ไม่ยอมล้มเลิก หรือเปลี่ยนใจแต่อย่างใดทั้งสิ้น

สวนา พรพัฒน์กุล (2520 : 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองตอนหนึ่งว่า ปัจจัยที่จะส่งเสริมความสำนึกในหน้าที่พลเมือง หรือความสำนึกในทางการเมืองประการหนึ่งคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่า บุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความหมายต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุกสิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม

สุชา จันทน์เอม (2521 : 152) ได้กล่าวถึงบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองว่า จะเป็นคนที่มีความสามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลัน ไม่มีจิตใจรวนเร ทั้งนี้จะทำให้มีลักษณะของความเป็นผู้นำ เป็นที่เชื่อถือและไว้วางใจของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นอยากทำงานร่วมด้วย

สมุท ศิริโข (2522 : 296 – 297) ได้กล่าวถึงความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองเป็นความรู้สึกสามัญและเป็นประโยชน์ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่แผนการดำเนินงานสร้างชีวิต บุคคลใดที่แสดงความเชื่อมั่นในตนเองออกมาในสมรรถภาพแห่งการปฏิบัติงาน ย่อมชักจูงให้บุคคลอื่นมีความเชื่อมั่นตามได้ และความเชื่อมั่นในตนเองจะเป็นพลังในการต่อสู้กับปัญหาต่างๆ ได้ด้วยความมั่นใจ

มานิตา ทองทวี (2526 : 6) ได้ให้ความหมายของความเชื่อมั่นในตนเองไว้ว่า หมายถึง ความแน่ใจ ความมั่นใจ ของบุคคลที่จะเผชิญต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือเผชิญต่อความ ตลอดจนมีความตั้งใจในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ ถึงแม้จะมีเหตุการณ์หรือสิ่งใดมาเป็นอุปสรรคก็ไม่เกิดความท้อถอย ยังคงตั้งใจทำสิ่งนั้นๆ ต่อไป โดยมั่นใจว่าตนสามารถกระทำสิ่งนั้นๆ ให้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความถูกต้องเหมาะสม

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง บุคคลที่มีความมั่นใจกล้าตัดสินใจด้วยตนเองในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่วางไว้ เป็นสิ่งที่ช่วยทำให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน เข้าสังคมหรือติดต่อกับบุคคลอื่นได้ดี ยอมรับสถานการณ์ใหม่ๆ ตลอดจนสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังให้กับเด็ก

2.4.2 ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเอง

มาสโลว์ (Maslow. 1954 : 411) ได้กล่าวว่า คนทุกคนในสังคมมีความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จ ความภาคภูมิใจในตนเอง และต้องการให้คนอื่นยอมรับนับถือในความสำเร็จของตนด้วย ถ้าความต้องการนี้ได้รับการตอบสนองพอใจจะทำให้บุคคลนั้นมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีค่า มีความสามารถและมีประโยชน์ต่อสังคม แต่ถ้าความต้องการนี้ถูกขัดขวางจะทำให้เกิดความรู้สึกว่ามีปมด้อย หรือเสียความภาคภูมิใจในตนเองได้

สุชา จันทร์เอม (2510 : 147) กล่าวถึง ความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นบุคลิกภาพทางสังคมอย่างหนึ่งที่ควรปลูกฝังและส่งเสริมให้กับเด็กเพราะคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีบุคลิกภาพที่ดี มองโลกในแง่ดี มีความรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงออก และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

สวนา พรพัฒน์กุล (2520 : 17) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความเชื่อมั่นในตนเองตอนหนึ่งว่า ปัจจัยที่จะส่งเสริมความสำนึกในหน้าที่พลเมือง หรือความสำนึกในทางการเมืองประการหนึ่งคือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงว่า บุคคลนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและมีความหมายต่อสังคม ถ้าบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเอง จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ทุกคนกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อทุกสิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตตนและความอยู่รอดของสังคม

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าความเชื่อมั่นในตนเองเป็นบุคลิกภาพอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญต่อบุคคลควรปลูกฝังและส่งเสริมให้กับเด็ก จะทำให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในตัวเอง และสามรถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

2.4.3 ลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 25 – 28) ได้สรุปพฤติกรรมของผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองไว้ดังนี้

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองที่ได้จากขั้นต่างๆ สามารถจัดรวมเป็นกลุ่มพฤติกรรมได้ 13 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. กล้าในการคิด การพูด และการกระทำ
2. ใจคอมั่นคง ไม่เชื่อคนง่าย มีเหตุผล
3. รอบคอบ มีแผนงาน
4. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบทำสิ่งแปลกๆ ใหม่ๆ
5. กล้าเสี่ยง (กล้าได้กล้าเสีย)
6. ชอบแสดงตัว
7. ไม่วิตกกังวลจนเกินไป

8. เป็นผู้นำ

9. รักความยุติธรรม

10. ชอบช่วยเหลือหมู่คณะ

11. ชอบอิสระ ไม่โอ้อวด

12. ตั้งจุดมุ่งหมายไว้สูง และคิดว่าจะทำได้สำเร็จ

13. มีความเกรงใจ และเห็นใจผู้อื่น

เลขา ปิยะอัจฉริยะ (2526 : 237-279) ได้กล่าวถึงความนึกคิดเกี่ยวกับตนเองในแง่บวกและในแง่ลบ เป็นความคิดพื้นฐานหรือความเชื่อเบื้องต้นที่จะทำให้บุคคลมีหรือขาดความเชื่อมั่นในตนเอง บุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองเชื่อว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีความสำคัญยอมรับและพอใจในความเป็นตัวของตัวเอง แล้วย่อมสร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้เกิดขึ้นได้และอยู่ในระดับที่สูงกว่าบุคคลที่ขาดความภาคภูมิใจ ไม่แน่ใจในความสามารถและความมีค่าของตน ดังนั้นบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจึงหมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดที่ดีต่อตนเอง

จากลักษณะของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง จะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับและพอใจในความเป็นตัวของตัวเองแน่ใจในความสามารถและความมีค่าของตนเอง เป็นผู้นำของกลุ่มได้ สามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมั่นใจ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษามาก่อน แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ซึ่งผู้วิจัยนำมาเสนอเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการศึกษาค้นคว้าดังนี้คือ

3.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

กิลล์ (Gill. 1962 : 144-149) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับตัวทางสังคมกับการประสบความสำเร็จทางการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา และหน่วยเด็กที่เรียนดีจะมีความสามารถในการปรับตัวทางสังคมได้ดีกว่าเด็กที่มีผลการเรียนต่ำ เด็กพวกนี้จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับความกังวลใจต่างๆ ได้ดี ซึ่งในการศึกษาของ ดีซินา (Desena. 1964 : 145) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบระดับการปรับตัวของเด็กที่เรียนดีปานกลาง และเด็กที่เรียนอ่อน โดยทำการศึกษากับนักศึกษามหาวิทยาลัยเพนซิวาเนียชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,061 คน ผลปรากฏว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงมีความสามารในการปรับตัวได้ดี และรวดเร็วกว่าเด็กที่เรียนในระดับปานกลางหรือระดับต่ำอย่างชัดเจน

ฮอลเวิร์ท (Hallworth. 1964 : 171-177) ศึกษาลักษณะบุคลิกภาพเด็กวัยรุ่นของโรงเรียนมัธยมแบบประสมในเขตอุตสาหกรรมตอนกลางของประเทศอังกฤษ โดยให้ครูประเมินลักษณะของเด็กชายและเด็กหญิงอายุ 14 ปี ตามรายการบุคลิกภาพ 14 อย่าง การศึกษาครั้งนี้พบว่า ลักษณะพฤติกรรมที่เด็กแสดงตัวมีเป็น อันดับหนึ่ง คือ คนรู้จักมาก

อันดับสอง คือ ปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆได้มาก

อันดับสาม คือ เข้ากับคนได้ทุกประเภท

อันดับสี่ คือ ถ้ามีโอกาสจะเป็นผู้นำที่ดี

อันดับห้า คือ ชอบการปฏิบัติและทดลอง

อันดับหก คือ มักจะไต่ถามเพื่อนเมื่อมีความสงสัย

ฟลาเฮอร์ตี้ และ รุทเซล (Flaherty & Reutzel. 1965 : 409-410) ได้ทำการศึกษาเพื่อหาลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนสูงและนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนหญิงที่เรียนอยู่ในชั้นปีที่ 1 ของวิทยาลัยเมาท์เมอซี่ (Mount Mercy College) โดยใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการเรียนในชั้นปีที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 37 คนและกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 37 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่น(Do), การยอมรับตนเอง(Sa), ความรับผิดชอบ(Re) ,การทำตามผู้อื่น(Ac) และประสิทธิภาพทางสมอง (Le) มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความสามารถที่จะบรรลุถึงสถานภาพ (Cs), การเข้าสังคม(Sy), ความอดทน (To) , ความเป็นตัวของตัวเอง(Ai) , และความเป็นหญิง(Fe) มากกว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะได้คะแนนบุคลิกภาพด้านความยืดหยุ่น(Fx) กว่ากลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โบโรเวย์ (Borovay. 1977 : 1883 – 1884A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเก็บกด ความเชื่อเรื่องอำนาจควบคุม และพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักศึกษาปีที่ 1 เป็นนักศึกษาหญิงของมหาวิทยาลัยไมอามี่ ที่เรียนวิชาพฤติกรรมศาสตร์ จำนวน 43 คน พบว่า นักศึกษาหญิงที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายนอกและมีพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกมีระดับความเก็บกดสูงกว่านักศึกษาที่มีความเชื่อในอำนาจควบคุมภายในและมีพฤติกรรมกล้าแสดงออก

เพทตี้ (Petty. 1985 : 3621) ได้ทำการศึกษาลักษณะบุคลิกภาพรูปแบบการเรียนและลักษณะความเป็นผู้นำของหัวหน้านักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้านักศึกษาจาก มหาวิทยาลัยฟลอริดาเสตท จำนวน 100 คน ผลการศึกษาพบว่า หัวหน้านักศึกษาทั้งหมดมีลักษณะบุคลิกภาพไปในทางการแสดงตัว มีไหวพริบและสัญชาตญาณ รู้จักใช้ความคิดและดุลยพินิจ นอกจากนี้ยังพบว่าหัวหน้านักศึกษาจำนวน 32 % มีรูปแบบการเรียนเป็นแบบนักปรับปรุง (Accommodaters) และมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบการงานดี มนุษยสัมพันธ์สูง (High Task and High Relationship)

แพนสินี (Pansini. 1997 : 3683) ได้ศึกษาคุณภาพรูปแบบสัมพันธภาพในสังคมของวัยรุ่นโดยการทดลองเชิงสำรวจเกี่ยวกับสัมพันธภาพกับเพื่อนด้วยการสัมภาษณ์เป็นผู้ชาย 5 คน ผู้หญิง 5 คน กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สัมพันธภาพเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ส่งผลต่อสัมพันธภาพกับเพื่อนของวัยรุ่น ผลการศึกษาพบว่า เพศชายกับเพศหญิงมีสัมพันธภาพคล้ายกัน ซึ่งพบว่าเพศชายมีการเปิดเผยเรื่องของสัมพันธภาพกับเพื่อนทั้งด้านภาษาและอารมณ์มากกว่าเพศหญิง และเพศหญิงจะร่วมกิจกรรมมากกว่าเพศชาย แต่อย่างไรก็ตามผลที่ได้มีลักษณะไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังคมยอมรับในเรื่องการพูด ความรู้สึกไว้วางใจกัน

3.2 <u>งานวิจัยในประเทศไทย</u>

สำหรับงานวิจัยในประเทศนั้น ยังไม่มีใครได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าสังคม แต่ก็ได้มีผู้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ดังต่อไปนี้

วันเพ็ญ อายุรการ (2512 : 105) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว การยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เด็กวัยรุ่นชาย จำนวน 184 คน หญิง 123 คน อายุ

ระหว่าง 13-20 ปี ใช้แบบสำรวจบุคลิกภาพและมาตราส่วนประมาณค่าการยอมรับตนเอง พบว่า เด็กชายมีลักษณะแสดงตัวมากกว่าเด็กหญิง และผู้ที่มีลักษณะแสดงตัวสามารถปรับเข้าสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ได้ง่ายและเป็นผู้นำที่ดี

วินิจ เกตุขำ (2515 : 78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรรค์ ความเป็นผู้นำและความวิตกกังวลของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุโขทัย รวม 276 คน เป็นชาย 151 คน หญิง 125 คน ใช้แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ประยุกต์ วัชรดิษฐ์ ดัดแปลงมาจากของบรอนเฟนเบรนเนอร์ ผลจากการศึกษาพบว่า ในการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ทั้ง 3 แบบนั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและการลงโทษจะส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็กมากพอๆ กัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบเรียกร้องเอาจากเด็กส่งผลต่อบุคลิกภาพน้อยกว่าสองแบบแรก

ชูชีพ อ่อนโคกสูง (2516 : 89) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ แสดงตัวความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเอง กับคุณธรรมแห่งพลเมืองดีของนักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2514 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2515 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัฐบาลในภาคศึกษา 11 จำนวน 300 คน พบว่า ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสัมพันธ์แบบเส้นตรงกับบุคลิกภาพแสดงตัว แต่ไม่มีความสัมพันธ์ในทางผกผันกับความวิตกกังวล ส่วนความวิตกกังวลสัมพันธ์ในทางผกผันกับบุคลิกภาพการแสดงตัว และยังพบอีกว่าเด็กชายมีความเชื่อมั่นในตนเองและมีบุคลิกภาพแสดงตัวสูงกว่าเด็กหญิง และเด็กที่ผู้ปกครองรับราชการหรือค้าขายมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กที่ผู้ปกครองประกอบอาชีพอื่น

วราภรณ์ อินทรชัยศรี (2518 : 90) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งกับพ่อแม่ การยอมรับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยรุ่น กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นอายุ 13 – 21 ปี จากโรงเรียนมัธยมของรัฐบาลในเขตจังหวัดขอนแก่น และอุดรธานี และเด็กวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยครูอุดรธานี พบว่าเด็กวัยรุ่นที่มีความขัดแย้งกับพ่อแม่สูงมีแนวโน้มที่จะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ บุคคลที่มีการยอมรับตนเอง จะมีความเชื่อมั่นในตนเองและเป็นผู้มีสุขภาพจิตดี

สุกัญญา กุลอึ้ง (พรสุดา ดิษฐวรรธนะ. 2534 : 30. อ้างอิงจาก. สุกัญญา กุลอึ้ง. 2522 : ง-จ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกและการอบรมเลี้ยงดูตามการรายงานของตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิทยาลัยครู ป.กศ. สูง ปีที่1 ใช้เครื่องมือวัดการกล้าแสดงออกระดับวิทยาลัยของกาแลกซี่และคนอื่นๆและแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูของถั่น แพเพชร พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้งมีพฤติกรรม การแสดงออกมากกว่าแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2524 : 136-137 ; อ้างอิงจาก. พรสุดา ดิษยวรรธนะ. 2534 : 30) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งกลุ่มการอบรมเลี้ยงดูเป็น 4 ลักษณะ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดและการอบรมเลี้ยงดูแบบอารยะประชาธิปไตย โดยใช้แบบวัดพฤติกรรมการแสดงออกระดับวิทยาลัยของกาแลกซี่และคนอื่นๆ พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมการแสดงออกมากกว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบอารยะประชาธิปไตยและการอบมรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีพฤติกรรมการแสดงออกไม่ต่างกัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการแสดงออกส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมการแสดงออก

ลาวัณย์ มหาธุมะรัตน์ (2529 : 25) ได้ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนศรีศักดิ์สุวรรณวิทยา จังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2528 จำนวน 120 คน โดยทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 12 คน พบว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการฝึกกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุรจิตต์ แสงอรุณ (2529 : 50-51) ได้ทำการศึกษาการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวเสือบุญแจ่มเนียมนิล จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2529 จำนวน 24 คน ที่มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนต่ำ ผลจากการศึกษา พบว่า การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีผลทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น พฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนจึงเกิดความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าและความรู้สึกที่ดีต่อกับตนเองมากขึ้น

วิไล ไชยปกรณ์ (2532 : 61) ได้ศึกษาผลของการฝึกอบรมพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 16 คน พบว่า ในกลุ่มทดลองซึ่งเป็นนักศึกษาหญิงทั้งหมดนั้น มีพฤติกรรมกล้าแสดงออกสูงขึ้น และสรุปได้ว่า การฝึกอบรมพฤติกรรมกล้าแสดงออก มีผลทำให้นักศึกษาหญิงซึ่งเป็นบุคคลที่มีความยากลำบากในการแสดงออกเนื่องมาจากมีความวิตกกังวล ความกลัว ความประหม่าหรืออาย เมื่อต้องแสดงพฤติกรรมต่างๆ ลดน้อยลง ทำให้นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมกล้าแสดงออกมากขึ้นเกิดความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีการยอมรับตนเอง เข้าใจตนเอง กล้าปฏิเสธผู้อื่น สามารถบอกความรู้สึกนึกคิดที่แท้จริงของตนให้ผู้อื่นรับรู้ได้

อดุลย์เดช ติยะบุตร (2534 : 60-61) ได้ศึกษาผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียนโซ่พิสัยพิทยาคม จังหวัดหนองคาย จำนวน 42 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 21 คน และกลุ่มควบคุม 21 คน ผลการทดลองที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจนา ศรีสุรพล (2535 : 64-65) ได้ทำการศึกษาผลของกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า ในระหว่างการฝึกกลุ่มสัมพันธ์นักศึกษาได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มได้อย่างเต็มที่ นักศึกษามีประสบการณ์ในการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้อื่น ได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ สามารถพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดความเข้าใจตนเองและเข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงาน การเรียนและอยู่รวมกันทำให้บุคคลมีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

มณฑารพ กาศเกษม (2537 : 75) ผลการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนไชย จังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2536 จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มควบคุม 12 คน กลุ่มทดลอง 12 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีมนุษยสัมพันธ์เพิ่มขึ้นและนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกมีมนุษยสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มะลิ อุดมภาพ (2538 : 57) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาส่วนกลาง กลุ่มที่ 5 จำนวน 850 คน พบว่า การที่จะเกิดความภาคภูมิใจในตนเองนั้น นักเรียนจะต้องมีลักษณะด้านการประสบความสำเร็จทางกิจกรรม การได้รับการยอมรับ การมีอำนาจหรือการมีอิทธิพล การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน จะมีความภาคภูมิใจในตัวเองต่ำ ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละ

ละเลยไม่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง

อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 54-55) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความอดทน การอบรมเลี้ยงดูบางประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตดลิ่งชัน จำนวน 582 คน พบว่า ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลต่อความมีวินัยในตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตรงศรณ์ คนดี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความทะเยอทะยาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี จำนวน 630 คน พบว่า ปัจจัยด้านการประสบความสำเร็จทางการเรียน การมีอำนาจเหนือคนอื่นและการกล้าแสดงออก ส่งผลต่อความทะเยอทะยานของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเอกสารและงานวิจัยจากต่างประเทศและในประเทศ พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและปัจจัยที่ต้องศึกษา ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดู ฯลฯ มีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพจะสามารถทำให้ทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจว่าปัจจัยบางประการที่ต้องศึกษา ได้แก่ มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและการอบรมเลี้ยงดูจะสัมพันธ์กับบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างไร ซึ่งผลที่ได้จะเป็นแนวทางสำหรับ นักเรียน ครู อาจารย์ บิดา มารดา และผู้ที่เกี่ยวข้องที่จะนำปัจจัยเหล่านี้ มาเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพให้เกิดแก่นักเรียน และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม เมื่อแยกตามเพศและรวมทั้งหมด
2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม เมื่อแยกตามเพศและรวมทั้งหมด
3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกัน
4. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกัน

บทที่ 3
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
4. ตัวอย่างของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
5. วิธีดำเนินการเก็บข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียน จำนวนห้อง 67 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 2,656 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนสหศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งจากการเปิดตารางสุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 260 ; อ้างอิงมาจาก Yamane. 1967) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (α = .05) จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่างไม่ต่ำกว่า 353 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสุ่มได้กลุ่มตัวอย่าง 530 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และมีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) และแต่ละชั้นสุ่มมาชั้นละ 20 % ดังแสดงในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 จำนวนประชากรและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (จำนวนห้องเรียน)	ชาย	หญิง
1. โยธินบูรณะ	102 (2)	68	34
2. ราชวินิตมัธยม	86 (2)	47	39
3. วัดราชาธิวาส	70 (2)	44	26
4. ศีลาจารพิพัฒน์	74 (2)	35	39
5. วัดน้อยนพคุณ	58 (2)	34	24
6. สุวรรณสุทธารามวิทยา	74 (2)	42	32
7. วัดสังเวช	66 (2)	21	45
รวม	530 (14)	291	239

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

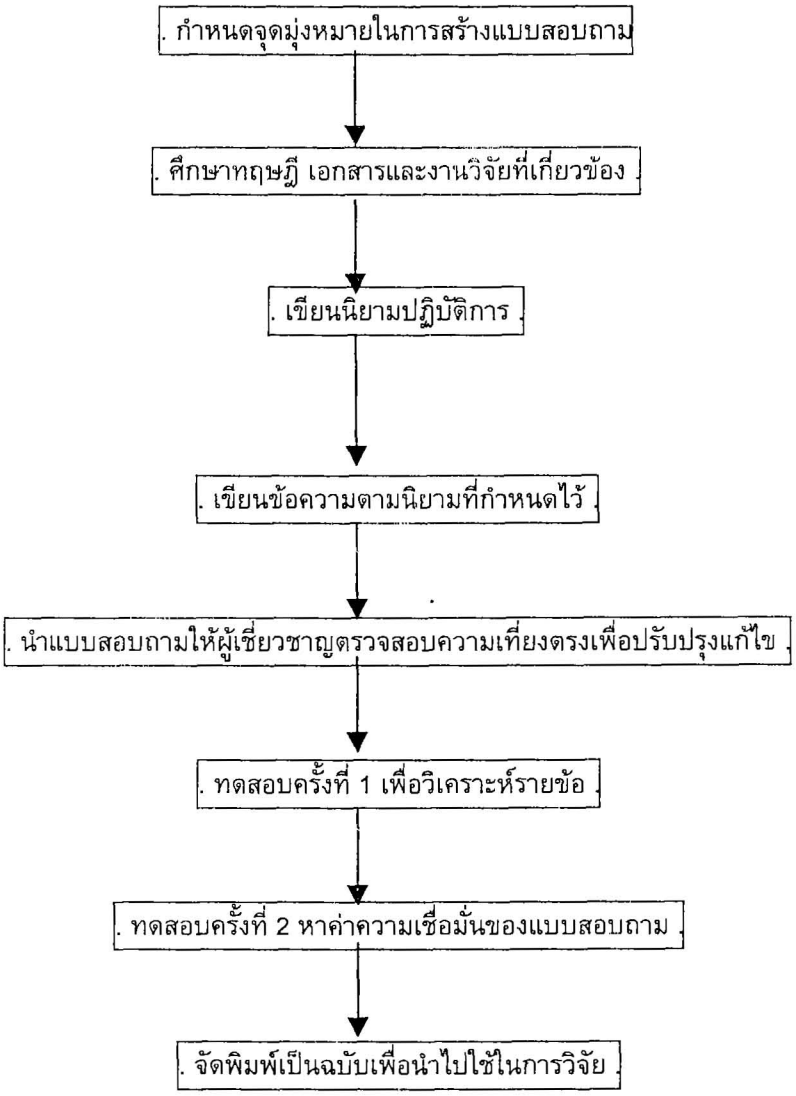
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามวัดด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านละ 20 ข้อ

2. แบบสอบถามวัดการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ด้านละ 30 ข้อ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบสถานการณ์ที่ผู้วิจัยใช้ของมะลิ อุดมภาพ และได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นใหม่กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปัจจัยด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ภาพประกอบ 2 วิธีการดำเนินการสร้างแบบสอบถาม

จากภาพประกอบ 2 มีรายละเอียดของการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง

2. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง

4. เขียนข้อความวัดบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านละ 40 ข้อ รวมทั้งหมด 160 ข้อ

5. นำแบบสอบถามตามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในข้อ 4 ในด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ตรวจสอบข้อความแล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อหาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) คัดเลือกข้อความที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ .5 ขึ้นไปแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องตามนิยามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 บุคลิกภาพการเข้าสังคม จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 แล้วคัดเลือกมา 32 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00

5.2 มนุษยสัมพันธ์ จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 แล้วคัดเลือกมา 33 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00

5.3 ความรับผิดชอบ จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 แล้วคัดเลือกมา 36 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00

5.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 40 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.4 - 1.00 แล้วคัดเลือกมา 35 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6 - 1.00

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วจากข้อ 5 ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนนและทำการวิเคราะห์ข้อความเป็นรายข้อ (Item Analysis) เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำแล้วคัดเลือกข้อความที่มีค่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 แบบสอบถามบุคลิกภาพการเข้าสังคม จำนวน 32 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.18 - 7.34 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.61 - 7.34

6.2 แบบสอบถามมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.69 - 7.17 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.22 - 7.17

6.3 แบบสอบถามความรับผิดชอบ จำนวน 36 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 1.37 - 9.36 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 4.49 - 9.36

6.4 แบบสอบถามความเชื่อมั่นในตนเอง จำนวน 35 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนก ที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 0.49 - 9.07 แล้วคัดเลือกมา 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่เป็นค่า t อยู่ระหว่าง 3.87 - 9.07

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในในข้อ 6 ไปทดสอบกับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จำนวน 150 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเดียวกับครั้งที่ 1 แล้วทำการตรวจให้คะแนนเช่นเดียวกับข้อที่ 6 เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α – Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในแต่ละด้าน ดังนี้

7.1 บุคลิกภาพการเข้าสังคม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

7.2 มนุษยสัมพันธ์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

7.3 ความรับผิดชอบ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

7.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

8. นำแบบสอบถามที่ได้ในข้อ 7 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างสำหรับทำการวิจัยต่อไป

ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีรายละเอียดดังต่อไปนี้

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อคำถามแต่ละข้อแล้ว พิจารณาข้อคำถามที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงหนึ่งช่อง

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ไม่ค่อยจริง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ตัวอย่าง แบบสอบถามในแต่ละด้านที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ด้าน	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
บุคลิกภาพการเข้าสังคม	(0) ข้าพเจ้ามักมีส่วนร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง.....	.....	.....	.....	.....
	(00) ข้าพเจ้าชอบร่วมงานสังสรรค์.	.....	.....	.....	.....
มนุษยสัมพันธ์	(0) ข้าพเจ้าจำชื่อเพื่อนๆได้มาก..	.....	.....	.....	.....
	(00) ข้าพเจ้าชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนคนใหม่.....	.....	.....	.....	.....
ความรับผิดชอบ	(0) เมื่อมีเวลาว่างข้าพเจ้าชวนเพื่อนให้อ่านหนังสือ.....	.....	.....	.....	.....
	(00) เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงาน ข้าพเจ้าจะรีบลงมือทำงานทันที	.....	.....	.....	.....
ความเชื่อมั่นในตนเอง	(0) ข้าพเจ้าเลือกซื้อของใช้ด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....	.....
	(00) ข้าพเจ้าทำอะไรด้วยความคิดของตนเอง.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถามนั้น ได้กำหนดน้ำหนักของตัวเลือกในแต่ละระดับไว้ดังนี้

ข้อความทางบวก

จริงที่สุด	ให้	3	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	2	คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	1	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	0	คะแนน

ข้อความทางลบ

จริงที่สุด	ให้	0	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้	1	คะแนน
ไม่ค่อยจริง	ให้	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้	3	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ	2.50			แปลว่ามีลักษณะสิ่งที่วัดอยู่ในระดับสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ	1.50	ถึง	2.49	แปลว่า มีลักษณะสิ่งที่วัดค่อนข้างสูง
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ	0.50	ถึง	1.49	แปลว่ามีลักษณะสิ่งที่วัดค่อนข้างต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อ	.01	ถึง	0.49	แปลว่ามีลักษณะสิ่งที่วัดต่ำ
เมื่อคะแนนเฉลี่ยรายข้อเท่ากับ	0			แปลว่าไม่มีลักษณะสิ่งที่วัด

ลักษณะแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วไปกาเครื่องหมาย ✓ในช่องของแต่ละตัวเลือกในสถานการณ์ ดังนี้

- ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุดให้กาเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหมายเลข 5
- ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมากให้กาเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหมายเลข 4
- ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลางให้กาเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหมายเลข 3
- ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยให้กาเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหมายเลข 2
- ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุดให้กาเครื่องหมาย ✓ ที่ช่องหมายเลข 1

<u>หมายเหตุ</u>

พ่อแม่หรือผู้ปกครองในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูมาเป็นเวลานานกว่าผู้อื่น อาจเป็นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ลุงป้า น้าอา หรือบุคคลอื่นก็ได้

ตัวอย่าง แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ข้อความ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
(0) ในระหว่างที่นักเรียนกำลังศึกษาเล่าเรียน ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
ก. บังคับให้อ่านหนังสือเป็นประจำ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข. ไม่เคยถามเรื่องการเรียนเลย.....	.....	.....	.....	.....	.....
ค. พูดคุยถึงปัญหาการเรียนว่าเป็นอย่างไร.....	.....	.....	.....	.....	.....
(00) เวลานักเรียนทำการบ้านผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร					
ก. ไม่สนใจว่านักเรียนทำการบ้านได้หรือไม่.....	.....	.....	.....	.....	.....
ข. ไม่ให้ไปไหนจนกว่าจะทำการบ้านเสร็จ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ค. ซักถามว่าทำการบ้านได้หรือไม่.....	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนของแบบสอบถามนี้ได้กำหนดค่าน้ำหนักของคะแนนตามตัวเลือกในแต่ละคำถาม ดังนี้ (มะลิ อุดมภาพ. 2538 : 84)

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การแปลความหมายคะแนน

ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อมากกว่าหรือเท่ากับ	4.50	แสดงว่ามีการอบรมเลี้ยงดูด้านนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อ	3.50 ถึง 4.49	แสดงว่ามีการอบรมเลี้ยงดูด้านนั้นอยู่ในระดับมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อ	2.50 ถึง 3.49	แสดงว่ามีการอบรมเลี้ยงดูด้านนั้นอยู่ในระดับปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อ	1.50 ถึง 2.49	แสดงว่ามีการอบรมเลี้ยงดูด้านนั้นอยู่ในระดับน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ยรายข้อน้อยกว่า	1.49	แสดงว่ามีการอบรมเลี้ยงดูด้านนั้นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้ง วันเวลา เพื่อทำการทดสอบ

3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

4. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนและประโยชน์ที่จะได้รับในการทำแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

5. อธิบายให้นักเรียนเข้าใจวิธีการทำแบบสอบถามก่อนที่จะให้นักเรียนเริ่มต้นลงมือทำ

6. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมุติฐาน

วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่หาคุณภาพของแบบสอบถาม

1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) นิยามกับข้อคำถาม ใช้สูตรของโรวิเนลลี และแฮมเบลตัน (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2539 : 248 – 249 ; อ้างอิงจาก Rowinelli & Hambleton. 1977)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ แทน ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Item Analysis) ของแบบสอบถามเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ t-test (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 185)

$$t = \frac{\overline{X}_H - \overline{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

$\overline{X}_H$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มสูง

$\overline{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มต่ำ

S_H^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูง

S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มต่ำ

n_H แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง

n_L แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

1.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2531 : 170)

$$\alpha = \frac{n}{n-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

S_i^2 แทน คะแนนความแปรปรวนรายข้อ

S_t^2 แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.1 เฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536 : 170)

$$r_{xy} = \frac{N\sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{\left[N\sum X^2 - \left(\sum X\right)^2\right]\left[N\sum Y^2 - \left(\sum Y\right)^2\right]}}$$

เมื่อ r_{xy} แทน ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y

ΣX แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ X

ΣY แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ Y

ΣX^2 แทน ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣY^2 แทน ผลรวมของ Yแต่ละตัวยกกำลังสอง

ΣXY แทน ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t-test (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2530 : 325)

$$t = r\sqrt{\frac{n-2}{1-r^2}}$$

เมื่อ t แทน ค่าจากการแจกแจงแบบที
r แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
n แทน จำนวนข้อมูลหรือจำนวนคน

4.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Kerlinger & Pedhazur. 1973 : 136)

$$R_{y.1,2,....,k} = \sqrt{\beta_1 r_{y1} + \beta_2 r_{y2} + ... + \beta_k r_{yk}}$$

เมื่อ $R_{y.1,2,....,k}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k กับ ตัวแปรตาม y
$\beta_1,\beta_2,.....\beta_k$ แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง k ในรูปคะแนนมาตรฐาน
$r_{y1}, r_{y2,}.....r_{yk}$ แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ 1 ถึง k กับตัวแปรตาม y
k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

2.5 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 332)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1-R^2)/(n-k-1)}$$

เมื่อ F แทน ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F-Distribution)
R^2 แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ
df_1 แทน k
df_2 แทน n-k-1

2.6 การทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยหรือค่าน้ำหนักความสำคัญ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2540 : 346 อ้างอิงมาจาก Hay. 1994)

$$t = \frac{b_j}{SE_{b_j}}$$

เมื่อ b_j แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบคำนวณจากสูตรดังนี้

$$b_j = \beta_j \frac{S_y}{SE_{bJ}}$$

เมื่อ SE_{bj} แทน ความคลาดเคลื่อนของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบซึ่งคำนวณจากสูตรดังนี้

$$SE_{bj} = \frac{S_y}{S_j}\sqrt{\frac{1-R^2_{Y.H}}{(1-R^2_{j.G})(n-k-1)}}$$

เมื่อ $R^2_{Y.H}$ แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรตาม Y กับตัวแปรอิสระทั้งหมด

$R^2_{j.G}$ แทน ค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระที่ j กับตัวแปรอิสระตัวที่เหลือ

S_y แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนตัวแปรตาม Y

S_j แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรอิสระตัวที่ j

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระทั้งหมด

2.7 การทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ โดยเปลี่ยนค่า r เป็นค่า Z แบบฟิชเชอร์ (Fisher's) แล้วใช้สูตรการทดลองนัยสำคัญ ดังนี้ (ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. 2540 : 250)

$$Z = \frac{Z_{R_1} - Z_{R_2}}{\sqrt{\frac{1}{n_1 - 3} + \frac{1}{n_2 - 3}}}$$

เมื่อ Z แทน คะแนนมาตรฐานจากการแจกแจงของ Z

Z_{R1} แทน คะแนนมาตรฐานฟิชเชอร์แปลงจาก R_1

Z_{R2} แทน คะแนนมาตรฐานฟิชเชอร์แปลงจาก R_2

n_1 แทน ขนาดของตัวอย่างกลุ่ม 1

n_2 แทน ขนาดของตัวอย่างกลุ่ม 2

2.8 ทดสอบความแตกต่างของค่าน้ำหนักความสำคัญ (Pedhazur .1982 : 74-79)

$$t = \frac{b_1 - b_2}{S_{b_1 - b_2}} \; ; \quad df = n - k - 1$$

เมื่อ t แทน การแจกแจงแบบที

b_1 แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระจากกลุ่มที่ 1

b_2 แทน ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระจากกลุ่มที่ 2

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

k แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

$S_{b_1 - b_2}$ แทน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของผลต่างของน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย กับนักเรียนหญิง

$$S_{b_1 - b_2} = \sqrt{C_{11} + C_{22}}$$

C_{11} แทน ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของนักเรียนชาย

C_{22} แทน ความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนของนักเรียนหญิง

ในการศึกษาครั้งนี้ การคำนวณค่าสถิติใช้โปรแกรม SPSS (Statisticals Package for the Social Science) (SPSS inc. 1985 : 165-171)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการแปลผล ดังนี้

X_1	แทน	มนุษยสัมพันธ์
X_2	แทน	ความรับผิดชอบ
X_3	แทน	ความเชื่อมั่นในตนเอง
X_4	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
X_5	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
X_6	แทน	การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
Y	แทน	บุคลิกภาพการเข้าสังคม
k	แทน	คะแนนรายข้อ
r	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน	สัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกัน
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
SE_b	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
Z	แทน	คะแนนมาตรฐานจากการแจกแจงของ Z
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที
*	แทน	มีนัยสำคัญทาสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทาสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ คะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ของแบบสอบถามปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด

3. เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการ

อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

4. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

5. เปรียบเทียบค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ การอบรมเลี้ยงดู ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 530 คน ได้ค่าสถิติพื้นฐานคือค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยและคะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิง และรวมทั้งหมด

ตัวแปร	k	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวม	
	(คะแนนรายข้อ)	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
มนุษยสัมพันธ์	3	1.99	0.32	2.01	0.32	2.00	0.32
ความรับผิดชอบ	3	2.11	0.34	2.12	0.34	2.12	0.34
ความเชื่อมั่นในตนเอง	3	1.78	0.39	1.75	0.35	1.77	0.37
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	5	3.64	0.51	3.60	0.53	3.62	0.52
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	5	2.55	0.87	2.52	0.78	2.54	0.83
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	5	3.10	0.58	3.12	0.53	3.11	0.56
บุคลิกภาพการเข้าสังคม	3	2.08	0.30	2.08	0.30	2.08	0.30

จากตาราง 2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยรายข้อของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีคะแนนรายข้ออยู่ระหว่าง 1.75 – 2.12 แสดงว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคมค่อนข้างสูง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 2.52 – 3.12 แสดงว่า นักเรียนชาย นักเรียนหญิง และรวมทั้งหมดได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันอยู่ในระดับปลานกลาง ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 3.60 – 3.64 แสดงว่า นักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาคะแนนความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.32 – 0.39 แสดงว่ามีการกระจายของคะแนนน้อย คือมีค่าไม่เกิน 1 ช่วงคะแนน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.51 – 0.87 แสดงว่า มีการกระจายของคะแนนค่อนข้างน้อย

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา และค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด ดังแสดง ในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดาและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด

		X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y	
นักเรียนชาย	X_1	1.000	0.248**	0.436**	0.290**	0.128*	0.201**	0.718**	R = 0.724
	X_2		1.000	0.103	0.284**	0.361**	-0.084	0.240**	
	X_3			1.000	0.202**	0.432**	0.407**	0.354**	R^2 = 0.524
	X_4				1.000	0.002	0.422**	0.263**	
	X_5					1.000	0.680**	0.082	F = 52.069**
	X_6						1.000	0.177**	
นักเรียนหญิง	X_1	1.000	0.509**	0.386**	0.248**	-0.094	0.122	0.671**	R = 0.701
	X_2		1.000	0.117	0.395**	-0.324**	0.015	0.494**	
	X_3			1.000	0.059	0.302**	0.246**	0.211**	R^2 = 0.492
	X_4				1.000	-0.183**	0.432**	0.191**	
	X_5					1.000	0.569**	-0.169**	F = 37.439**
	X_6						1.000	-0.024	
รวมทั้งหมด	X_1	1.000	0.367**	0.411**	0.280**	0.032	0.167**	0.697**	R = 0.705
	X_2		1.000	0.108*	0.334**	-0.345**	-0.041	0.352**	
	X_3			1.000	0.141**	0.381**	0.342**	0.294**	R^2 = 0.497
	X_4				1.000	-0.077	0.424**	0.229**	
	X_5					1.000	0.635**	-0.022	F = 86.247**
	X_6						1.000	0.093*	

จากตาราง 3 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบธรรมดา ของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดู

แบบเข้มงวด ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.202 – 0.680 0.015 - 0.569 และ 0.032 – 0.535 ตามลำดับและสัมพันธ์กันทางบวกและลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกค่า ยกเว้นใน นักเรียนชายมีปัจจัยด้านความรับผิดชอบกับความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในนักเรียนหญิงมีปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มนุษยสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความรับผิดชอบกับความเชื่อมั่นในตนเอง ความรับผิดชอบกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความเชื่อมั่นในตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อวิเคราะห์จากนักเรียนรวมทั้งหมดมีปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ความรับผิดชอบกับการ อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย ที่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยแต่ละด้านกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดมีค่าอยู่ระหว่าง 0.082 – 0.718, –0.024 – 0.671 และ –0.022 – 0.697 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเกือบทุกค่า ยกเว้นในกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและกลุ่มรวมทั้งหมด มีการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม สัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.724, 0.701 และ 0.705 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และเมื่อพิจารณาค่าความแปรปรวนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ มีค่าเท่ากับ 0.524 , 0.492 และ 0.497 ตามลำดับ แสดงว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีลักษณะวัดร่วมกันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด 52.40 % ,49.20% และ 49.70% ตามลำดับ

3. น้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปของคะแนนดิบของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด และทดสอบค่านัยสำคัญ โดยใช้ t-test ดังผลในตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปของคะแนนดิบของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด

	นักเรียนชาย		นักเรียนหญิง		รวมทั้งหมด	
	b	t	b	t	b	t
X_1	0.645	14.132**	0.538	9.973**	0.606	17.611**
X_2	0.046	1.084	0.171	3.293**	0.091	2.768**
X_3	0.037	0.937	0.017	-0.383	0.016	0.537
X_4	0.010	0.590	0.009	0.401	0.015	0.956
X_5	-0.006	-0.391	0.008	0.441	0.004	0.344
X_6	0.011	0.463	-0.046	-1.623	-0.016	-0.897

จากตาราง 4 พบว่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 0.010 – 0.645 , 0.008 – 0.538 และ 0.004 – 0.606 ตามลำดับ โดยที่น้ำหนักความสำคัญของการมีมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบ ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

เพื่อทดสอบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกันหรือไม่ จึงทำการทดสอบความแตกต่าง โดยการนำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มาแปลงเป็นค่า Z แบบฟิชเชอร์ (Fisher's Z) เพื่อที่จะนำมาทดสอบความแตกต่าง ดังแสดงในตาราง 5 ดังนี้

ตาราง 5 เปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

	R	Fisher's Z	Z
นักเรียนชาย	0.724	0.912	0.530
นักเรียนหญิง	0.701	0.868	

จากตาราง 5 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

5. การทดสอบความแตกต่างของค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง ได้ผลดังตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 การทดสอบความแตกต่างของค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

	b_1	b_2	S_{b1-b2}	t
X_1	0.645	0.538	0.084	1.274
X_2	0.046	0.171	0.071	1.76
X_3	0.037	0.017	0.063	0.317
X_4	0.012	0.009	0.032	0.094
X_5	-0.006	0.008	0.026	0.538
X_6	0.011	-0.046	0.037	-0.946

จากตาราง 6 พบว่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามเพศและรวมทั้งหมด

2. เพื่อศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำแนกตามเพศและรวมทั้งหมด

3. เพื่อเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

4. เพื่อเปรียบเทียบน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพ การเข้าสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม เมื่อจำแนกตามเพศและทั้งหมด

2. มีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งประการ ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม เมื่อจำแนกตามเพศและทั้งหมด

3. ความสัมพันธ์ของปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกัน

4. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการ ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2544 ภาคเรียนที่ 2 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 530 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 291 คน นักเรียนหญิง 239 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) มีโรงเรียนเป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้น ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดบุคลิกภาพการเข้าสังคม จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.61 – 7.34 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

2. แบบสอบถามมนุษยสัมพันธ์ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.20 – 7.17 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.71

3. แบบสอบถามความรับผิดชอบ จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 4.49 – 9.36 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.74

4. แบบสอบถามความมั่นใจในตนเอง จำนวน 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกที่มีค่า t อยู่ระหว่าง 3.87 – 9.07 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.68

5. แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

วิธีดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ติดต่อประสานงานและขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการทำแบบสอบถาม

3. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับกลุ่มตัวอย่าง

4. ชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างเข้าใจจุดหมายและขั้นตอนในการทำแบบสอบถามและประโยชน์ที่จะได้รับ พร้อมทั้งขอความร่วมมือในการทำแบบสอบถาม

5. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง เมื่อวันที่ 4 - 12 มีนาคม 2545 พร้อมทั้งนัดหมายเก็บคืน บางโรงเรียนได้ติดตาม 2 ครั้ง ได้แบบสอบถามคืนมาเป็นจำนวน 530 คน

6. แบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง นำผลมาตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์หาค่าสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายและสมมติฐานของการศึกษา ค้นคว้า ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t-test
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย F-test
4. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระ พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t-test
5. ทดสอบความแตกต่างของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างกลุ่มด้วย Z-test
6. ทดสอบค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระระหว่างกลุ่มชายกับหญิงด้วย t-test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. คะแนนเฉลี่ยรายข้อของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และบุคลิกภาพการเข้าสังคม ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าอยู่ระหว่าง 1.75 – 2.12 แสดงว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และบุคลิกภาพการเข้าสังคมค่อนข้างสูง ส่วนปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีคะแนนเฉลี่ย

รายข้ออยู่ระหว่าง 3.60 –3.64 แสดงว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ส่วนการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีคะแนนเฉลี่ยรายข้ออยู่ระหว่าง 2.52 – 3.12 แสดงว่านักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดได้รับการอบรมเลี้ยงดูอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคม มีค่าอยู่ระหว่าง 0.32 – 0.39 แสดงว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเองและบุคลิกภาพการเข้าสังคม มีการกระจายของคะแนนต่ำ ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการอบรมเลี้ยงดูในแต่ละแบบ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.51 – 0.87 แสดงว่า ปัจจัยด้านการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีการกระจายของคะแนนต่ำซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน

2. สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด กับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.724, 0.701 และ 0.705 ตามลำดับ ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า และมีค่าความแปรปรวนของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.524 ,0.492 และ 0.497 ตามลำดับ แสดงว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน มีลักษณะที่วัดร่วมกันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด 52.40 % , 49.20% และ 49.70% ตามลำดับ

3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน กับบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์จากนักเรียนชาย ส่วนปัจจัยด้านความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนนักเรียนหญิงและรวมทั้งหมดพบว่า ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ และความรับผิดชอบ ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย และการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง ระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงมีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1 และสอดคล้องกับคำกล่าวของแอดเลอร์ (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 36 ; อ้างอิงจาก Adler. 1929) ที่ว่าบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์เป็นบุคคลที่สนใจผู้อื่นมีความกระตือรือร้น มองโลกในแง่ดีและชอบเข้าสังคม และยังสอดคล้องกับคอร์ซินีและมาร์เซลล่า (อัมพร แต้เกษม. 2539 : 37 ; อ้างอิงจาก Corsini & Marsella. 1983 : 377-382) ที่กล่าวว่าผู้ที่สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างยาวนานได้เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความสนใจในสังคม แสดงว่าบุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพในการเข้าสังคมนั้น จะต้องเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบ มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี เพราะในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขนั้น จะต้องมีการติดต่อสื่อสารร่วมกันกับผู้อื่นตลอดเวลา

2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด พบว่า มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของแพนสินี (Pansini. 1997 : 3686) ที่พบว่าสัมพันธภาพในสังคมกับเพื่อนของวัยรุ่นที่วิเคราะห์จากเพศชายและเพศหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในสังคมปัจจุบันมีการพัฒนามากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ที่ได้เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีโอกาสที่จะได้รับทัดเทียมกัน จึงทำให้การเข้าสังคมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่ต่างกัน

3. น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์จากนักเรียนหญิงพบว่า น้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบส่งผลทางบวกต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้านส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมเมื่อวิเคราะห์จากนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด แสดงว่าปัจจัยที่ใช้ในการศึกษามีปัจจัยอย่างน้อยหนึ่งด้าน คือ ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย ส่วนนักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด มีปัจจัยอย่างน้อยสองด้าน คือปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ และความรับผิดชอบ ที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์ (2542 : 54-55) ที่พบว่าความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ส่งผลต่อความมีวินัยในตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันที่ส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมระหว่างที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิงพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกคู่ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 4 แต่สอดคล้องกับผลการศึกษาของแพนสินี (Pansini. 1997 : 3686) ที่พบว่าสัมพันธภาพในสังคมกับเพื่อนของวัยรุ่นที่วิเคราะห์จากเพศชายและเพศหญิง มีค่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับบุคลิกภาพการเข้าสังคมที่วิเคราะห์จากนักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมพอๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบส่งผลต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนควรปลูกฝังการมีมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบให้กับนักเรียน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับนักเรียนหรือเยาวชนของชาติในการที่จะอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นสังคมการศึกษาหรือสังคมการทำงาน รู้บทบาทของตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักที่จะสร้างมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ และถ้าได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องก็จะสามารถทำให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในทำนองเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ทราบว่าเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้นปัจจัยบางประการที่ส่งผลในการศึกษาครั้งนี้จะมีต่อบุคลิกภาพการเข้าสังคมเช่นเดิมหรือไม่

2.2 ควรทำการศึกษาปัจจัยอื่นที่สัมพันธ์กับบุคลิกภาพการเข้าสังคม ที่นอกเหนือจากที่ผู้วิจัยศึกษา เช่น ปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับ ระดับการศึกษา ความวิตกกังวล เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2524). *สุขภาพจิตในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรมการศาสนา. (2521). *ศีลธรรมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : กองวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ.

กรมวิชาการ. (2532). *แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2533). *หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรพิพัฒน์.

จิตรียา ไชยศรีพรม. (2527). *ลักษณะบุคลิกภาพการปรับตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

จีรพร โพธิ์สุวรรณ. (2519). *ความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของนักเรียน*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2516). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพการแสดงตัว ความวิตกกังวล ความเชื่อมั่นในตนเองกับคุณภาพแห่งพลเมืองดี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

ชูชัย สมิทธิไกร และสมชาย เตียวกุล. (2530). *รายงานการวิจัยเรื่องผลของประสบการณ์กลุ่มฝึกมนุษยสัมพันธ์ที่มีต่อทัศนคติส่วนบุคคลตามการรับรู้ของผู้รับการฝึก*. เชียงใหม่ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2530). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เชิดศักดิ์ โควาสินธุ์. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เชียรศรี วิวิธสิริ. (2527). *จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงจันทร์ หนูทอง. (2533). *ผลของการใช้แม่แบบหนังตะลุงที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญมิตรภาพที่ 227 จังหวัดนครศรีธรรมราช*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพิน ชูชม และงามตา วนินทานนท์. (2528). *ปัจจัยจิตวิทยานิเวศทางการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย*. กรุงเทพ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เดโช สวนานนท์. (2508, ตุลาคม). *"บุคลิกภาพกับความสำเร็จในการทำงาน,"* วิทยาสาร. *22-23*.

ตรงศรณ์ คนดี. (2544). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความทะเยอทะยานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดลพบุรี*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ตุ้ย ชุมสาย. (2508). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

นวลละออ สุภาผล. (2527). *ทฤษฎีบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นันทา แทนธานี. (2534). *การศึกษาตัวแปรบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร.* กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นริสา พัฒนรัฐ. (2540). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ จังหวัดนครปฐม.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

นิภา ทองไทย. (2525). *หลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนสำหรับพ่อแม่ในชุมชนเกษตรกรรมชนบท.* กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิภา นิธยายน. (2530). *การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต.* กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นติ้ง เฮ้าส์การพิมพ์.

นฤมล สิริพันธ์. (2533). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับการเกิด เพศ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บงกช สุขะจิระ. (2538). *การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพการแสดงตัวสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. (2524). *การวัดบุคลิกภาพ.* กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ประภัสสร กระมุท. (2519). *จิตวิทยาทั่วไป.* มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี : ยะลาการพิมพ์.

ปิยพร ดวงทอง. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับบุคลิกภาพการแสดงตัวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำราทบวงมหาวิทยาลัย.

ฝน แสงสิงแก้ว. (2526, มิถุนายน-กรกฎาคม). "มนุษยสัมพันธ์." *วารสารแนะแนว.* 17(87) : 7-19

ภิญโญ สาธร. (2515, มิถุนายน). เรื่องของคน. *วารสารวิสามัญ.* 9 : 29-33.

พรเทพ ช้อยหิรัญ. (2532). *ผลการเข้ากลุ่มฝึกความรู้สึกไวที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนิสิต วิชาเอกการแนะแนว ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.*ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2527). *มนุษยสัมพันธ์.* กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.

พรรณราย ทรัพยะประภา. (2527, มีนาคม). *มนุษยสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน.* วารสารการศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : 8(6) : 25-30.

พรศิริ กองนวล. (2539). *การพัฒนาแบบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

พรสุดา ดิษยวรรณ. (2534). *พฤติกรรมการแสดงออกตามทฤษฎีของดิจิโอวานนิกับการอบรมเลี้ยงดูและลักษณะทางชีวสังคมบางประการของนักเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

โยธิน ศันสนยุทธ. (2526). *มนุษยสัมพันธ์.* กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มณฑารพ กาศเกษม. (2537). *ผลการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

มลวิภา สุวรรณมาลัย. (2514). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

มะลิ อุดมภาพ. (2538) *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

มานิดา ทองทวี. (2526). *การเปรียบเทียบผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มและรายบุคคลที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเอง.* กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รสชรินทร์ ฉายแก้ว. (2536). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญแบบการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เขตกรุงเทพฯ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

รักษ์ ลี้ทรงศักดิ์. (2525, พฤษภาคม-มิถุนายน). *มนุษยสัมพันธ์.* ที่ดิน. 28(3) : 61-71.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2531). *หลักการวิจัยทางการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ศึกษาพรจำกัด.

_____(2536). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

_____(2539). เทคนิคดารวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

_____(2540). *สถิติวิทยาทางการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

_____(2543). *การวัดด้านจิตพิสัย.* พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

ลาวัณย์ มหาทุมะรัตน์. (2529). *ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มในการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

เลขา ปิยะอัจฉริยะ. (2526). *การพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง.* เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาพฤติกรรมเด็ก : หน่วยที่ 1- 7 กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วราภรณ์ อินทรชัยศรี. (2518). *ความสัมพันธ์ระหว่างความขัดแย้งกับพ่อแม่ และการยอมรับตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยรุ่น.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.

วัชรี ธุวธรรม. (2525). *ทฤษฎีและกระบวนการให้คำปรึกษา.* เอกสารนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 242, กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.

วันดี ระเจริญ. (2531). *บุคลิกภาพและการปรับตัว.* ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชาคุรุศาสตร์ วิทยาลัยรำไพพรรณี. กรุงเทพฯ.

วันเพ็ญ อายุรการ. (2512). *การศึกษาลักษณะและความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัวการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรี.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

วิจิตร อาวะกุล. (2537). *เทคนิคมนุษยสัมพันธ์.* พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

วิทยา เทพยา. (2527). *มนุษยสัมพันธ์.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา.

วินิจ เกตุขำ. (2515). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่กับความคิดสร้างสรค์ ความเป็นผู้นำ และความวิตกกังวลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดสุโขทัย.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร.

วิมลพร พันธุมนตรี. (2534). *การสร้างแบบทดสอบการวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญตามรูปแบบของกอร์ดอน.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

วิไล ไชยปกรณ์. (2532). *ผลของการฝึกอบรมพฤติกรรมกล้าแสดงออกที่มีต่อพฤติกรรมไม่กล้าแสดงออกของนักศึกษาปีที่ 1 วิทยาลัยพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก. ถ่ายเอกสาร.

วิไลวรรณ วงษ์ศิลป์. (2537). *มนุษยสัมพันธ์ในรวมบทความของวิทยากรจริยธรรม.* ดำรง ชลสุข หน้า 129-161 กรุงเทพฯ : สถาบันข้าราชการพลเรือน สำนักงาน ก.พ.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2530). *จิตวิทยาพัฒนาการ.* พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพรึก. ถ่ายเอกสาร.

สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2524). *ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู.* กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.

สมพงศ์ ติรพัฒน์. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดู ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรู้สึกรับผิดชอบ.* มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สมาน จงอ้อมกลาง. (2526). *มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ถ่ายเอกสาร.

สมุท ศิริโข. (2522) (ม.ป.ป.). *วิธีสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประมวลศาส์น.

สวนา พรพัฒน์กุล. (2520). *ความสำนึกในหน้าที่พลเมืองดีของเด็กไทย.* รายงานการวิจัย ฉบับที่ 22 การศาสนา 70 หน้า.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2514). *การพัฒนาคุณภาพประชากรไทย.* กรุงเทพฯ : แพร่วิทยา.

สุชา จันทร์เอม. (2510). *จิตวิทยาวัยรุ่น.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรบริการ.

----------. (2525). *จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน.* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

สุชา จันทร์เอมและสุรางค์ จันทร์เอม. (2520). *จิตวิทยาเพื่อความสุขในการดำรงชีวิต.* กรุงเทพ : ไทยวัฒนาพานิชย์.

----------.(2521). *จิตวิทยาในห้องเรียน.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

สุรจิตต์ แสงอรุณ. (2529). *การฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกในกลุ่มเพื่อนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหัวเสือบุญเนียมแจ่มนิล จังหวัดสมุทรปราการ.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุรพงศ์ อำพันวงษ์. (2537). *วิธีสร้างความประทับใจ.* เดลินิวส์. 7 : 15 ตุลาคม.

สุรางค์ โค้วตระกูลและคนอื่นๆ. (2509). *จิตวิทยา.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย.

สุลินี อินสว่าง. (2516). *ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นในสถานพินิจคุ้มครองเด็กกลางกับเด็กวัยรุ่นในโรงเรียน.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). *ความรู้เบื้องต้นด้านจิตวิทยา.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

โสมสัณฑ์ บุญยิ่ง. (2532). *การเปรียบเทียบมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในการสอนแบบการเล่นของไทยและการสอนตามปกติ.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

เสนอ อินทรสุขศรี. (2526, พฤศจิกายน-ธันวาคม). *มนุษยสัมพันธ์กับบุคคลทุกระดับ.* กรมบัญชีกลาง. 22(6) : 19-33.

อนงค์ พรมจักร์. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุดมศักดิ์ ศรีแสงงาม. (2528). *บุคลิกภาพที่ผิดปกติ* ในคู่มือจิตเวทศาสตร์. กรุงเทพ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

อรวรรณ พาณิชปฐมพงศ์. (2542). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

อัจนา ศรีสุรพล. (2535). *ผลของการฝึกวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา เปรมเปรื่องเวส. (2517). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว เก็บตัว ความเกรงใจและการพึ่งตนเอง.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

อัมพร แต้เกษม. (2539). *การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะมนุษยสัมพันธ์.* ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร

อารี รังสินันท์. (2527). *รวมบทความพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก.* กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อำนวย สุวรรณคีรี. (2530, ตุลาคม). "มนุษยสัมพันธ์ในการพัฒนาการทำงาน," *วิจัยสนเทศ.* 8(85) : 1-8.

อดุลย์เดช ติยะบุตร. (2534). *ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์. กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

อุไร สิงห์โต. (2521). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแบบแสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

Adler, A. Position in Family Influences Life Style, (1929). *International Journal of Individual Psychology.* 3.

Alfred, Adler. (1939). *Interest.* New York : Putnam's Inc.,

Allport, Gordon. W.A. (1961). *Pattern and Growth. In Personality. Holt : Rinehart and Winston,* Inc.

Allport. (1960). *Personality and Social Encounter.* Boston : Beacon Press. 423 p.

Ausubel, David P. (1968). *Educational Psychology : A Cognitive View.* New York : Holt Rinehart and Winston, Inc.,

Bell, R, & Daly, J.A. (1984). "Theaffinity-seeking function of Communication," *Commutation Monographs. 51 : 91-115.*

Blair, Glenn Myers. (1968). *Educational psychology.* New York : Macmillan Company . 650 p.

Borovay, Rena Frajtag. (1977, October). *Dissertation Abstracts International.* 38(4) : 1883-1884A.

Browne, C.G. & Thomas S. Cohn. (1958). *The Study of Leadership.* The Interstate Printers and Publishers, Inc., Illinois.

Breckenringe, Marian Edgar.(1955). *Child Development.* London, W,B. Saunders Company . 800 p.

Cattell, Raymond B. (1950). *Personality.* New York : McGraw-Hill,

Davis, Keith. (1967). *Human Relations at Work.* 3rd ed . Tokyo : Kogaksha.

Dasena, Pual A. (1964, October). "The Role of Consistency in Identifying Characteristics of Three levels of Achievement," *The Personal and Guidance Journal.* 43 : 145-149.

Dubrin, A.T. (1981). *Human Relations : A Job Oriented Approach*. Virginia : Renton Publishing.

Edwin B Flippo. (1966). *Management.* Boston : Allyn and Bacon.

Eysenck, H.J. (1970, July). "Personality in Primary School Children Part I," *The British Journal of Educational Psychology.* 38 : 109-112.

Flaherty, Harrion G. & Eileen, Reutzel. (1965). "Personality Traits of High and Low Achievers in College," *The Journal of Educational Research.* 58 : 409-410.

Fulton , P.J. (1972). *Exploring Human Relations.* Boston : Houghton Mifflin Co.

Funk & Wagnalls. (1961). *New Standard Dictionary of the English Language.* V.2 New York : Funk and Wagnalls.

Freud, Sigmund. (1944). *An Outline of Psychoanalysis.* New York : W.W Norton Co.

Gill, L.J. (1962, March). *Wsome Nonintellectual Carrelayes of Academic Achievement among Mexican Secondary School Student, W Journal of Educational Psychology. 53 : 144-149.*

Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education.* 3rd ed. New York : McGraw-Hill.

Guilford , J.P. (1959). *Personality.* New York : McGraw-Hill Book Co.

Guthrie, Edwin Ray. (1944). *Psychology a First Course in Human Behavior.* New York : Harper

Hallworth, H.J. (1964, June) "Personality ratings of Addescents. A study in a Comprehensive School," *The British journal of Educational Psychology.* 34 : 171-177

Hilgard, E.R. (1967). *Introduction to Psychology.* New York : Harcourt Brace & World Inc.

Hjelle,Larry A.;Daniel J. and Ziegler (1967). *Personality.* New York : MaGraw-Hill.

Johnson, David W. (1986). *Reaching Out Interpersonal Effectiveness and Self-Actualization.* Third Edition. New Jersey : Prentice-Hall.

Jung, C.G. (1959). *Psychological Types.* London : Routlede's Kegan Paul Ltd., Broadway House.

Kerlinger, Fred N. & Elazer J. Pedhazur. (1973). *Multiple Regression in Behavior Research.* New York : Holt Linehart and Winston, Inc.

Laird, Donald A and other. (1975). *Psychology, Human Relations and Work Adjustment.* 6th ed. New York : McGraw-Hill Book Company.

Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality.* New York : Harper. 411 p.

Mischel, Watter (1967). *Introduction to Personality.* 2nd ed. New York : Holt Rinehart and Winston.

Mitton, Betty L. & Dale B. Harris. (1962). *"The Development of Responsibility in Children, " in The Child* : A Book of Reading. 46 : 407-416 by Jerome M. Sideman, New York : Holf Rinehart and Winston.

Munn, Narman L., Fernald L.Dodge & Fernald Peter S. (1966) *Introduction to Psychology.* 2nd ed. Boston : Haughton Mifflom Company.

Mussen, Paul H; John J. Conger & Jerome Kagan. (1969). *Child Development and Personality.* 3rd. ed ; New York : Harper & Row .

Pansini, Janet Mac Carty. (1997, February). *The Experience and Perception of Interpersonal Relationships with Peer and Peer Groups in Middle Adolescence : A Qualitative Study.* New York : Dissertation Abstracts DAI-A57/08 P. 3683.

Pedhazur, Elazar J. (1982). *Multiple Regression in Behavioral Research.* 2nd ed. New York : University.

Petty, Marcia Lou. (1985). "A Profille of Collage Student Leaders Relating Personality Types. Learning Styles, And Leadership Approaches," *Dissertation Abstracts International.* 46:12A.

Roger, C.R. (1947, December). "TheOrganization of Personality," *American Psychologist.* 2 : 358-368, 806 p.

Rogers, Dorothy. (1972). *Issues in Adolescent Psychology.* New York : Meredith Cooperation.

Sasse, Connie R.(1978). *Person to Person.* Texas : Lubbock.

Schaefer, Earl S.(1959, September). *"A Circumflex Model for Maternal Behavior," Journal of Abnormal and Social Psychology.* 59(2) : 226-235.

Shoban, E.J. (1950). "The Assessment of Perental Attitudes in Relation to Child Adjustment," *Journal of Psychology.* 19 : 148.

Sears, R.R. (1957). Maccoby, Eleanor E. and Levin, Harry. *Pattern of Child Reading. Evanston Lllinois : Row, Peterson and Company.*

Stein, J. (1972). Effective Personality : A Humanistic Approach. Belmont, California : Brooks/Cole Publishing Co.,

Symonds, Parcival. M. (1939). *The Psychology of Parent-Child Relationships.* New York : Appleton-Century Crafts.

ภาคผนวก

ตาราง 7 ค่าดัชนีสอดคล้องของแบบสอบถามด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบ และความเชื่อมั่นในตนเอง

ด้าน	ข้อ	I O C	หมายเหตุ	ข้อ	I O C	หมายเหตุ
บุคลิกภาพการเข้าสังคม	1	0.8	ปรับปรุง	21	1.0	คัดเลือกไว้
	2	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
	3	0.4	ตัดทิ้ง	23	1.0	คัดเลือกไว้
	4	0.8	ปรับปรุง	24	1.0	คัดเลือกไว้
	5	0.4	ตัดทิ้ง	25	1.0	คัดเลือกไว้
	6	0.6	ปรับปรุง	26	0.8	คัดเลือกไว้
	7	0.4	ตัดทิ้ง	27	0.6	ปรับปรุง
	8	0.8	ปรับปรุง	28	0.6	ปรับปรุง
	9	0.4	ตัดทิ้ง	29	0.8	คัดเลือกไว้
	10	1.0	คัดเลือกไว้	30	0.8	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้	31	0.8	ปรับปรุง
	12	0.6	ปรับปรุง	32	1.0	คัดเลือกไว้
	13	0.6	ปรับปรุง	33	1.0	คัดเลือกไว้
	14	0.6	ปรับปรุง	34	0.8	ปรับปรุง
	15	0.8	คัดเลือกไว้	35	1.0	คัดเลือกไว้
	16	1.0	คัดเลือกไว้	36	1.0	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้	37	0.4	ตัดทิ้ง
	18	0.6	ปรับปรุง	38	0.4	ตัดทิ้ง
	19	1.0	คัดเลือกไว้	39	0.4	ตัดทิ้ง
	20	1.0	คัดเลือกไว้	40	0.4	ตัดทิ้ง
มนุษยสัมพันธ์	1	1.0	คัดเลือกไว้	13	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้	14	1.0	คัดเลือกไว้
	3	1.0	คัดเลือกไว้	15	0.6	ปรับปรุง
	4	1.0	คัดเลือกไว้	16	1.0	คัดเลือกไว้
	5	0.8	ปรับปรุง	17	1.0	คัดเลือกไว้
	6	1.0	คัดเลือกไว้	18	0.6	ปรับปรุง
	7	1.0	คัดเลือกไว้	19	0.6	ปรับปรุง
	8	1.0	คัดเลือกไว้	20	0.6	ปรับปรุง
	9	1.0	คัดเลือกไว้	21	0.6	ปรับปรุง
	10	1.0	คัดเลือกไว้	22	0.6	คัดเลือกไว้
	11	1.0	คัดเลือกไว้	23	0.6	ปรับปรุง
	12	1.0	คัดเลือกไว้	24	0.6	ปรับปรุง

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	I O C	หมายเหตุ	ข้อ	I O C	หมายเหตุ
มนุษยสัมพันธ์	25	0.6	ปรับปรุง	33	0.4	ตัดทิ้ง
	26	0.6	ปรับปรุง	34	0.4	ตัดทิ้ง
	27	0.6	ปรับปรุง	35	0.4	ตัดทิ้ง
	28	0.8	คัดเลือกไว้	36	0.4	ตัดทิ้ง
	29	1.0	คัดเลือกไว้	37	0.4	ตัดทิ้ง
	30	1.0	คัดเลือกไว้	38	0.4	ตัดทิ้ง
	31	1.0	คัดเลือกไว้	39	0.6	ปรับปรุง
	32	0.8	ปรับปรุง	40	0.4	ตัดทิ้ง
ความรับผิดชอบ	1	0.6	คัดเลือกไว้	21	1.0	คัดเลือกไว้
	2	0.8	คัดเลือกไว้	22	1.0	คัดเลือกไว้
	3	0.6	ปรับปรุง	23	1.0	คัดเลือกไว้
	4	0.8	คัดเลือกไว้	24	0.8	ปรับปรุง
	5	0.6	คัดเลือกไว้	25	0.6	ปรับปรุง
	6	0.4	ตัดทิ้ง	26	0.6	คัดเลือกไว้
	7	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.6	ปรับปรุง
	8	0.6	ปรับปรุง	28	0.8	คัดเลือกไว้
	9	0.4	ตัดทิ้ง	29	1.0	คัดเลือกไว้
	10	0.6	ปรับปรุง	30	0.6	ปรับปรุง
	11	0.4	ตัดทิ้ง	31	0.8	คัดเลือกไว้
	12	0.6	ปรับปรุง	32	0.6	ปรับปรุง
	13	0.6	ปรับปรุง	33	0.6	ปรับปรุง
	14	0.6	ปรับปรุง	34	0.8	คัดเลือกไว้
	15	0.6	ปรับปรุง	35	0.4	ตัดทิ้ง
	16	1.0	คัดเลือกไว้	36	1.0	คัดเลือกไว้
	17	1.0	คัดเลือกไว้	37	0.6	คัดเลือกไว้
	18	1.0	คัดเลือกไว้	38	1.0	คัดเลือกไว้
	19	0.6	ปรับปรุง	39	0.4	ตัดทิ้ง
	20	1.0	คัดเลือกไว้	40	0.4	ตัดทิ้ง
ความเชื่อมั่นในตนเอง	1	1.0	คัดเลือกไว้	6	1.0	คัดเลือกไว้
	2	1.0	คัดเลือกไว้	7	0.6	ปรับปรุง
	3	1.0	คัดเลือกไว้	8	0.6	ปรับปรุง
	4	1.0	คัดเลือกไว้	9	1.0	คัดเลือกไว้
	5	0.8	ปรับปรุง	10	1.0	คัดเลือกไว้

ตาราง 7 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	I O C	หมายเหตุ	ข้อ	I O C	หมายเหตุ
ความเชื่อมั่นในตนเอง	11	1.0	คัดเลือกไว้	26	1.0	คัดเลือกไว้
	12	1.0	คัดเลือกไว้	27	0.8	คัดเลือกไว้
	13	1.0	คัดเลือกไว้	28	0.8	ปรับปรุง
	14	1.0	คัดเลือกไว้	29	0.6	ปรับปรุง
	15	1.0	คัดเลือกไว้	30	0.6	คัดเลือกไว้
	16	1.0	คัดเลือกไว้	31	1.0	คัดเลือกไว้
	17	0.6	ปรับปรุง	32	0.4	ตัดทิ้ง
	18	0.6	ปรับปรุง	33	1.0	คัดเลือกไว้
	19	0.6	ปรับปรุง	34	0.8	ปรับปรุง
	20	0.8	คัดเลือกไว้	35	0.6	ปรับปรุง
	21	0.6	ปรับปรุง	36	0.6	ปรับปรุง
	22	1.0	คัดเลือกไว้	37	0.4	ตัดทิ้ง
	23	0.4	ตัดทิ้ง	38	0.4	ตัดทิ้ง
	24	0.8	ปรับปรุง	39	0.4	ตัดทิ้ง
	25	0.8	ปรับปรุง	40	0.4	ตัดทิ้ง

ตาราง 8 ค่าอำนาจจำแนก t ของแบบสอบถามด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก t	หมายเหตุ
บุคลิกภาพการเข้าสังคม	1	2.54	ตัดทิ้ง
	2	7.34	คัดเลือกไว้
	3	3.22	ตัดทิ้ง
	4	4.34	ตัดทิ้ง
	5	4.22	ตัดทิ้ง
	6	4.61	คัดเลือกไว้
	7	5.17	คัดเลือกไว้
	8	2.94	ตัดทิ้ง
	9	4.31	ตัดทิ้ง
	10	1.39	ตัดทิ้ง
	11	6.01	คัดเลือกไว้
	12	6.23	คัดเลือกไว้
	13	5.54	คัดเลือกไว้
	14	4.12	ตัดทิ้ง
	15	6.22	คัดเลือกไว้
	16	5.88	คัดเลือกไว้
	17	5.46	คัดเลือกไว้
	18	5.12	คัดเลือกไว้
	19	5.53	คัดเลือกไว้
	20	6.06	คัดเลือกไว้
	21	5.45	คัดเลือกไว้
	22	4.78	คัดเลือกไว้
	23	3.66	ตัดทิ้ง
	24	1.18	ตัดทิ้ง
	25	6.29	คัดเลือกไว้
	26	5.44	คัดเลือกไว้
	27	3.31	ตัดทิ้ง
	28	5.96	คัดเลือกไว้
	29	5.69	คัดเลือกไว้
	30	3.71	ตัดทิ้ง
	31	5.13	คัดเลือกไว้
	32	6.45	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก t	หมายเหตุ
มนุษยสัมพันธ์	1	6.26	คัดเลือกไว้
	2	6.97	คัดเลือกไว้
	3	6.94	คัดเลือกไว้
	4	7.17	คัดเลือกไว้
	5	3.36	ตัดทิ้ง
	6	5.02	คัดเลือกไว้
	7	7.13	คัดเลือกไว้
	8	5.52	คัดเลือกไว้
	9	5.72	คัดเลือกไว้
	10	5.90	คัดเลือกไว้
	11	6.61	คัดเลือกไว้
	12	6.49	คัดเลือกไว้
	13	5.43	คัดเลือกไว้
	14	5.27	คัดเลือกไว้
	15	4.05	ตัดทิ้ง
	16	6.75	คัดเลือกไว้
	17	6.36	คัดเลือกไว้
	18	3.89	ตัดทิ้ง
	19	4.02	ตัดทิ้ง
	20	3.43	ตัดทิ้ง
	21	2.63	ตัดทิ้ง
	22	5.07	คัดเลือกไว้
	23	3.25	ตัดทิ้ง
	24	2.59	ตัดทิ้ง
	25	1.69	ตัดทิ้ง
	26	4.22	ตัดทิ้ง
	27	4.20	ตัดทิ้ง
	28	4.47	คัดเลือกไว้
	29	4.51	คัดเลือกไว้
	30	5.31	คัดเลือกไว้
	31	5.35	คัดเลือกไว้
	32	3.75	ตัดทิ้ง
	33	2.79	ตัดทิ้ง

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก t	หมายเหตุ
ความรับผิดชอบ	1	6.64	คัดเลือกไว้
	2	5.67	คัดเลือกไว้
	3	3.43	ตัดทิ้ง
	4	8.79	คัดเลือกไว้
	5	7.35	คัดเลือกไว้
	6	7.29	คัดเลือกไว้
	7	3.51	ตัดทิ้ง
	8	3.49	ตัดทิ้ง
	9	2.31	ตัดทิ้ง
	10	3.59	ตัดทิ้ง
	11	4.39	ตัดทิ้ง
	12	3.14	ตัดทิ้ง
	13	5.06	คัดเลือกไว้
	14	5.05	คัดเลือกไว้
	15	9.36	คัดเลือกไว้
	16	3.65	ตัดทิ้ง
	17	5.66	คัดเลือกไว้
	18	7.86	คัดเลือกไว้
	19	6.90	คัดเลือกไว้
	20	8.06	คัดเลือกไว้
	21	2.72	ตัดทิ้ง
	22	1.37	ตัดทิ้ง
	23	4.69	คัดเลือกไว้
	24	4.51	ตัดทิ้ง
	25	7.39	คัดเลือกไว้
	26	4.49	คัดเลือกไว้
	27	2.43	ตัดทิ้ง
	28	6.27	คัดเลือกไว้
	29	4.38	ตัดทิ้ง
	30	-1.86	ตัดทิ้ง
	31	5.84	คัดเลือกไว้
	32	6.66	คัดเลือกไว้
	33	5.08	คัดเลือกไว้
	34	5.63	คัดเลือกไว้

ตาราง 8 (ต่อ)

ด้าน	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก t	หมายเหตุ
ความเชื่อมั่นในตนเอง	1	4.73	คัดเลือกไว้
	2	5.53	คัดเลือกไว้
	3	6.39	คัดเลือกไว้
	4	4.93	คัดเลือกไว้
	5	3.81	ตัดทิ้ง
	6	4.68	คัดเลือกไว้
	7	0.49	ตัดทิ้ง
	8	2.04	ตัดทิ้ง
	9	6.69	คัดเลือกไว้
	10	7.11	คัดเลือกไว้
	11	7.02	คัดเลือกไว้
	12	5.07	คัดเลือกไว้
	13	9.07	คัดเลือกไว้
	14	7.39	คัดเลือกไว้
	15	5.08	คัดเลือกไว้
	16	6.56	คัดเลือกไว้
	17	2.80	ตัดทิ้ง
	18	2.06	ตัดทิ้ง
	19	2.24	ตัดทิ้ง
	20	4.51	คัดเลือกไว้
	21	2.99	ตัดทิ้ง
	22	4.87	คัดเลือกไว้
	23	3.34	ตัดทิ้ง
	24	7.25	คัดเลือกไว้
	25	6.28	คัดเลือกไว้
	26	1.07	ตัดทิ้ง
	27	3.87	คัดเลือกไว้
	28	4.26	คัดเลือกไว้
	29	7.06	คัดเลือกไว้
	30	4.47	ตัดทิ้ง
	31	2.53	ตัดทิ้ง
	32	4.49	ตัดทิ้ง

แบบสอบถามฉบับที่ 1

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อวัดด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งแต่ละด้านมี 20 ข้อ

2. แบบสอบถามเป็นแบบ 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว ส่วนตอนที่ 2 วัดด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม มนุษยสัมพันธ์ ความรับผิดชอบและความเชื่อมั่นในตนเอง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อถามเกี่ยวกับความรู้สึกหรือการกระทำบางอย่างของนักเรียน ซึ่งไม่มีข้อถูก

หรือผิด จึงขอให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

2. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย √ ลงใน

ช่องซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งช่อง

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
(0) เพื่อนๆยอมรับข้าพเจ้าในการเข้ากลุ่ม....	.....	.....√.....	.....	.....
(00) ข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือเพื่อนทุกคน.....	.....	.....	.....	.....√.....
(000) ข้าพเจ้าเป็นคนรักษาคำพูดของตนเอง...	.....	.....	.....	.....
(0000)ข้าพเจ้าเลือกซื้อของใช้ด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....	.....

จากตัวอย่าง คำตอบในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมาก
ไม่ค่อยจริง	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อคำถามนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

เพศ O ชาย O หญิง

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ด้านบุคลิกภาพการเข้าสังคม				
1. ข้าพเจ้าสามารถฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่นได้.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมที่ท้าทายความสามารถ.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้าชอบร่วมงานสังสรรค์.....	.....	.....	.....	.....
4. เพื่อนบอกว่าข้าพเจ้าชอบเก็บตัว.....	.....	.....	.....	.....
5. เพื่อนๆยอมรับข้าพเจ้าในการเข้ากลุ่ม.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าชอบยิ้มทักทายเวลาเจอเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้าจำชื่อเพื่อนได้ทุกคน.....	.....	.....	.....	.....
8. "รอยยิ้มย่อมผูกมิตรคนได้" เป็นคติที่ข้าพเจ้าใช้.....	.....	.....	.....	.....
9. เวลาเพื่อนมีปัญหาชอบมาปรึกษาข้าพเจ้า.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานเป็นอย่างดี.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าให้กำลังใจเพื่อนทุกครั้งที่เพื่อนมีปัญหา....	.....	.....	.....	.....
12. เพื่อนๆบอกว่าข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้าแสดงความยินดีกับเพื่อนในโอกาสพิเศษทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้าดีใจที่ได้ช่วยเหลือผู้ที่ลำบากกว่า.....	.....	.....	.....	.....
15. เมื่อมีปัญหาข้าพเจ้าไม่ไว้ใจใครพอที่จะปรึกษาได้.	.....	.....	.....	.....
16. การประนีประนอมเป็นเรื่องไร้สาระ.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้าชอบให้มีการพูดคุยจะได้ทราบความคิดเห็นของผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....
18. ข้าพเจ้าฟังความคิดเห็นของเพื่อนก่อนตัดสินใจ....	.....	.....	.....	.....
19. ข้าพเจ้าเต็มใจทำงานเพื่อส่วนรวม.....	.....	.....	.....	.....
20. เมื่อมีงานกลุ่มข้าพเจ้าจะช่วยทำจนสำเร็จ.....	.....	.....	.....	.....
ด้านมนุษยสัมพันธ์				
1. เมื่อพบคนที่รู้จักข้าพเจ้าจะยิ้มให้เขาก่อน.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าจำชื่อเพื่อนๆได้มาก.....	.....	.....	.....	.....
3. เพื่อนๆบอกข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง.....	.....	.....	.....	.....
4. เพื่อนๆบอกว่าข้าพเจ้าเข้ากับคนง่าย.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าไม่เคยพูดถึงเพื่อนในแง่ร้าย.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ด้านมนุษยสัมพันธ์				
6. ข้าพเจ้ามักจะทำในสิ่งที่เพื่อนชอบ.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็นกับผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้าชอบที่จะพูดคุยกับเพื่อนคนใหม่.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้าชอบพูดชมเพื่อนกับผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้าชอบช่วยเหลือเพื่อนทุกคน.....	.....	.....	.....	.....
11. ข้าพเจ้าจะคิดถึงความรู้สึกของคนอื่นก่อนที่จะทำอะไรลงไป.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้าเป็นผู้ประสานงานกลุ่มทุกครั้งที่ตกลงกันไม่ได้.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้าสามารถอธิบายเรื่องราวให้เพื่อนเข้าใจได้ดี.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้าเป็นกำลังใจให้เพื่อนทุกคนที่ตั้งใจเรียน...	.....	.....	.....	.....
15. ข้าพเจ้าคิดว่าการประนีประนอมเป็นเรื่องสำคัญ..	.....	.....	.....	.....
16. ข้าพเจ้ามีเพื่อนน้อยกว่าคนอื่น.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้าให้อภัยในความผิดพลาดของคนอื่น.....	.....	.....	.....	.....
18. ข้าพเจ้ายอมรับความสามารถของคนอื่น.....	.....	.....	.....	.....
19. เมื่อเพื่อนไม่สบายใจข้าพเจ้าจะคอยปลอบใจเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....
20. ครูชมว่าข้าพเจ้ามีมารยาทดี.....	.....	.....	.....	.....
ด้านความรับผิดชอบ				
1. ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าวางแผนก่อนลงมือทำงาน.....	.....	.....	.....	.....
3. ข้าพเจ้าขออนุญาตทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน..	.....	.....	.....	.....
4. ข้าพเจ้าทำงานจนกว่างานที่ได้รับมอบหมายจะสำเร็จ.....	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าทำงานที่ได้รับมอบหมายเต็มความสามารถ.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้าหนีเรียนในวิชาที่ไม่ชอบ.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้าตรวจทานงานอีกครั้งหนึ่งเมื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ.....	.....	.....	.....	.....
8. เวลาเรียนข้าพเจ้าตั้งใจเรียน.....	.....	.....	.....	.....
9. ข้าพเจ้าทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....
10. ข้าพเจ้าเข้าเรียนตรงเวลา.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ด้านความรับผิดชอบ				
11. ข้าพเจ้าส่งงานตรงเวลา.....	.....	.....	.....	.....
12. ข้าพเจ้าตรงต่อเวลาในการนัดหมายกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....
13. ข้าพเจ้าเคยจงใจลืมนัดหมายกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....
14. บ่อยครั้งที่ข้าพเจ้าไม่ส่งการบ้านครู.....	.....	.....	.....	.....
15. เมื่อทำผิดข้าพเจ้ายอมรับผิด.....	.....	.....	.....	.....
16. ข้าพเจ้าคิดว่าการพูดเท็จเป็นสิ่งไม่ดี.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้าเป็นคนรักษาคำพูดของตนเอง.....	.....	.....	.....	.....
18. ข้าพเจ้าจะยอมรับในสิ่งที่กระทำแม้ว่าจะถูกทำโทษ.....	.....	.....	.....	.....
19. เมื่อข้าพเจ้ามาโรงเรียนสายเพราะตื่นสาย ข้าพเจ้าจะหาสาเหตุอื่นมาแก้ตัว.....	.....	.....	.....	.....
20. เมื่อข้าพเจ้าทำผิดระเบียบของโรงเรียน ข้าพเจ้ายอมรับการลงโทษ.....	.....	.....	.....	.....
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง				
1. ข้าพเจ้าสามารถรับฟังคำวิจารณ์ของผู้อื่นได้.....	.....	.....	.....	.....
2. ข้าพเจ้าไม่ใช่คนโลเลที่เปลี่ยนใจง่าย ๆ.....	.....	.....	.....	.....
3. แม้จะมีเสียงดังข้าพเจ้าก็ทำงานได้อย่างปกติ.....	.....	.....	.....	.....
4. เมื่อมีเรื่องสะเทือนใจข้าพเจ้าจะควบคุมตนเองได้...	.....	.....	.....	.....
5. ข้าพเจ้าเป็นคนจิตใจเข้มแข็ง.....	.....	.....	.....	.....
6. ข้าพเจ้ามักจะทำงานทุกชิ้นด้วยความมั่นใจ.....	.....	.....	.....	.....
7. ข้าพเจ้ามักเป็นผู้นำมากกว่าผู้ตาม.....	.....	.....	.....	.....
8. ข้าพเจ้าจะอาสาเพื่อน ๆ เป็นตัวแทนกลุ่มออกมาพูดหน้าชั้น.....	.....	.....	.....	.....
9. เมื่อพูดกับผู้อื่นข้าพเจ้าชอบสบสายตาในการสนทนา.....	.....	.....	.....	.....
10. เมื่อมีคนมาจ้องดูขณะที่กำลังทำงานข้าพเจ้าก็ทำงานได้ตามปกติ.....	.....	.....	.....	.....
11. เมื่อครูให้แสดงความคิดเห็นข้าพเจ้าจะยกมือขอแสดงความคิดเห็นทันที.....	.....	.....	.....	.....
12. เมื่อมีการคัดเลือกหัวหน้าห้องข้าพเจ้าจะสมัครทันที.....	.....	.....	.....	.....
13. เมื่อมีข้อสงสัยข้าพเจ้าจะซักถามทันที.....	.....	.....	.....	.....
14. ข้าพเจ้าอายเมื่อออกไปเต้นรำในงานรื่นเริง.....	.....	.....	.....	.....
15. ข้าพเจ้าจะอาสาทำทุกสิ่งที่เห็นว่าถูกต้องแม้ว่าจะมีคนอื่นไม่กล้าทำ.....	.....	.....	.....	.....

ข้อความ	จริงมากที่สุด	ค่อนข้างจริง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง				
16. ในการทำสิ่งต่าง ๆข้าพเจ้าจะลงมือทำก่อนผู้อื่น.....	.....	.....	.....	.....
17. ข้าพเจ้าตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วในการทำงาน.....	.....	.....	.....	.....
18. ข้าพเจ้าเลือกซื้อของใช้ด้วยตนเอง.....	.....	.....	.....	.....
19. ข้าพเจ้ามีความภูมิใจในผลงานของตัวเอง.....	.....	.....	.....	.....
20. ข้าพเจ้าไม่เคยรู้สึกกังวลถ้าต้องไปในที่ไม่มีคนรู้จัก.....	.....	.....	.....	.....

แบบสอบถามฉบับที่ 2

แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดูประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นแบบสถานการณ์จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่ปฏิบัติต่อนักเรียน และเป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของนักเรียนที่ปฏิบัติเป็นประจำ

2. ให้นักเรียนอ่านคำถามแล้วตอบคำถามทุกตัวเลือกในแต่ละข้อ ซึ่งคำตอบแต่ละตัวเลือกเป็นตัวแทนของการอบรมเลี้ยงดู

วิธีการตอบแบบสอบถาม

■ ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมากที่สุดให้กากบาทเครื่องหมาย √ ที่ช่องคำว่า มากที่สุด

■ ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนมากให้กากบาทเครื่องหมาย √ ที่ช่องคำว่า มาก

■ ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนปานกลางให้กากบาทเครื่องหมาย √ ที่ช่องคำว่า ปานกลาง

■ ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยให้กากบาทเครื่องหมาย √ ที่ช่องคำว่า น้อย

■ ถ้านักเรียนเห็นว่าคำตอบนั้นเป็นจริงที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนน้อยที่สุดให้กากบาทเครื่องหมาย √ ที่ช่องคำว่า น้อยที่สุด

หมายเหตุ

พ่อแม่หรือผู้ปกครองในที่นี้ หมายถึง ผู้ที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียนเป็นเวลานานกว่าผู้อื่น อาจเป็นพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย น้าอา หรือบุคคลอื่นก็ได้

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ในระหว่างที่นักเรียนกำลังศึกษาเล่าเรียนผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. บังคับให้อ่านหนังสือเป็นประจำ..... ข. ไม่เคยถามเรื่องการเรียนเลย..... ค. พูดคุยถึงปัญหาการเรียนว่าเป็นอย่างไร.....	....	....	....	....	....
2.	เวลานักเรียนทำการบ้านผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. ไม่สนใจว่านักเรียนทำการบ้านได้หรือไม่..... ข. ไม่ให้ไปไหนจนกว่าจะทำการบ้านเสร็จ..... ค. ซักถามว่าทำการบ้านได้หรือไม่.....	....	....	....	....	....
3.	เวลาใกล้สอบนักเรียนจะต้องดูตำราเพื่อเตรียมตัวสอบผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. ให้กำลังใจและแนะนำการอ่านหนังสือ..... ข. ควบคุมบังคับดูแลให้นักเรียนอ่านหนังสือทุกวัน ค. ไม่เคยสนใจที่จะตักเตือนให้นักเรียนดูหนังสือ....	....	....	....	....	....
4.	บางครั้งนักเรียนเกิดความท้อแท้ผิดหวังด้านการเรียนผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร ก. ปลอบและให้กำลังใจ..... ข. ไม่สนใจว่านักเรียนมีปัญหาอะไร..... ค. ให้ดูหนังสือมากยิ่งกว่าเดิม.....	....	....	....	....	....
5.	นักเรียนได้นำสมุดรายงานผลการเรียนการสอนมาให้ผู้ปกครองได้รับทราบ และผลการเรียนดีขึ้นกว่าเทอมที่ผ่านมานักเรียนคิดว่าผู้ปกครองจะปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างไร เมื่อได้รับสมุดรายงานนี้ ก. ดูผลการเรียนแล้วกล่าวชมเชย..... ข. วางไว้บนโต๊ะไม่สนใจที่จะเปิดดู..... ค. พอใจผลการเรียนและคอยควบคุมดูแลด้านการเรียนมากขึ้น.....	....	....	....	....	....

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.	ในขณะที่นักเรียนแต่งตัวออกนอกบ้านไปเที่ยว ผู้ปกครองจะทำอย่างไร ก. ช่วยดูว่านักเรียนแต่งตัวเช่นไรจึงจะเหมาะสม.... ข. บังคับให้ใส่ชุดที่ผู้ปกครองจัดให้..... ค. ไม่สนใจว่านักเรียนจะใส่ชุดอะไร.....					 ....
7.	เสื้อผ้าที่นักเรียนสวมใส่แล้ว ผู้ปกครองให้นักเรียนปฏิบัติเช่นไร ก. ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเสื้อผ้าที่ใส่แล้ว..... ข. บังคับให้นำไปแช่ผงซักฟอก..... ค. จะนำมาสวมใส่ซ้ำอีกก็ได้.....					 ....
8.	เพื่อนสนิทของนักเรียนมีปัญหาเดือดร้อนทุกข์ใจ และนักเรียนได้นำมาเล่าให้ผู้ปกครองฟัง ท่านจะทำอย่างไร ก. ช่วยให้คำปรึกษา..... ข. ห้ามไม่ให้นักเรียนไปก้าวก่ายเรื่องของเพื่อน..... ค. รับฟังแล้วพยักหน้าไม่สนใจที่จะตอบปัญหา.....					 ....
9.	นักเรียนกับเพื่อนสนิทมีปัญหาขัดแย้งกันอย่างรุนแรง เมื่อนักเรียนปรึกษากับผู้ปกครอง ท่านจะทำอย่างไร ก. ให้ไปขอโทษเพื่อน..... ข. ไม่สนใจปัญหาที่เกิดขึ้น..... ค. ยินดีที่จะให้คำปรึกษา.....					 ....
10.	ถ้านักเรียนกลับมาจากโรงเรียน เมื่อมาถึงที่บ้านแล้วผู้ปกครองให้นักเรียนทำอะไร ก. ให้พักผ่อนแล้วไปทำการบ้าน..... ข. บังคับให้ไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที..... ค. ไม่สนใจว่านักเรียนจะทำอะไร.....					 ....

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	วันหยุดเสาร์ – อาทิตย์นักเรียนอยู่ที่บ้านปฏิบัติอย่างไร ก. คุยปัญหากับผู้ปกครอง..... ข. ทำงานตามผู้ปกครองกำหนด..... ค. ไม่ต้องทำอะไรเพราะผู้ปกครองไม่สนใจ.....	....	....	....	....	....
12.	เมื่อนักเรียนได้ช่วยทำงานบ้าน ผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติอย่างไร ก. ยกย่องชมเชย..... ข. ซักถามว่าทำงานเสร็จหรือยัง..... ค. งานของท่านไปไม่สนใจว่านักเรียนจะทำอะไร...	....	....	....	....	....
13.	ขณะที่นักเรียนช่วยทำงานบ้านบังเอิญนักเรียน ได้ทำข้าวของเครื่องใช้เสียหายผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร ก. ไม่สนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น..... ข. รับฟังเหตุผลว่าทำไมจึงเป็นเช่นนั้น..... ค. ลงโทษนักเรียนทันที.....	....	....	....	....	....
14.	ขณะที่นักเรียนรับประทานอาหารกับผู้ปกครองนั้นผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร ก. สนทนาปัญหาทั่วๆไป..... ข. ตักเตือนเรื่องการเรียนเป็นประจำ..... ค. ไม่สนใจที่จะสนทนาด้วย.....	....	....	....	....	....
15.	หลังจากที่นักเรียนได้ทำการบ้านเสร็จผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร ก. ผู้ปกครองไม่สนใจว่านักเรียนจะเข้านอนเมื่อใด.. ข. ให้นักเรียนพักผ่อนและเข้านอนตามเวลาปกติ... ค. กวดขันให้นักเรียนอ่านหนังสือก่อนเข้านอน.....	....	....	....	....	....

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
16.	นักเรียนนอนตื่นสายไปโรงเรียนไม่ทัน ผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร ก. ดุว่าทันที..... ข. ไม่สนใจว่านักเรียนจะทำอย่างไรต่อไป..... ค. แนะนำว่าไม่ควรนอนตื่นสาย.....	....	....	....	....	....
17.	วันหนึ่งนักเรียนได้ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนทำให้กลับบ้านช้าผิดเวลา ผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร ก. แนะนำควรจะบอกให้ทราบล่วงหน้า..... ข. ทำโทษทันทีไม่ฟังเหตุผล..... ค. ไม่สนใจว่านักเรียนกลับบ้านเมื่อไร.....	....	....	....	....	....
18.	นักเรียนคิดว่าผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียน อย่างไร ก. ให้ความรักและความอบอุ่น..... ข. ไม่เคยให้คำแนะนำอะไรเลย..... ค. ให้อยู่ในระเบียบวินัยและทำตามคำสั่ง.....	....	....	....	....	....
19.	ขณะที่รับประทานอาหารร่วมกัน ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร ก. ผู้ปกครองจะพูดคุยเป็นกันเองตามปกติ..... ข. ผู้ปกครองจะรับประทานอาหารจะไม่พูดอะไรเลย..... ค.ผู้ปกครองจะสั่งสอนให้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์.....	....	....	....	....	....
20.	นักเรียนได้รับเงินเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในโรงเรียนจากผู้ปกครองอย่างไร ก. ได้รับเป็นประจำตามที่ได้ตกลงกันไว้..... ข. ได้รับเงินจากผู้ปกครองตามที่ได้กำหนดให้ไว้... ค. ได้รับเงินจากผู้ปกครองแต่บางครั้งไม่พอใช้จ่าย.	....	....	....	....	....

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
21.	โรงเรียนได้จัดทัศนศึกษานักเรียนต้องไปทุกคนเมื่อไปขอค่าเดินทางกับผู้ปกครอง นักเรียนคิดว่าผู้ปกครองจะทำเช่นไร ก. เต็มใจที่จะให้นักเรียนไปทัศนศึกษาครั้งนี้..... ข. ไม่สนใจว่านักเรียนจะไปทัศนศึกษาในครั้งนี้..... ค.ซักถามถึงจำนวนเงินที่นำไปใช้และหยิบยื่นให้ทันที.....	....	....	....	....	....
22.	นักเรียนได้ขออนุญาตจากผู้ปกครองไปดูภาพยนตร์คิดว่าผู้ปกครองนักเรียนจะปฏิบัติเช่นไร ก. ไม่อนุญาตให้ไปตามคำสั่ง..... ข. อนุญาตและได้แนะนำว่าควรดูเรื่องใด..... ค. ทำเฉยๆไม่สนใจนักเรียน.....	....	....	....	....	....
23.	เวลาว่างนักเรียน ปฏิบัติเช่นไร ก. ผู้ปกครองให้ช่วยทำงานบ้าน..... ข. ดูโทรทัศน์ทั้งวันผู้ปกครองไม่ว่าอะไร..... ค. สนทนาปัญหากับผู้ปกครอง.....	....	....	....	....	....
24.	เวลาที่ฝนตกนักเรียนได้ออกไปเดินตากฝน ทำให้ไม่สบายเมื่อผู้ปกครองทราบจะปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นไร ก. ดุหรือตำหนิทันที..... ข. ให้ไปหยิบยารับประทานเอง..... ค. แนะนำว่าควรจะไปหาหมอ.....	....	....	....	....	....
25.	ขณะที่นักเรียนกำลังช่วยผู้ปกครองทำงานบังเอิญได้รับบาดแผลเล็กๆผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนเช่นไร ก. ไม่สนใจว่านักเรียนได้รับบาดแผล..... ข. แนะนำในการรักษาบาดแผล..... ค. ตักเตือนและให้รีบไปหายามารักษา.....	....	....	....	....	....

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
26.	การเดินทางไปโรงเรียนนักเรียนได้รับการปฏิบัติจากผู้ปกครองเช่นไร ก. คอยรับส่งหรือให้ไปกับผู้ที่ไว้ใจ..... ข. ให้คำแนะนำในการเดินทางไปโรงเรียน..... ค. จะไปหรือจะกลับจากโรงเรียนเวลาใดก็ได้เพราะต่างคนต่างไปอยู่แล้ว.....	....	....	....	....	....
27.	ขณะที่นักเรียนกำลังทำการบ้านผู้ปกครองปฏิบัติเช่นไร ก.ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ถ้าเสร็จแล้วจะนำของว่างมาให้..... ข.ผู้ปกครองนั่งซักถามว่าเมื่อไรจะทำการบ้านเสร็จ..... ค. ผู้ปกครองไม่สนใจว่าจะทำการบ้านเสร็จหรือไม่.	....	....	....	....	....
28.	ถ้าผู้ปกครองได้ทราบว่านักเรียนกำลังพูดจาหรือแสดงกิริยามารยาทไม่เรียบร้อยกับพี่ๆน้องๆผู้ปกครองจะทำอย่างไร ก. ไม่สนใจที่นักเรียนแสดงกิริยาเช่นนั้น..... ข. ให้ข้อคิดว่าไม่สมควรแสดงกิริยาเช่นนั้น..... ค. ตำหนิติเตียนว่ากิริยาเช่นนี้ไม่ควรทำ.....	....	....	....	....	....
29.	นักเรียนกลับมาจากโรงเรียนเสื้อผ้าของนักเรียนสกปรกผู้ปกครองเห็นเสื้อผ้าของนักเรียนสกปรกเช่นนี้ผู้ปกครองจะปฏิบัติอย่างไร ก. ไม่สนใจว่าเสื้อผ้าจะเป็นเช่นไร..... ข.แนะนำนักเรียนว่าควรจะนำเสื้อไปแช่ผงซักฟอก ค. บอกให้นักเรียนรีบไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าทันที	....	....	....	....	....
30.	ถ้ามีญาติผู้ใหญ่หรือเพื่อนสนิทของผู้ปกครองมาเยี่ยมเยียนที่บ้าน ผู้ปกครองจะปฏิบัติเช่นไร ก. ตักเตือนให้นักเรียนยกน้ำมาให้..... ข. แนะนำให้นักเรียนรู้จักแขกผู้มาเยี่ยมเยียน..... ค. ให้นักเรียนหลบหน้าไปที่ไหนก็ได้.....	....	....	....	....	....

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) ของแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ	ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์สมพงษ์ รุจิรวรรธน์	ผู้อำนวยการโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์ผ่องจิต เณรจิตร	อาจารย์แนะแนวการศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
5. อาจารย์ทองแท้ ศิลาขาว	อาจารย์แนะแนวการศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวสายใจ อาจองค์
วันเดือนปีเกิด	2 กุมภาพันธ์ 2506
สถานที่เกิด	อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	16/418 หมู่ 8 หมู่บ้านพิบูลย์การ์เด้นวิลล์ ถนนพิบูลสงคราม ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	หัวหน้างานทะเบียนและวัดผล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2525	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนท่าบ่อ จ.หนองคาย
พ.ศ. 2529	ศศ.บ. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2545	กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ